

## ОДЛУКУ

I - УСВАЈА СЕ Локални акциони план за младе града Крушевца за период 2020-2025. година.

II - Ову Одлуку са Локалним акционим планом за младе града Крушевца објавити у "Службеном листу града Крушевца".

## ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА МЛАДЕ ГРАДА КРУШЕВЦА ЗА ПЕРИОД 2020-2025. ГОДИНА

### Одељак 1

#### УВОД

##### 1.1 Уводна реч градоначелника

Локални акциони план за младе града Крушевца је документ који представља основу за планирање и спровођење активности и пројеката чија је сврха и циљ да допринесе побољшању живота младих. Национална стратегија за младе дефинисала је смернице, принципе и вредности које смо следили радећи на овом Акционом плану.



Израда Локалног акционог плана за младе је први корак ка системском решавању положаја младих и један је од приоритета локалне самоуправе.

Град на овај начин показује континуирану бригу о проблемима, интересовањима и потребама младих, у циљу обезбеђења њиховог учешћа у свим аспектима социјалног, друштвеног и политичког живота. Пошто су млади наш најважнији ресурс, наша је обавеза да наставимо да им пружамо сву неопходну институционалну, програмску и финансијску подршку.

Пред нама је задатак да будемо заједница која пружа подршку за развој породица и подстиче младе на активизам у области образовања, запошљавања, спорта, културе, екологије, као и друштвене одговорности и јача њихов утицај на друштвене и развојне токове.

Млади су наша садашњост и будућност, ресурс иновација и покретачка снага друштвеног развоја. Због тога је неопходно континуирано и систематско улагање у њихов развој и успостављање партнерског односа младих и локалне заједнице.

ГРАДОНАЧЕЛНИК  
Јасмина Палуровић, с.р.

##### 1.2 Уводна реч помоћника градоначелника за омладину и спорт Града Крушевца

Локални акциони план за младе града Крушевца и његово спровођење је важан сегмент локалне политике, која има за циљ да допринесе да млади буду образовани, задовољни, амбициозни, остварени и одговорни људи.

Град ће кроз усвајање новог Локалног акционог плана наставити да пружа подршку и ствара услове за даљи рад и унапређење положаја младих.

Младост сама по себи носи посебну стваралачку снагу, па је на нама велика одговорност да направимо основу за очување, усмеравање и развој те снаге, да уважавамо њихово мишљење и подржавамо њихове иницијативе.

Преко Канцеларије за младе и релевантних локалних институција омогућујемо младима да квалитетно креирају свој живот.

Подршка коју им пружамо не представља само тренутно побољшање живота, већ улагање у будућност младих, нашег града и Србије.



Помоћник градоначелника  
за омладину и спорт  
Предраг Миленковић, с.р.

### 1.3 Канцеларија за младе



Канцеларија за младе Града Крушевца, Одељења за друштвене делатности представља везу младих Града Крушевца и Градске управе. Саставни је део Градске управе Града Крушевца у оквиру Одељења за друштвене делатности.

Основни задатак Канцеларије за младе је да креира и спроводи омладинску политику на нивоу Града Крушевца. Осмишљена је и организована по моделу потврђеном у пракси земаља чланица Европске уније. Надлежна је за израду Локалног акционог плана за младе Града Крушевца, заједно са формираном комисијом за израду и креирање Локалног акционог плана за младе и за његово упућивање на усвајање Скупштини града Крушевца.

Локална канцеларија за младе је локални сервис младих. Главни циљ њеног формирања је стварање услова у локалним срединама — општинама и градовима у Србији, за квалитетнији живот младих људи и њихово активно учешће у савременим токовима развоја друштва. Млади имају право, а требало би да имају и прилику, да пуноправно учествују у одлукама које утичу на њихов живот, а које се доносе на локалном нивоу. Младе такође треба подржати и пружити им прилику да се укључе у све врсте активности које доприносе решавању проблема са којима се сусрећу и које доприносе побољшању квалитета њиховог живота у заједници у којој живе.

У Крушевцу је 9. новембра 2009. године отворена стота Локална канцеларија за младе у Србији. До данас, Одељење за друштвене делатности, Канцеларија за младе Крушевац је израдила и креирала Локални акциони план за младе за период 2010-2014. године, успоставила сарадњу са локалним институцијама и организацијама које се баве младима и успоставила сарадњу са међународним институцијама као што USAID, Британски савет, ManPower, Немачка агенција за међународну сарадњу (GIZ), Амбасада Краљевине Холандије. Сарадња је успостављена са међународним институцијама преко пројеката као што су:

- Пројекат „Активни грађани“ (*Active Citizens*) је програм *British u Council*-а у области интеркултуралног дијалога и глобалног друштвеног повезивања. Визија програма је свет у коме млади људи препознају свој потенцијал и покушавају да се ангажују заједно са другима у циљу развоја њихових заједница на локалном и међународном нивоу. Програм је започет 2009. године у 10 земљама Азије и Африке (између

осталих Кенија, Пакистан, Судан и друге). Од 2010. године, пројекат се имплементира и у 20 европских земаља. У Србији пројекат се имплементира у сарадњи са Министарством омладине и спорта, канцеларијама за младе (јединицама локалне самоуправе). Планирано време трајања пројекта је 3. године. Циљна група су млади од 16. до 35. година. На пројекту по конкурсно су изабране канцеларије које су конкурисале и Канцеларија за младе гарда Крушевца је једна од 13 одабраних канцеларија у којима се овај пројекат спроводио од 2011. године. Циљ пројекта је повећање активног учешћа младих у заједници. Као резултат млади имају боље разумевање за своју заједницу и већу мотивацију да делују у њој. Такође учесници имају боље разумевање о томе где се њихова заједница налази у светском окружењу и како локалне активности имају одјек на светском нивоу и обрнуто. На крају пројекта, ушесници ће значајно допринети социјалним променама у својој заједници, глобалном одрживом развоју и оствариће нове професионалне и личне односе са другим учесницима широм света. Пројекат је обухватао:

- **Радионице за младе** се организују изабраним општинама и градовима намењене младим особа и покриће теме као што су глобални идентитет младих, друштвена партиципација, планирање и имплементација пројеката.

- **Друштвени акциони пројекти** се планирају и имплементирају од стране учесника и биће понуђени заједницама као креативна решења за постојеће проблеме.

- **Интернационална размена и умрежавање** ће омогућити учесницима да стекну интернационалну праксу и да науче више о култури и традицији других земаља. Повезивање младих ће подићи њихово разумевање за проблеме локалних заједница и пружити увид у међузависности глобалних проблема и њихових решења.

- **Пројекат са Британским саветом** у вези бесплатних курсева енглеског језика и на том конкурсно је Канцеларија за младе Крушевац конкурисала јер су ови курсеви младима неопходни и изабрана је од стране Британског савета, који су финансирани овај курс. Сви полазници су полагали пробни тест на основу ког су изабрани, затим имали 50 часова и након тога тест, сви који су положили овај тест добили су сертификате.

- **Пројекат „Професионална оријентација младих“** спроводила се у сарадњи са ГИЗ-ом, Министарством омладине и спорта у Канцеларији за младе. Где је 2012. године од стране Гиз-а канцеларија за младе добила портфолио намењен младима да кроз пет корака упознају, односно спознају себе и да добију помоћ око избора школе и занимања. Пројекат је настављен и спроводио се до 2015. године у Канцеларији за младе.

- Пројекат „Развој каријере младих“ са MANPOWER-ом, светска америчка организација која се бавио обуком младих за активно тражење посла. По овом пројекту млади добијају бесплатне онлине конкурсе, радионице „Тражење посла је посао“ као и саветника за каријеру младих при канцеларији за младе.

Ради се о пилот пројекту и у Крушевцу је реализација кренула од априла 2011. године. До сада је ове радионице за обуку како написати радну биографију, мотивационо писмо, како обавити разговор са послодавцем је прошло 180 младих, одржано је до сада 11 радионица који након обављених радионица добијају кључ за приступ преко 5000 онлајн бесплатних курсева из разних области било друштвених или природних наука.

- **Пројекат за каријерно усмеравање младих** у сарадњи са Министарством омладине и спорта, ГИЗ-ом и Британским саветом на спровођењу Стратегије каријерног вођења и саветовања, где је Крушевац одабран као пример добре праксе умрежености 18 институција, организација које су потписале протокол о сарадњи и формирали Савет за спровођење наведене стратегије.

- Програм „**За јачање економске сигурности**“ који је реализован у сарадњи са USAID-ом и овај програм подржава развој омладинског предузетништва, запошљавање и самозапошљавање младих људи.

- Програми „**Буди мушко**“ и „**Буди мушко+**“ су програми усмерени ка решавању проблема безбедности младих кроз интензиван рад на превенцији насиља, и посебно родно заснованог насиља, уз промовисање родне равноправности, здравих стилова живота и активизма, а специфично радом са младићима. Програм се спроводи од 2013. године. Спроводи да Удружење „**Центар Е8**“ из Београда у сарадњи са Канцеларијом за младе. До сада је одржано 7 тродневних тренинга и реализовано 20 јавних акција.

- Пројекат „**Знањем до посла**“ које реализује Омладински савет Крушевац у сарадњи са Градском управом Града Крушевца. Једна од компоненти пројекта - Каријерно вођење и саветовање (Квис) укључује и пројекат „**Твој каријерни кутак**“ где су ангажоване две каријерне саветнице и који је замишљен као центар за каријерно вођење и саветовање младих у Крушевцу. За овај пројекат СДЦ је издвојио 15 000 ЦХФ. Након успеха пројекта „**Твој каријерни кутак**“ је интегрисан у редован рад Омладинског Савета Крушевац и даље успешно функционише.

- Услуге каријерног вођења и саветовања намењене су основцима, средњошколцима, студентима и свим младим незапосленим особама и реализују се кроз: радионице, индивидуална саветовања, групне инфо сесије, реалне сусрете и једнодневне пробне праксе

- 3000 средњошколаца и основаца је добило услуге квис-а и помоћ у одабиру будуће каријере и наставака школовања.

- 150 младих незапослених особа је добило помоћ у тражењу посла, писању радне биографије, припреме за разговор са послодавцима, информације о огласима за посао.

- 125 основаца и 17 средњошколаца (заједно са њиховим родитељима) је добило услугу професионалне оријентације ученика.

- Организована су 4 велика реална сусрета (200 младих на сваком реалном сусрету) где су представници занимања (6-7 по реалном сусрету) представили своја занимања и одговорали на питања младих.

Обуке и запошљавање младих у склопу пројекта:

- Организовано је 8 програма обука на радном месту.

- 98 младих (18-30 година) је успешно завршило обуку. Најбољи на обукама су добили посао у овим фирмама, а велики проценат осталих је нашао запослење у року од 3 месеца у фирмама који се баве сличним делатностима.

- Обучени смо за израду СКА анализе и курикулума (до сада смо урадили 8 ска анализе и 8 курикулума за фирме из Крушевца).

- Одржали смо обуке за рад са практикантима за 34 ментора у компанијама.

Локална канцеларија за младе је локални сервис младих у оквиру Одељења за друштвене делатности Градске управе Града Крушевца која:

- Успоставља сарадњу са свим релевантним партнерима и ради на њиховом умрежавању

- Комуницира са младима и обезбеђује учешће младих у доношењу одлука

- Обезбеђује простор и материјалну и техничку помоћ за реализацију активности /пројеката од стране младих/

- Обезбеђује спровођење Националне стратегије за младе на локалном нивоу

- Израђује и имплементира Локални акциони план за младе

- Спроводи акције и програме који одговарају на идентификоване проблеме и потребе младих

- Прикупља податке о проблемима и потребама младих

- Подстиче, оснажује, мотивише омладинске организације, активизам и учешће младих у одлучивању

- Иницира сарадњу са организацијама, институцијама и установама на локалном и националном нивоу

### **Активности Канцеларије за младе Града Крушевца у бројкама за период 2009 - 2019**

Број реализованих вишедневних тренинга: 468

Број једнодневних курсева: 1.762

Укупан број учесника/ца на активностима: 17.214

Родна заступљеност:

Девојака: 9.884 ( 57.41%)

Младића: 7.330 (42.59 %)

Број реализованих јавних акција и обележавања значајних међународних датума за младе: 143

Број финансираних пројеката кроз Локални акциони план за младе: преко 90 пројеката

Укупан износ издвојен за пројекте Локалног акционог плана за младе: 11.000.000 РСД

Број чланака и ТВ прилога у медијима: 432

Број освојених награда: 2

Број теретана на отвореном финансираних од стране Министарства омладине и спорта Републике Србије: 5

### 1.3 Клуб за младе Канцеларије за младе Града Крушевца



Клуб за младе Крушевац отворен је 27. марта 2015. године и представља простор у коме се реализују активности Канцеларије за младе Одељења за друштвене делатности градске управе Града Крушевца усмерене на директан рад са младима, подржавање иницијатива младих, спровођење активности неформалног образовања, информисања младих, организацију активности, повезивање младих са институцијама, као и место окупљања и креативног изражавања младих и промоција омладинског стваралаштва, као и подржавање и спровођење програма усмерених на волонтеризам и мобилност младих на територији Града Крушевца.

За непуне четири године постојања Клуба за младе, реализовано је преко 1500 активности.

Најпопуларније радионице обухватају: Радионица основа фотографије, радионица веб дизајна, Обука за младе предузетнике, радионице пројектног менаџмента, радионице професионалне оријентације, каријерног вођења и саветовања, обука за почетнике у бизнису, курс израде накита, радионице тимског рада, радионице о мобилности младих, школа астрономије, радионице посвећене смањењу насиља међу младима, радионице основа стреличарства, радионице форум театра, радионице посвећене смањењу степена дискриминације, радионице "Буди мушко" клуба и друге активности и програми.

Радионице су вишедневне, бесплатне и доступне свим младима града Крушевца.

Унутар Клуба за младе укључен је рад и са осетљивим групама младих.

Простор Клуба за младе Крушевац могу да користе неформалне група младих, ђачки парламенти, удружења младих и удружења грађана који се баве младима, као и све друге неформалне и формалне организације чији је циљ рад са младима и добробит младих.

Активности које се реализују у Клубу за младе Крушевац обухватају:

- Тренинге
- Радионице
- Семинаре
- Трибине
- Састанке
- Рад на развоју неформалних група младих, ђачких парламената, удружења младих и удружења грађана за младе
- Директан рад са волонтерима
- Вршњачка едукација
- Помоћ при писању омладинских пројеката, радне биографије, мотивационих и пропратних писама
- Квалитетно провођење слободног времена младих града Крушевца

Клуб за младе налази се на стратешки важној локацији која је приступачна младима, на раскршћу између свих средњих школа града Крушевца.

### 1.4. Комисија за израду ЛПА-а за младе за период 2020-2025. године на територији града Крушевца

На основу члана 11. Закона о планском систему Републике Србије („Сл. лист РС“, бр. 30/18) и чл. 50. Статута града Крушевца („Сл. лист града Крушевца“ бр. 15/18), Градско веће града Крушевца, на седници одржаној 28.05.2019. године донело је

#### Р Е Ш Е Њ Е

**о приступању изради Локалног акционог плана за младе града Крушевца за период 2020.–2025. године и образовању Комисије за израду Локалног акционог плана за младе града Крушевца**

I - ПРИСТУПА СЕ изради стратешког документа – Локалног акционог плана (ЛАП-а) за младе града Крушевца за период 2020. – 2025. године.

II - Образује се Комисија за израду стратешког документа Локалног акционог плана за младе града Крушевца за период 2020. – 2025. године и то:

- Предраг Миленковић – председник Комисије, помоћник градоначелника за омладину и спорт;
- Јасмина Каличанин – члан, саветник за рад са младима, Одељење за друштвене делатности;
- Вања Ракић – члан, на радном месту административно–технички послови Одељење за друштвене делатности;
- Зоран Асковић – члан, начелник Школске управе Крушевац;
- Бојан Обрадовић – члан, председник Спортског савеза града Крушевца;
- Драган Лазић – члан, директор Спортског центра Крушевац;
- Миљан Петровић – члан, начелник ПУ Крушевац;
- Др Весна Стевић Гајић – члан, директор Опште болнице Крушевац;

- Драгољуб Вуксановић- члан, директор Завода за јавно здравље Крушевац;  
- Слађана Чабрић – члан, директор Центра за социјални рад Крушевац;  
- Предраг Марковић – члан, директор Националне службе за запошљавање Крушевац;  
- Јелена Милановић – члан, продекан за наставу Пољопривредног факултета у Крушевцу;  
- Данијела Анђелковић – члан, педагог Прва техничка школа Крушевац;  
- Виолета Стевовић – члан, Едукативни центар Крушевац.

III Комисија из тачке II овог Решења ће по потреби образовати подтимова за израду стратешког документа Локалног акционог плана за младе града Крушевца за период 2019. – 2025. године.

IV Задатак Комисије је да прикупи податке о потребама младих на територији града Крушевца, изради нацрт Локалног акционог плана за младе града Крушевца до краја 2019. године, спроведе јавну расправу, и исти достави Градском већу града Крушевца на даљу процедуру.

V Стручне послове за потребе Комисије за израду Локалног акционог плана за младе града Крушевца за период 2020. – 2025. године, врши Одељење за друштвене делатности градске управе града Крушевца.

VI Решење објавити у „Службеном листу града Крушевца“.

#### ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА КРУШЕВЦА

III Бр. 022-319/19

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА  
ГРАДОНАЧЕЛНИК  
Јасмина Палуровић, с.р.

#### 1.4.1. Решење о допуни Решења

На основу чл. 11. Закона о планском систему Републике Србије („Сл. лист РС“, бр. 30/18), чл. 50. Статута града Крушевца бр. 15/18) и Решења о приступању изради Локалног акционог плана за младе града Крушевца за период 2020-2025. године и образовању Комисије за израду Локалног акционог плана за младе града Крушевца („Сл. лист града Крушевца“ бр. 7/19),

Градско веће града Крушевца, на седници одржаној 10.12.2019. године донело је

#### РЕШЕЊЕ

о допуни Решења о именовану чланова Комисије за израду Локалног акционог плана за младе града Крушевца са акционим планом за период 2020. – 2025. године

I У Решењу о приступању изради Локалног акционог плана за младе града Крушевца за период 2020 – 2025, бр. 022-319/19 од 28.05.2019. године, у тачки II

додају се чланови Комисије за израду Локалног акционог плана за младе града Крушевца за период 2020-2025. године:

- Драгана Богдановић – члан, директор Бизнис инкубатора Крушевац;  
- Оливера Дреновац – члан, помоћник градоначелника за екологију одржив развој и енергетику.

II Решење објавити у „Службеном листу града Крушевца“.

#### ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА КРУШЕВЦА

III Бр. 022-692/19

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА  
ГРАДОНАЧЕЛНИК  
Јасмина Палуровић, с.р.

#### 1.4.2. Чланови подтима који су учествовали у изради ЛАП-а за младе

1. Милена Ивановић, полицијска саветница ПУ Крушевац
2. Драгана Миличевић, Дирекција за мере и драгоцене метале Одсек за контролу и надзор Крушевац
3. Оливера Коларић, проф. Биологије ОШ "Брана Павловић" Коњух
3. Биљана Јовановић Поповић, проф. Биологије ОШ "Жабаре" Жабаре и ОШ "Страхиња Поповић" Дворане
4. Ивана Вучинић, проф. Рачунарства и информатике ОШ "Драгомир Марковић" Крушевац
5. Катарина Крстановић, Агенција за регионални развој Расинског округа
6. Ивана Стевановић Хемпфлинг, УГ Treehouse
7. Соња Јевремовић, Агенција за регионални развој Расинског округа
8. Андријана Коцић, УГ Алтернативни центар за девојке
9. Сандра Фаркаш, УГ Алтернативни центар за девојке
10. Катарина Димитријевић, УГ Факири с југа
11. Светлана Ивановић, УГ Осмех на длану
12. Марија Живадиновић, УГ Treehouse
13. Илија Јовановић, УГ Едукативни центар Крушевац
14. Слободан Антић, Црвени крст Крушевац
15. др Горан Пешић, специјалиста социјалне медицине, Завод за јавно здравље Крушевац
16. др Нада Вуковић, специјалиста социјалне медицине, Завод за јавно здравље Крушевац
17. Виолета Миличевић, дипломирани социолог, Завод за јавно здравље Крушевац
18. Јован Обрадовић, дипломирани фармацеут, Завод за јавно здравље Крушевац
19. Катарина Стевановић, виша медицинска сестра, Завод за јавно здравље Крушевац
20. др Мирјана Аврамовић, специјалиста хигијене, Завод за јавно здравље Крушевац
21. др Весна Марић, специјалиста хигијене, Завод за јавно здравље Крушевац

## 1.5 Методологија рада

Град Крушевац је свој Локални акциони план (ЛАП) за младе за 2020-2029. годину реализовао користећи постојећу ГИЗ-ову методологију<sup>1</sup> која је обухватала следеће сегменте:

- Стварање предуслова за реализацију процеса израде ЛАП-а
- Прикупљање релевантних података за израду ЛАП-а
- Стратешко и акционо планирање
- Процес јавне расправе
- Усвајање стратешког документа од стране скупштине Града Крушевца

**Стварање предуслова за реализацију процеса израде ЛАП-а** – Први корак у процесу израде ЛАП-а било је формирање Радне групе за израду ЛАП-а и дефинисање динамике будућих активности како би финални стратешки документ био усвојен на седници Скупштине Града у текућој години. У припремној фази договорено је да ЛАП за младе буде стратешки документ који планира активности за период од 5 година (2020-2025. год.).

**Прикупљање релевантних података за израду ЛАП-а** један је од кључних корака у процесу израде ЛАП-а. Подаци који су прикупљени подељени су у 4 категорије – 1. демографски и географски подаци, 2. подаци о активностима и издавањима за младе локалне самоуправе, 3. подаци о потребама младих и 4. подаци о активностима и ресурсима локалних институција и организација које се у неком делокругу свога рада баве младима. Наведени подаци су прикупљени кроз упитнике који су саставни део методологије, а процесом дистрибуције и прикупљања упитника координисала је локална КЗМ уз стручну помоћ Радне групе за израду ЛАП-а за младе.

**Стратешко и акционо планирање** – на основу прикупљених података кроз реализацију 4 обуке из области стратешког и акционог планирања, издефинисани су стратешки правци развоја града у области омладинске политике у наредних 5 година као и приоритети за наредну годину. У дефинисању и креирању конкретних активности, поред наведених података, кључну улогу је имала и анализа локалних ресурса, односно реалне могућности локалне заједнице. Финална верзија ЛАП-а је буџетирана и као таква предата у процес јавне расправе.

**Усвајање локалног акционог плана за младе** - финални корак у процесу израде ЛАП-а за младе је усвајање документа са одговарајућим буџетом на седници Скупштине Града у текућој години.

<sup>1</sup> ГИЗ методологија израде ЛАП-а креирана је 2009. године и препоручена од стране Министарства омладине и спорта као модел добре праксе за планирање у области омладинске политике на локалном нивоу. Обухвата приручник за израду ЛАП-а, Матрицу за израду ЛАП-а и сет обука из стратешког и

## 1.6 Циљна група коју обухвата Локални акциони план за младе

Појам „млади” описује фазу живота између детињства и одраслог доба. Младост је посебно животно раздобље у којем се, уз биолошко и психолошко сазревање, одвија и процес укључивања појединца у друштвену заједницу.

Током тог раздобља, од младих се очекује да развију вештине и способности да би могли да преузму улоге у свим областима друштвеног деловања.

Процес укључивања појединца у друштво по правилу траје док се не постигне примерен степен социјалне аутономије, одговорности и самосталности.

Тешко је одредити и дефинисати узрасну границу младости, те се и формална одређења овог животног раздобља разликују између институција Уједињених нација, Европске уније и националних институција.

У свету постоје различите дефиниције узрасних граница младих и сматра се да ниједан други животно период не провоцира толико дискусија о узрасним границама. Трајање младости је у ствари социјално, а не биолошко одређено.

Школовање је кључни чинилац који скраћује или продужава младост. Младост јесте краћа код оне групе младих који се краће школују, док је дужи пут до одрастања младих који се најдуже школују.

У земљама у транзицији, као што је Република Србија, продужена младост је често ствар принуде. Специфичности ситуације у Републици Србији као што су: сиромаштво у друштву, низак проценат запослености младих и изазови са којима се суочавају млади људи у процесу преласка из детињства у одрасло доба захтевају флексибилан приступ.

Зато је горња граница младости померена на тридесет година, са пуном свешћу да је у питању веома хетерогена популација коју карактеришу различити развојни циљеви у различитим фазама младости.

Овај Акциони план се односи на деловање за добробит свих младих Града Крушевца узраста од 15 до 30 година, без обзира да ли они живе у Крушевцу или околним насељеним местима, без обзира на њихов узраст, пол, социјални статус, сексуалну оријентацију, национално, верско или политичко одређење, здравствено стање, интересовања.

### Одељак 2 | ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Радна група за израду Локалног акционог плана за младе Града Крушевца у току свог рада и у креирању мера за побољшање статуса младих, користила је принципе на којима је заснована Национална стратегија за младе.

Принципи локалног акционог плана за младе су:

- **Поштовање људских права** - Обезбеђује се да сви млади имају иста права без обзира на пол, расу и

акционог планирања. Према наведеној методологији искреирани су локални планови у 109 градова и општина Србије. ГИЗ-ова методологија рада се и даље користи у креирању Локалних акционих планова за младе.



националну припадност, религијско и политичко опредељење, сексуалну оријентацију, социјални статус, као и функционалне сметње/инвалидитет. Обезбеђују се равноправне могућности за развој младих засноване на једнаким правима, а у складу са потребама, властитим изборима и способностима.

• **Равноправност** – Омогућава се да сви млади имају право на једнаке шансе, на информисање, на лични развој, доживотно учење, запошљавање у складу са разноврсним сопственим карактеристикама, изборима и способностима. Обезбеђује се поштовање родне равноправности, недискриминације, слободе, достојанства, безбедности, личног и друштвеног развоја младих.

• **Одговорност** - Подстиче се и развија одговорност оних који раде са младима, као и одговорност младих у складу са њиховим могућностима.

• **Доступност** - Препознају се и уважавају капацитети младих као важног друштвеног ресурса и исказује се поверење и подршка њиховим потенцијалима: млади знају, могу, умеју. Омогућава се и обезбеђује доступност свих ресурса младима у Србији. Обезбеђују се услови за побољшање живота младих. Афирмише се и стимулише постепено увођење и развијање инклузивног образовања на свим нивоима.

• **Солидарност** - Развија се интергенерацијска солидарност и улога младих у изградњи демократског грађанства. Подстичу се сви облици вршњачке

солидарности, подстиче се култура ненасиља и толеранције међу младима.

• **Сарадња** - Подржава се и обезбеђује слобода удруживања и сарадња са вршњацима и подстиче интергенерацијска сарадња на локалном, националном и међународном нивоу.

• **Активно учешће младих** - Обезбеђују се права, подршка, средства, простор и могућност, како би млади учествовали у процесу доношења одлука, као и у активностима које доприносе изградњи бољег друштва.

• **Интеркултуралност** - Омогућава се поштовање различитости у свим областима људског живота, толеранција, као и афирмација уметничких и креативних приступа усмерених на неговање и развијање интеркултуралног дијалога међу младима.

• **Целоживотно учење** - Промовише се целоживотно учење у којем се афирмишу знање и вредности и омогућава стицање компетенција. Обезбеђује се повезивање формалних и неформалних облика образовања, као и развијање и успостављање стандарда у образовању.

• **Заснованост** - Обезбеђује се да сви стратешки концепти, принципи и активности који се односе на младе буду засновани на утемељеним и релевантним подацима и резултатима истраживања о младима.

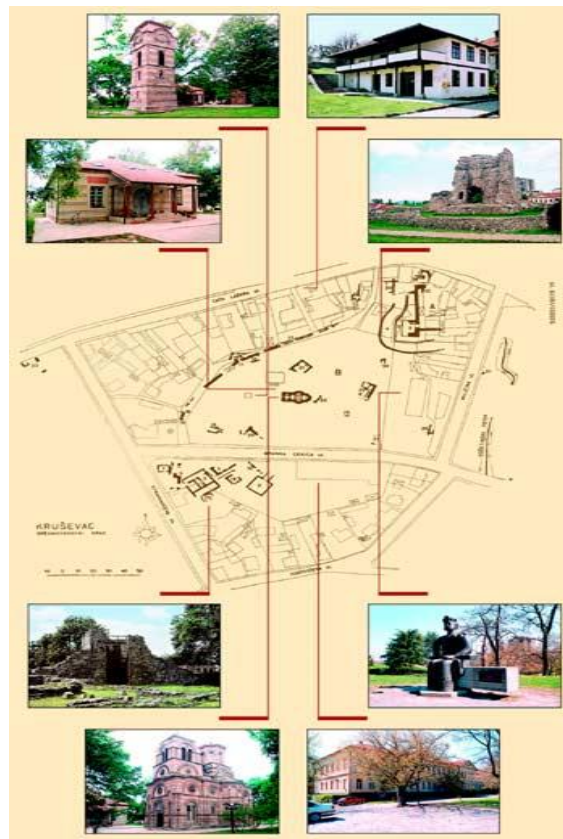
### Одељак 3 | КОНТЕКСТ

#### 3.1 ГЕОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Крушевац се налази у централном делу Србије. Крушевачка котлина обухвата композитну долину Западне Мораве и простире се између Левча и Темнића на северу, Жупе, Копаоника и Јастрепца на југу, Краљевачке котлине и Ибарске долине на западу. Територија града покрива претежно брдско подручје с мањим низијским простором у долинама река (надморска висина 173 – 1.492 м). Површина града Крушевца је 854 км<sup>2</sup>. Има 101 насељено место, 54 месне заједнице и седиште је Расинског округа кога чине још општине: Варварин, Александровац, Брус, Трстеник и Тићевац. Крушевачки крај заузима централни положај Балканског полуострва. Местом сучељавања великих геолошких формација - карпатобалканиди, динариди, српско - македонски масив и родопи, условљена је разноликост геолошке подлоге, као и разноврсност у биљном и животињском свету.

Непосредно окружење Крушевца чине планински масиви Копаоника, Гоча и Жељина са запада, Великог и Малог Јастрепца са југа. Северним делом доминирају Гледићке планине и Јухор, источно и североисточно налазе се Мојсињске планине. Западна и Јужна Морава са Расином, чине највеће водене токове овог подручја.

Историја - Крушевац је као своју престоницу подигао кнез Лазар 1371. године. Први пут се помиње 1387. године, у повељи којом кнез Лазар у својој утврђеној престоници потврђује раније трговачке привилегије Дубровчанима. Град је постао привредно и културно средиште Србије. Место из кога се руководило и које је давало иницијативу за организацију државе.



### 3.2 ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

У току израде овог стратешког документа, актуелни подаци Републичког завода за статистику Србије су из 2011. године.

Нови попис становништва и нови подаци су планирани у 2020. години.

Више информација на: <https://www.stat.gov.rs/>

Град Крушевац обухвата површину од 854 км<sup>2</sup> (учешће у укупној површини Србије је 0,9%), на којој живи 128.752 становника (1,7% укупног броја становника Србије) у 101 насеља, односно 151 становника на км<sup>2</sup>, што је више од републичког просека који износи 93 становника на км<sup>2</sup>.

**Табела 1. – Број становника**

Година пописа	ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ ЈЕДИНИЦЕ			
	Република Србија	Регион Шумадије и западне Србије	Расинска област	Град Крушевац
1981	7.729.246	-	-	132.972
1991	7.576.837	1.813.007	272.334	134.088
2002	7.498.001	1.751.423	259.126	131.368
2011	7.186.862	1.563.916	241.999	128.752

\*Републички завод за статистику - РЗС

\*\*Стратегија одрживог развоја града Крушевца, септембар 2010.

**Табела 2. Тенденције у промени броја становника**

Година пописа	ГРАД КРУШЕВАЦ		
	Укупан број становника	Промена броја становника	Промена броја становника %
1981	132.972	-	-
1991	134.088	1.116	0,83
2002	131.368	-2.720	-2,07
2011	128.752	-2.616	-2,03

\*Републички завод за статистику - РЗС

\*\*Стратегија одрживог развоја града Крушевца, септембар 2010.



Табела 3. Структура становништва према типу насеља

КАТЕГОРИЈЕ	2011.	
	Учешће	Учешће
Градско становништво	62.802	48,48
Остало становништво	65.950	51,52
Укупно становништво	<b>128.752</b>	<b>100</b>

\*Републички завод за статистику - РЗС

Табела 4. Структура становништва према старости и полу / попис 2011.

КАТЕГОРИЈЕ		Попис 2002.		Попис 2011.	
		Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)
<b>УКУПНО</b>	<b>Укупно</b>	<b>131.368</b>	<b>100</b>	<b>128.752</b>	<b>100</b>
	мушко	<b>63.757</b>	<b>48,53</b>	<b>62.802</b>	<b>48,78</b>
	женско	<b>67.611</b>	<b>51,47</b>	<b>65.950</b>	<b>51,22</b>
0-4	<b>Укупно</b>	<b>6.037</b>	<b>4,59</b>	<b>5.552</b>	<b>4,31</b>
	мушко	<b>3.071</b>	<b>2,34</b>	<b>2.860</b>	<b>2,22</b>
	женско	<b>2.966</b>	<b>2,25</b>	<b>2.692</b>	<b>2,09</b>
5-9	<b>Укупно</b>	<b>6.525</b>	<b>4,96</b>	<b>6.376</b>	<b>4,95</b>
	мушко	<b>3.332</b>	<b>2,54</b>	<b>3.270</b>	<b>2,54</b>
	женско	<b>3.193</b>	<b>2,42</b>	<b>3.106</b>	<b>2,41</b>
10-14	<b>Укупно</b>	<b>7.247</b>	<b>5,52</b>	<b>6.478</b>	<b>5,03</b>
	мушко	<b>3.690</b>	<b>2,81</b>	<b>3.329</b>	<b>2,58</b>
	женско	<b>3.557</b>	<b>2,71</b>	<b>3.149</b>	<b>2,45</b>
15-19	<b>Укупно</b>	<b>8.516</b>	<b>6,48</b>	<b>7.128</b>	<b>5,54</b>
	мушко	<b>4.353</b>	<b>3,31</b>	<b>3.665</b>	<b>2,85</b>
	женско	<b>4.163</b>	<b>3,17</b>	<b>3.463</b>	<b>2,69</b>
20-24	<b>Укупно</b>	<b>9.029</b>	<b>6,87</b>	<b>7.465</b>	<b>5,79</b>
	мушко	<b>4.532</b>	<b>3,45</b>	<b>3.849</b>	<b>2,98</b>
	женско	<b>4.497</b>	<b>3,42</b>	<b>3.616</b>	<b>2,81</b>
25-29	<b>Укупно</b>	<b>9.345</b>	<b>7,11</b>	<b>7.930</b>	<b>6,16</b>
	мушко	<b>4.671</b>	<b>3,55</b>	<b>4.042</b>	<b>3,14</b>
	женско	<b>4.674</b>	<b>3,56</b>	<b>3.888</b>	<b>3,02</b>

\*\*Републички завод за статистику – РЗС

**5. Структура становништва према етничкој или националној припадности  
/попис 2011.**

НАЦИОНАЛНОСТ	Попис 2002.		Попис 2011.	
	Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)
Срби	127.077	96,73	122.529	95,17
Црногорци	572	0,43	282	0,22
Југословени	229	0,17	86	0,06
Албанци	6	0,004	32	0,02
Бошњаци	6	0,004	2	0,001
Бугари	29	0,02	40	0,03
Буњевци	1	0,0007	1	0,0007
Власи	70	0,05	101	0,07
Горанци	12	0,009	19	0,01
Мађари	21	0,01	17	0,01
Македонци	201	0,15	200	0,15
Муслимани	19	0,01	18	0,01
Немци	4	0,003	9	0,007
Роми	1.746	1,33	2.461	1,91
Румуни	41	0,03	38	0,03
Руси	26	0,02	35	0,03
Русини	1	0,0007	-	-
Словаци	3	0,002	4	0,003
Словенци	33	0,02	19	0,01
Украјинци	8	0,006	4	0,003
Хрвати	117	0,08	107	0,08
Чеси	10	0,007	-	-
Остали	38	0,03	97	0,07
Неопредељени	264	0,2	925	0,72
Регионална припадност	8	0,006	7	0,005
Непознато	826	0,63	1.719	1,33
<b>Укупно</b>	<b>131.368</b>	<b>100</b>	<b>128.752</b>	<b>100</b>

\*Републички завод за статистику – РЗС

**Табела 6. Структура становништва старог 15 година и више према школској спреми и писмености / попис 2011.**

	Попис 2002.			Попис 2011.		
	укупно	младићи	девојке	укупно	младићи	девојке
Укупно становништво 15 и више година	111.559	53.664	57.895	110.346	53.343	57.003
Без школске спреме	7.413	1.170	6.243	3.536	504	3.032
Непотпуно основно образовање	19.037	7.887	11.150	13.450	4.690	8.760
Основно образовање	27.597	13.274	14.323	24.596	11.934	12.662
Средње образовање	44.562	24.237	20.325	51.868	27.688	24.180
Више образовање	5.613	2.935	2.678	6.621	3.463	3.158
Високо образовање	6.275	3.561	2.714	9.929	4.925	5.004
Непознато	1.062	600	462	346	139	207

*\*\*Републички завод за статистику - РЗС*

**Неписмена лица** - Када су у питању неписмена лица у граду Крушевцу, према попису из 2011. године, 2.540 лица је регистровано као неписмено, односно 2,17% становништва. Од тога неписмених младих узраста од 10-14 година регистровано је 32, младих узраста од 15-19 година регистровано је 39, младих од 20-34 године регистровано је 116.

**Табела 7. Структура становништва старијег од 15 година на основу компјутерске писмености и полу / попис 2011.**

Категорије	ГРАД КРУШЕВАЦ			
	УКУПНО	Компјутерски писмена лица	Лица која делимично познају рад на рачунару	Компјутерски неписмена лица
<b>УКУПНО</b>	<b>110.346</b>	<b>34.474</b>	<b>16.975</b>	<b>58.897</b>
<b>мушкарци</b>	53.343	17.722	8.608	27.013
<b>жене</b>	57.003	16.752	8.367	31.884

*\*\*Републички завод за статистику - РЗС*

Када су у питању подаци о компјутерској писмености на нивоу Расинског округа, 58,05% становништва се изјаснило као компјутерски неписмено, док делимично познавање рада на рачунару има 14,8% становништва, док 27,13% чине лица која су се изјаснила да су компјутерски писмена. Када су у питању компјутерски неписмена лица 53,42% чине жене, док 46,58 % мушкарци.

### 3.3 АНАЛИЗА ЛОКАЛНИХ РЕСУРСА

<b>ИНСТИТУЦИЈЕ И ОРГАНИЗАЦИЈЕ КОЈЕ СЕ БАВЕ МЛАДИМА НА НИВОУ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ</b>	
<b>СЕКТОР</b>	<b>ИНСТИТУЦИЈА/ ОРГАНИЗАЦИЈА</b>
<b>Локална самоуправа</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Градска управа Крушевац</li> <li>• Одељење за друштвене делатности у оквиру којег је Канцеларија за младе</li> <li>• Клуб за младе Канцеларије за младе Одељења за друштвене делатности Града Крушевца</li> <li>• Комисија за стипендирање и награђивање ученика Града Крушевца</li> <li>• Савет за омладину и спорт Града Крушевца</li> </ul>
<b>Социјална заштита</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Центар за социјални рад Крушевац,</li> <li>• Дом за децу без родитељског старања „Јефимија“</li> <li>• Центар за особе са инвалидитетом</li> </ul>
<b>Просвета</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Средње школе</li> <li>• Академија васпитачко-медицинских струковних студија</li> <li>• Пољопривредни факултет у Крушевцу (Универзитет у Нишу)</li> <li>• Висока пословна школа струковних студија „Проф. Радомир Бојковић“ Крушевац</li> <li>• Висока хемијско-технолошка школа струковних студија Крушевац</li> <li>• Друга одељења акредитованих високошколских установа</li> <li>• Школска управа</li> <li>• Центар за стручно усавршавање</li> </ul>
<b>Запошљавање</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Национална служба за запошљавање</li> <li>• Бизнис инкубатор центар Крушевац</li> <li>• Привредна комора Србије - Регионална привредна комора</li> <li>• Агенција за регионални развој Расинског округа</li> <li>• Агенције за запошљавање</li> <li>• Омладинске задруге за запошљавање младих</li> </ul>
<b>Здравство</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Здравствени центар Крушевац</li> <li>• Дом здравља Крушевац</li> <li>• Завод за јавно здравље</li> <li>• Саветовалиште за младе (у оквиру Здравственог центра),</li> <li>• Специјална болница Рибарска Бања</li> <li>• Приватне здравствене клинике</li> </ul>
<b>Институције културе</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Културни центар Крушевац</li> <li>• Крушевачко позориште</li> <li>• Народни музеј Крушевац</li> <li>• Народна библиотека Крушевац</li> <li>• Историјски архив Крушевца</li> </ul>
<b>Цивилни сектор</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Удружења за младе</li> <li>• Удружења младих</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Савези удружења младих / за младе</li> <li>• Хуманитарне организације (Међународне - Црвени крст Србије – Црвени крст Крушевац, националне и локалне)</li> <li>• Друга Удружења грађана које у својим активностима и програмима укључују директан рад са младима</li> </ul>
<b>Полиција</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Полицијска управа Крушевац</li> <li>• Ватрогасно спасилачки батаљон - Одељење за ванредне ситуације</li> </ul>
<b>Војска</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Команда гарнизона Крушевац</li> </ul>
<b>Судство</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Основни суд Крушевац</li> <li>• Виши суд Крушевац</li> </ul>
<b>Медији</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Регионална Радио-Телевизија Крушевац</li> <li>• Локалне телевизијске станице</li> <li>• Локални новине и други штампани медији</li> <li>• Локалне радио станице</li> <li>• Локални WEB портали</li> </ul>
<b>Спортске организације и спортска удружења</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Спортски центар Крушевац</li> <li>• Спортски савез Града Крушевца</li> <li>• Спортски клубови и удружења</li> <li>• Спортски клубови за децу и омладину са посебним потребама</li> <li>• Спортски савез особа са инвалидитетом Крушевац</li> <li>• Савез за школски спорт Града Крушевца</li> </ul>
<b>Формалне и неформалне групе младих</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ученички парламент Економско-трговинске школе</li> <li>• Вршњачки тим Економско-трговинске школе</li> <li>• Ученички парламент Гимназије</li> <li>• Ученички парламент Хемијско-технолошке школе</li> <li>• Ученички парламент ШОСО „Веселин Николић“</li> <li>• Ученички парламент Прве техничке школе</li> <li>• Ученички парламент Музичке школе</li> <li>• Ученички парламент Политехничке школе ”Милутин Миланковић”</li> <li>• Ученички парламент Медицинске школе</li> <li>• Студентски парламенти</li> </ul>

## Одељак 4 | СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ РАЗВОЈА ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ

### 4.1 СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ

1. Успостављање савремених, одрживих омладинских сервиса и услуга за младе, који ће директно утицати на побољшање квалитета живота младих на територији Града Крушевца.
2. Развој локалне омладинске политике која се спроводи у оквиру институција и ван њих, чиме се стварају оптимални локални ресурси (људски, материјални, технички, институционални и финансијски) за успостављање иновативних и одрживих омладинских сервиса и услуга за младе.
3. Унапређивање локалне омладинске политике кроз успостављање и развој сарадње са другим релевантним актерима на националном и међународном нивоу, у циљу размене добре праксе, искустава и идеја.



## 4.2 ЛОКАЛНИ ПРИОРИТЕТИ

1. Унапређивање нивоа мотивисаности младих да се активније укључе у друштвене токове и локалну омладинску политику
2. Унапређивање положаја и запошљавања младих са посебним фокусиом на осетљиве групе младих
3. Унапређивање информисаности младих
4. Повећање нивоа свести младих о здравим стилевима живота
5. Активније укључење младих ОСИ <sup>2</sup> у све сфере друштвеног живота Града Крушевца и промоција инклузивне локалне политике
6. Унапређивање компјутерске писмености младих са посебним фокусом на девојке и жене
7. Смањење свих облика насиља међу младима
8. Смањење свих облика дискриминације међу младима
9. Унапређивање руралне омладинске политике
10. Развој цивилног сектора
11. Повећање заинтересованости локалних медија за позитивне примере у области омладинске политике
12. Обезбеђивање већих финансијских и материјалних ресурса за спровођење локалне омладинске политике
13. Унапређивање рада локалне КЗМ кроз примену стандарда рада КЗМ и компетенција локалних координатора у складу са препорукама МОС-а
14. Успостављање сарадње са Националном Асоцијацијом локалних КЗМ
15. Успостављање сарадње са другим организацијама које се баве младима
16. Успостављање формалне и стратешке сарадње са међународним донаторима и представницима бизнис сектора

### А) Повезаност стратешких праваца и локалних приоритета

СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ	ЛОКАЛНИ ПРИОРИТЕТИ
Успостављање савремених, одрживих омладинских сервиса и услуга за младе	Унапређивање нивоа мотивисаности младих за активније укључивање у друштвене токове и локалну омладинску политику
	Унапређивање запошљавања младих
	Унапређивање информисаности младих
	Повећање нивоа свести о здравим стилевима живота
	Активније укључивање младих ОСИ у све сфере друштвеног живота Града Крушевца и промоција инклузивне локалне политике
	Унапређивање компјутерске писмености младих
	Смањење свих облика насиља међу младима
	Смањење свих облика дискриминације међу младима
	Унапређивање руралне омладинске политике
Развој локалне омладинске политике која се спроводи у оквиру институција и ван њих	Развој цивилног сектора
	Развој неформалних група младих
	Повећање заинтересованости локалних медија за позитивне примере у области омладинске политике

<sup>2</sup> ОСИ – Особе са инвалидитетом

	Обезбеђивање локалних финансијских и материјалних ресурса за спровођење локалне омладинске политике
	Унапређење рада локалне КЗМ кроз примену стандарда рада КЗМ и компетенција локалних координатора у складу са препорукама МОС-а
Унапређивање локалне омладинске политике кроз успостављање и развој сарадње са другим релевантним актерима на националном и међународном нивоу	Успостављање сарадње са Националном асоцијацијом локалних КЗМ
	Успостављање сарадње са другим организацијама које се баве младима
	Успостављање формалне и стратешке сарадње са међународним донаторима и представницима бизнис сектора

### 4.3 ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ И АКТИВНОСТИ

<u>ЛОКАЛНИ ПРИОРИТЕТИ</u>	<u>АКТИВНОСТИ</u>	<u>ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ЗА ПЕРИОД ОД 5 ГОДИНА</u>
Унапређивање запошљавања младих са посебним фокусом на осетљиве групе младих	<ul style="list-style-type: none"> <li>- организовање едукација за стицање вештина неопходних за успешно запошљавање</li> <li>- организовање едукација у циљу промоције омладинског предузетништва</li> <li>- организовање пракси и програма обука на радном месту</li> <li>- спровођење услуга каријерног вођења и саветовања (индивидуално и групно)</li> <li>- спровођење услуга каријерног вођења и саветовања (индивидуално и групно)</li> <li>- повезивање са послодавцима</li> </ul>	40% младих незапослених ће проћи кроз програме едукације у циљу олакшаног запошљавања
Унапређивање информисаности младих	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Обележавање важних датума – Међународни дан младих, Светски дан здравља, Дан борбе против сиде, Дан љубави и других важних датума који су у вези са младима.</li> <li>- Успостављање функционалног инфо пулта за информисање младих.</li> <li>- обавештавање младих о темама које су препознали као битне, успостављање различитих канала комуникације са младима, штампање промо материјала за младе и за родитеље</li> <li>- Додатни рад на интернет презентацији КЗМ Крушевац</li> <li>- Информисање младих путем друштвених мрежа (Фејсбук, Инстаграм и Твитер), као и другим онлајн сервисима (ЈуТјуб).</li> </ul>	70% младих ће бити информисано о активностима младих 50% младих користи услуге сервиса КЗМ намењених информисању младих о темама које су приоритети за младе

<p>Повећање нивоа свести младих о здравим стиловима живота</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Организовање едукација у циљу развоја превенције болести зависности</li> <li>- Организовање едукација у циљу развоја превенције репродуктивног здравља и полно преносивих болести</li> <li>- Организовање едукација у циљу развоја здравих стилова живота и бављења физичком активношћу</li> </ul>	<p>80 % младих ће проћи едукације из области здравих стилова живота</p>
<p>Активније укључивање младих ОСИ у све сфере друштвеног живота Града Крушевца и промоција инклузивне локалне политике</p>	<p>Организовање медијске кампање за младе ОСИ у координацији КЗМ</p> <p>– Успостављање волонтерског центра</p> <p>– рад младих волонтера са различитим социјално угроженим категоријама становништва (у 2020. години – рад са ментално очуваном, једночланим или двочланим старачким домаћинствима)</p>	<p>20% младих ОСИ биће укључено у програме који се баве унапређивањем њиховог квалитета живота</p> <p>Обезбеђивање предуслова за олакшано запошљавање младих ОСИ у складу са законском регулативом – у периоду од 5 година 5% младих ОСИ ће бити радно ангажовано кроз програме КЗМ</p>
<p>Унапређивање и информисање о омладинској политици у руралним срединама</p>	<p>-Успостављање услуга из наведених приоритета и у руралним срединама</p>	<p>40% сеоских месних заједница биће подржано у програмском и ресурсном смислу за спровођење локалне / сеоске омладинске политике</p>
<p>Унапређење компјутерске писмености младих са посебним фокусом на девојке и жене</p>	<p>- Организовање обука за стицање компјутерске писмености</p>	<p>40% младих ће стећи знања из области основне компјутерске писмености</p>
<p>Повећати степен ненасилног понашања</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- континуирана едукација младих у циљу превенције вршњачког насиља</li> <li>- медијска кампања против вршњачког насиља</li> <li>- Формирање ванинституционалног Саветовалишта за младе у оквиру КЗМ-а</li> <li>- Повећати степен ненасилног понашања на спортским манифестацијама</li> </ul>	<p>80% младих ће бити едуковано о превенцији свих облика насиља</p>
<p>Смањење свих облика дискриминације међу младима</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-континуирана едукација младих у циљу превенције дискриминације међу младима</li> <li>- медијска кампања против дискриминације међу младима</li> </ul>	<p>80% младих ће бити едуковано о људским правима и толеранцији</p>
<p>Подршка развоју цивилног сектора и неформалних група (подршка младима да формирају омладинске организације)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- организовање семинара за младе како би се упознали са појмом цивилног сектора и радом удружења грађана</li> <li>- организовање обука за писање предлога пројеката за постојеће организације</li> </ul>	<p>Повећање броја омладинских организација које се баве младима и које успешно аплицирају за екстерна финансијска средства</p>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- подршка у успостављању нових омладинских организација</li> <li>- Сајам организација цивилног друштва Крушевца које су активне у раду са младима на нивоу Града Крушевца</li> </ul>	
<p>Повећање заинтересованости локалних медија за позитивне примере у области омладинске политике</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- организовање четири годишња састанка за медије</li> <li>- организовање излета са новинарима и младима из КЗМ</li> <li>- обезбеђивање недељних емисија/текстова у медијима које ће уређивати КЗМ</li> </ul>	<p>80% медија континуирано и промотивно емитује позитивне примере из области омладинске политике</p>
<p>Повећање финансијских и материјалних ресурса за спровођење локалне омладинске политике на локалу</p>	<p>Успостављање позиције за текуће активности КЗМ и финансијска средства за имплементацију Локалног акционог плана за младе Града Крушевца</p>	<p>30% планираних активности ће бити финансирано из екстерних извора финансирања</p>
<p>Унапређење рада локалне КЗМ кроз примену стандарда рада КЗМ, стандарда омладинског рада и компетенција локалних координатора у складу са препорукама МОС-а</p>	<p>Реализација активности из Одељка 7, у циљу постизања стандарда рада локалне КЗМ</p> <p>Похађање едукација у циљу стицања компетенција наведених у Одељку 7</p>	<p>У наредном периоду од 5 година локална КЗМ ће у потпуности испунити стандарде рада локалне КЗМ, у складу са препорукама МОС-а</p> <p>У наредном периоду од 5 година локални координатор ће стећи све компетенције у складу са препорукама МОС-а</p>
<p>Успостављање сарадње са Националном асоцијацијом локалних КЗМ кроз реализацију заједничких програма и активности</p>	<p>Приступ Националној асоцијацији локалних КЗМ</p> <p>Учествовање у раду тематских група Асоцијације</p> <p>Израда пројеката и активности који ће се заједнички реализовати</p>	<p>Успостављање сарадње са Националном асоцијацијом локалних КЗМ</p>
<p>Успостављање сарадње са другим организацијама које се баве младима</p>	<p>Израда плана заједничких активности</p> <p>Организација састанака које се баве младима</p>	<p>Успостављање сарадње са другим организацијама које се баве младима</p>
<p>Успостављање формалне и стратешке сарадње са међународним донаторима</p>	<p>Израда базе података о потенцијалним донаторима</p> <p>Израда базе података о успешним привредним субјектима</p> <p>Праћење водича за инвестиције за домаће и стране инвеститоре</p>	<p>Успостављање формалне и стратешке сарадње са међународним донаторима</p>

## ОДЕЉАК 5 | АКТИВНОСТИ ЛОКАЛНЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА МЛАДЕ (Стандарди рада локалних КЗМ и компетенције локалних координатора)

Овај одељак дефинише одговорности локалне КЗМ у процесу примене ЛАП-а, односно активности које треба да реализује, и то су:

1. Активности за које је директно задужена КЗМ у оквиру ЛАП-а
2. Активности које имају за циљ праћење и спровођење ЛАП-а
3. Активности које проистичу из примене Стандарда рада локалне КЗМ<sup>3</sup>

У даљем тексту биће укратко презентоване основе *Стандарда рада локалне КЗМ*, као део препорука Министарства омладине и спорта у циљу унапређења рада локалних Канцеларија за младе.

Активности за примену стандарда креира локални координатор, а у складу са локалним приликама и задатим индикаторима<sup>4</sup>.

Такође, реализација ових активности ће дугорочно обезбедити постизање другог стратешког циља овог ЛАП-а - Успостављање функционалног и ефикасног институционалног оквира за бављење омладинском политиком на територији Града Крушевца.

### 1.1 Стандарди рада локалних канцеларија за младе и компетенција локалних координатора

**Стандарди рада локалних канцеларија за младе** дефинишу квалитет који је неопходно постићи у раду канцеларија за младе, како би локалне КЗМ успешно деловале у оквиру својих локалних могућности. Да би се обезбедио успешан рад локалних канцеларија за младе неопходно је испуњење следећа 4 стандарда:

- (1) добро управљање КЗМ,
- (2) активно партнерство са субјектима омладинске политике,
- (3) висока партиципација младих у локалној омладинској политици и
- (4) инклузиван концепт рада.

**Минимум испуњења стандарда** - Обим и структура активности за испуњење стандарда нису исти за све локалне средине будући да се ЈЛС<sup>5</sup> разликују по многим елементима – демографским, економским, по обиму ресурса (финансијски, материјални, људски, технички). Стандарди рада локалних канцеларија за младе узимају у обзир наведену различитост ЈЛС и дефинисањем посебне категорије - минимум испуњења стандарда, препоручује се обим активности чија реализација обезбеђује минимално испуњење стандарда.

Како се минимум испуњења стандарда првенствено ослања на различите капацитете локалних средина, у одређивању тог минимума локалне КЗМ подељене су у три категорије у односу на број становника и структуру успостављених државних институција које се баве младима.

У складу са категоријом, дефинисан је обим активности. Град Крушевац спада у 3. категорију ЈЛС са бројем становника преко 80.000 становника. Активности које ће КЗМ реализовати треба да обезбеде минимума стандарда:

<sup>3</sup> Према приручнику – ”Примена Националне стратегије за младе на локалном нивоу - Стандарди рада локалних канцеларија за младе и компетенције локалних координатора”

<sup>4</sup> Према приручнику – ”Примена стандарда рада локалних канцеларија за младе и компетенције локалних координатора”

<sup>5</sup> ЈЛС – Јединица локалне самоуправе



**СТАНДАРД 1 – ДОБРО УПРАВЉАЊЕ КЗМ-ом**

ЦИЉ	КВАЛИТАТИВНИ И КВАНТИТАТИВНИ ИНДИКАТОРИ	Минимум остварености стандарда на годишњем нивоу
		ЈЛС изнад 80.000 становника
<p>КЗМ на транспарентан начин ради на припреми и спровођењу омладинских активности; постојећи ресурси (људски, технички, материјални) користе се на ефикасан и одговоран начин, а одлуке су утемељене на утврђеним потребама младих у датој средини; усаглашен рад осталих субјеката омладинске политике на локалу као што су Савет за младе, Омладински клуб (ОК)</p>	1. Број запослених у КЗМ/Клубу за младе	3
	2. Број сарадника/сарадница у КЗМ/Клубу за младе	15
	3. Висина обезбеђеног локалног буџета за имплементацију ЛАП-а и рад КЗМ/Клубу за младе	0,2% ЈЛС буџета
	4. Висина остварених средстава из екстерних извора финансирања	50% у односу на средства одобрена од стране ЈЛС (0,1% ЈЛС буџета)
	5. Број одобрених пројеката у којима је ЈЛС/КЗМ носилац апликације, а финансираних из екстерних извора финансирања	5
	6. Број одобрених пројеката у којима је ЈЛС/КЗМ партнер на пројекту, а финансираних из екстерних извора финансирања (сви извори финансирања изузев градског буџета)	3
	7. Број медијских презентација на локалним/регионалним медијима (ТВ, радио, новине)	20
	8. Постоји/не постоји систематизација запослених и утврђене процедуре за ангажовање и праћење рада сарадника	Да
	9. Постоји/не постоји одлука о обезбеђеном простору и покривености материјалних трошкова за КЗМ/ Клубу за младе	Да
	10. Постоји/не постоји буџетска линија која се односи на рад КЗМ или на спровођење ЛАП-а	Да
	11. Сprovedено/није спроведено мапирање локалних ресурса и припремљена анализа	Да
	12. Постоји/не постоји годишњи план рада	Да
	13. Развијен/није развијен систем праћења рада ОК	Да
	14. Развијен/није развијен систем праћења и самовредновања квалитета рада КЗМ	Да

**СТАНДАРД 2 – АКТИВНО ПАРТНЕРСТВО СУБЈЕКТА ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ У  
РАЗВОЈУ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ И СПРОВОЂЕЊУ ОМЛАДИНСКИХ АКТИВНОСТИ,  
КАО И У РАЗВОЈУ И СПРОВОЂЕЊУ ЛОКАЛНИХ ПОЛИТИКА КОЈЕ СЕ ТИЧУ МЛАДИХ**

ЦИЉ	КВАЛИТАТИВНИ И КВАНТИТАТИВНИ ИНДИКАТОРИ	Минимум остварености стандарда на годишњем нивоу
		ЈЛС изнад 80.000 становника
<p>КЗМ имају формиране стратешке савезе са организацијама из приватног, јавног и непрофитног сектора, у циљу стварања услова за подршку младима у организовању, друштвеном деловању, развоју и остваривању потенцијала на личну и друштвену добробит. КЗМ доприносе промоцији омладинског рада и развоју омладинског сектора</p>	1. Број институција и организација са којима је остварено партнерство путем споразума о сарадњи/партнерству	6
	2. Број заједнички реализованих активности са представницима локалних институција (школе, ДЗ, ЦСР, НСЗ, МУП и други актери)	8
	3. Број заједнички реализованих активности са представницима цивилног сектора (удружења младих, удружења за младе)	12
	4. Број заједнички реализованих активности са привредним субјектима	3
	5. Број реализованих активности са присуством медија	12
	6. Број заједнички реализованих активности са неформалним групама младих	12
	7. Број остварених партнерстава са медијима (националним, регионалним, локалним)	5
	8. Успостављена/није успостављена база омладинских организација и организација које се баве младима на локалном нивоу	Да
	9. Постоје активности усмерене на подршку развоју омладинских организација по питањима од значаја за њихов рад	Да
	10. Број докумената секторских политика које укључују КЗМ у израду стратегија	2
	11. Број докумената секторских политика које укључују КЗМ у процес спровођења стратегија	2
	12. Број активности реализован у партнерству са другим КЗМ	6

СТАНДАРД 3 – ВИСОК СТЕПЕН УЧЕШЋА МЛАДИХ У ЛОКАЛНОЈ ОМЛАДИНСКОЈ ПОЛИТИЦИ		
ЦИЉ	КВАЛИТАТИВНИ И КВАНТИТАТИВНИ ИНДИКАТОРИ	Минимум остварености стандарда на годишњем нивоу
		ЈЛС изнад 80.000 становника
<p>КЗМ обезбеђује подстицајно окружење и даје активну подршку младима у реализацији омладинских активности, предузимању иницијативе и њиховом укључивању у процесе доношења и спровођења одлука које доприносе личном и друштвеном развоју;</p> <p>млади активно учествују у свим сегментима омладинске политике на локалном нивоу (планирање, спровођење...)</p>	1. Број младих информисаних о активностима КЗМ/Клуба за младе	30% од укупне популације младих
	2. Број младих који користе активности које спроводи КЗМ/Клуб за младе	10% од укупне популације младих
	3. Број младих који учествују у креирању структуре и обима активности за младе, које спроводи КЗМ/Клуб за младе, кроз неки од модела комуникације (анкетање, евалуација постојећих услуга, организовање)	30% младих из одређене циљне групе младих
	4. Број младих који директно реализује активности КЗМ/Клуб за младе	50% омладинских активности у КЗМ реализују млади
	5. Број реализованих активности иницираних од стране удружења младих и неформалних група младих	15
	6. Број волонтера који су укључени у припрему и реализацију активности коју спроводи КЗМ	40%-60% од укупног броја младих укључених у припрему и реализацију активности коју спроводи локална КЗМ/Клуб за младе
	7. Број младих који су чланови Савета за младе	Минимум 50% од укупног броја чланова Савета за младе
	8. Број младих који су учествовали у изради и ревидирању локалних (градских) докумената	5% од укупне популације младих
	9. Број развијених локалних политика које се тичу младих, у којима учествују представници КЗМ/млади	2
	10. Доступан буџет и документа/извештај о потрошњи средстава издвојених за младе на локалном нивоу	Да
	11. Број постојећих сервиса у ЈЛС	1
	12. Постоји/не постоји годишњи план рада	Да
	13. Развијен систем подршке развоју сервиса (волонтерски, инфо)	Да
	14. Постоји локални савез удружења младих/за младе (кровна организација) у ЈЛС	Не

СТАНДАРД 4 – ИНКЛУЗИВНА ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА		
ЦИЉ	КВАЛИТАТИВНИ И КВАНТИТАТИВНИ ИНДИКАТОРИ	Минимум остварености стандарда на годишњем нивоу
		ЈЛС изнад 80.000 становника
Обезбедити уважавање различитости сваког појединца и пружање једнаких могућности младима за учешће у свим областима друштвеног живота	1. Број младих из осетљивих група који су информисани о постојећим локалним активностима/услугама намењеним њиховим потребама	30% од укупне популације младих из осетљивих група
	2. Број младих из осетљивих група који користе услуге/активности КЗМ/ КЗМ/Клуба за младе	20% од укупног броја младих који користе услуге КЗМ
	3. Број младих из осетљивих група који су укључени у процес планирања активности локалне КЗМ/ КЗМ/Клуба за младе	5 % од укупне популације младих из осетљивих група
	4. Број младих из осетљивих група који су укључени у реализацију активности које спроводи КЗМ/ КЗМ/Клуб за младе	5 % од укупне популације младих из осетљивих група
	5. Број активности за развијање перцепције проблема младих из осетљивих група	12
	6. Број активности које су организоване преко КЗМ/ОК за оснаживање младих из осетљивих група	12
	7. Број активности инклузивног типа за младе	12
	8. Број реализованих пројеката у којима је КЗМ партнер са удружењима младих/за младе и институцијама, који имају за циљ унапређење положаја младих из осетљивих група	5
	9. Сprovedено/није спроведено истраживање усмерено на обележавање рањивих група младих	Да
	10. Сprovedена/нису спроведена истраживања на одређене теме/ у вези са проблемима појединачних рањивих група младих	Да

**5.2 Компетенције локалних координатора** - Координатор канцеларије за младе треба да поседује или да развије следеће опште компетенце:

1. Оптимална координација активности локалне КЗМ - (1) Координатор зна и разуме улогу координатора и канцеларије за младе, (2) Координатор креира и спроводи активности намењене младима у складу са делокругом рада КЗМ и стратешким документима из области омладинске политике. (3) Координатор зна и разуме улогу различитих институција које се баве младима на локалном нивоу и активно заговара и иницира и подржава успостављање истих. (4) Координатор познаје рад локалне управе и поседује знања и компетенције неопходне за рад у локалној управи.

2. Ефикасно управљање расположивим локалним ресурсима - (1) уме да управља материјалним и техничким ресурсима КЗМ-а, (2) има развијене вештине управљања људским ресурсима, (3) зна да идентификује и да користи алтернативне изворе финансирања.

3. Познавање стратешких и законских докумената из области омладинске политике (1) Координатор зна, разуме и примењује у пракси основна национална и локална документа из области омладинске политике (НСМ<sup>6</sup>, ЗОМ<sup>7</sup>, ЛАП<sup>8</sup>), (2) Координатор поседује основна знања о европским трендовима у области омладинске политике.

4. Писмена, усмена комуникација и дигитална писменост – (1) има развијене вештине писменог презентовања информација, анализа и идеја, (2) има развијене вештине коришћења информационог технологија, (4) поседује активно знање енглеског језика.

5. Комуникација и интеракција са младима и другим субјектима омладинске политике - (1) Успешно комуницира, размењује информације и сарађује са младима, (2) Успешно комуницира, размењује информације и сарађује са локалним и другим институцијама, организацијама и удружењима која се баве питањима младих, (3) Успешно комуницира, размењује информације и сарађује са медијима, (4) Успешно комуницира, размењује информације и сарађује са другим КЗМ, (5) Координатор зна и примењује вештине преговарања и медијације

6. Планирање у омладинској политици - оспособљен је за пројектно планирање и исто примењује у пракси.

7. Рад са младима - поседује знања и вештине потребне за други ниво компетенција омладинског радника/це.

8. Рад са осетљивим групама младих – (1) упознат је са теоријским и практичним аспектима рада са осетљивим групама младих, (2) разуме потребе младих из осетљивих група и укључује их у активности КЗМ.

9. Координатор познаје основна документа везана за волонтирање и промовише волонтерски рад - Координатор познаје основе волонтеризма.

## Одељак 6 | УСКЛАЂЕНОСТ СА НАЦИОНАЛНОМ СТРАТЕГИЈОМ ЗА МЛАДЕ

**Национална стратегија за младе** - Локални акциони план за младе Града Крушевца у потпуности је усклађен са Националном стратегијом за младе коју је, на иницијативу Министарства омладине и спорта, усвојила Влада Србије.

Национална стратегија за младе усклађена је са Националном стратегијом Србије за приступање Европској Унији, Стратегијом за смањење сиромаштва, Стратегијом развоја социјалне заштите у Републици Србији, Националном стратегијом запошљавања, Миленијумским циљевима развоја, Стратегијом развоја здравља младих, Стратегијом развоја менталног здравља, Стратегијом подстицања рађања, Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији, Стратегијом развоја стручног образовања у Републици Србији, као и са одговарајућим међународним документима.

Планирајући како да ефикасно и на најбољи могући начин побољша положај младих, Град Крушевац полази од општих стратешких циљева дефинисаних Националном стратегијом, а то су:

- Подстицање младих да активно учествују у друштву;
- Развијање сарадње младих и обезбеђивање услова за њихово учешће у доношењу одлука кроз одржив институционални оквир, а на основу потреба младих и у партнерству са младима;
- Изграђивање система информисања младих на свим нивоима и у свим областима;
- Обезбеђивање остваривања права на једнакост шанси свих младих у друштву, а посебно младих који живе у тешким условима;
- Подстицање и вредновање изузетних испољавања и постигнућа младих у различитим областима;
- Унапређивање могућности за квалитетно провођење слободног времена младих;
- Развијање отвореног, делотворног, ефикасног и праведног система формалног и неформалног образовања који је доступан свим младима и који је у складу са светским трендовима у образовању и контекстом образовања у Републици Србији;
- Подстицање и стимулисање свих облика запошљавања, samozapoшљавања и предузетништва младих;

<sup>6</sup> НСМ – Национална стратегија за младе

<sup>7</sup> ЗОМ – Закон о младима

<sup>8</sup> ЛАП – Локални акциони план за младе



- Унапређивање безбедности младих;
- Чување и унапређивање здравља младих, смањивање ризика и водећих поремећаја здравља и развијање здравствене заштите прилагођене младима;
- Оснаживање младих за иницијативе и активности које су у складу са основним циљевима одрживог развоја и заштите животне средине.

У току свог рада, Радна група за израду ЛАП-а дефинисала је стратешке правце у даљем развоју локалне омладинске политике, као и локалне приоритете у форми циљева, који су усклађени са наведеним принципима, вредностима и препорукама датим у Националној стратегији за младе, а од стране Министарства омладине и спорта.

## **Одељак 7 | ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ЛАП-а И ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА - ПРОЦЕС РЕВИЗИЈЕ**

Системско и благовремено праћење спровођења ЛАП-а за младе као и стручна процена остварених резултата у том процесу, један је од кључних сегмената планског бављења локалном омладинском политиком.

У складу са препорукама Министарства омладине и спорта, процес ревизије ће обезбедити да се наведени механизми ефикасно спроведу и када је у питању ЛАП за младе Града Крушевца.

Процес ревизије ће се радити на крају сваке календарске године (у периоду октобар-децембар) и обезбедиће релевантне податке о реализованим активностима из ЛАП-а као и о постигнутим резултатима у текућој години.

Како ЛАП за младе Града Крушевца садржи детаљне активности само за 2020. годину и пројекцију активности за преостале 4 године, процес ревизије ће обезбедити релевантне податке за детаљну израду плана активности за сваку следећу годину.

Процес	Када се ради	Садржај	Производ
Процес планирања - израда ЛАП-а за младе <sup>9</sup>	Једном у 5 година	(1) Даје стратешке правце развоја локалне омладинске политике за наредних 5 година.  (2) Детаљан план активности за прву годину спровођења ЛАП-а  (3) Пројекцију активности за преостале 4 године ЛАП-а	ЛАП за младе
Процес ревизије <sup>10</sup>	Сваке године	(1) Подаци о реализованим активностима наведеним у ЛАП-у  (2) Подаци о оствареним резултатима у процесу спровођења ЛАП-а  (3) Детаљан план активности за наредну годину (ГОП) базиран на прикупљеним подацима и постављеним циљевима у ЛАП-у  * процес ревизије није могућ без предходно усвојеног и имплементираниог ЛАП-а	Годишњи оперативни план за наредну годину

ЛАП за младе града Крушевца почиње са имплементацијом у јануару 2020. године, прва ревизија ће бити спроведена крајем 2020. године.

<sup>9</sup> Према приручнику – ”Приручник за израду локалног акционог плана за младе – ЛАП-а”

<sup>10</sup> Према приручнику – ”ЛАП за младе – процес ревизије”

ПРИОРИТЕТ	Активности	Очекивани резултат	Индикатор	Носиоци
Унапређивање информисаности младих	-Додатна дорада интернет презентације КЗМ Крушевац -Обележавање важних датума -Дан младих, Светски дан здравља, Дан борбе против АИДС-а, Дан љубави и других важних датума који су у вези са младима	Успостављен одржив и ефикасан сервис за информисање младих	-Број реализованих активности за обележавање важних датума -број реализованих активности	КЗМ
Унапређивање запошљавања младих	- организовање едукација за стицање вештина неопходних за успешно запошљавање - организовање едукација у циљу промоције омладинског предузетништва	Успостављени одрживи сервис за олакшано запошљавање младих	-број едукација -број младих који посећује едукације	КЗМ
Промоција здравих стилова живота	-Организовање едукација у циљу превенције болести зависности -Организовање едукација у циљу превенције полно преносивих болести -Организовање едукација у циљу промовисања здравих стилова живота и бављења физичком активношћу	Успостављен одржив систем за подршку здрављу младих	-број одржаних едукација -број младих који су прошли кроз едукације	КЗМ
Активније укључивање младих из осетљивих група <sup>11</sup> у све сфере друштвеног живота Града Крушевца и промоција инклузивне локалне политике	-Организовање медијске кампање за младе из осетљивих група у координацији КЗМ - Укључивање младих из осетљивих група у неке од сегмената активности КЗМ-а као увода у развој идеје радне праксе младих из осетљивих група - Развој формалне сарадње са удружењима чија је примарна област рад са осетљивим групама -Заједничко аплицирање за средства код МИНРСЗ <sup>12</sup> -а за рад са младима из осетљивих група	Континуирана и системска подршка унапређењу положаја младих из осетљивих група	- реализована медијска кампања - активности КЗМ-а за младе из осетљивих група -број младих који похађају едукативне садржаје	КЗМ

<sup>11</sup> Осетљиве групе младих су дефинисане у складу са категоризацијом у оквиру Националне стратегије за младе

<sup>12</sup> МИНРСЗ-Министарство рада, запошљавања и социјалне политике Републике Србије

Активније укључивање младих особа са инвалидитетом	-Укључивање младих особа са инвалидитетом у неке од сегмената активности КЗМ-а као увода у развој идеје радне праксе младих из осетљивих група - Развој формалне сарадње са удружењима која раде са младим особама са инвалидитетом -Заједничко аплицирање за средства код МИНРСЗ <sup>13</sup> -а за рад са младима из осетљивих група	Континуирана и системска подршка унапређењу положаја младих особа са инвалидитетом	- активности КЗМ-а негују инклузивну политику у својим активностима -број младих особа са инвалидитетом који похађају едукативне садржаје	КЗМ
Унапређење руралне омладинске политике	-Успостављање услуга из наведених приоритета и у руралним деловима града	Обезбеђивање доступности свим услугама КЗМ-а и младима из руралних средина	- број реализованих садржаја и акција у руралним подручјима -број младих који су користили ове услуге	КЗМ, Агенција за регионални развој Расинског округа
Унапређење компјутерске писмености младих	-Организовање обука за стицање компјутерске писмености и организовање радионица за подизање нивоа знања из одређених компјутерских програма и апликација	Успостављен систем за континуирано неформално образовање младих из компјутерске писмености	-број младих који су прошли кроз едукације -број организованих едукација	КЗМ, Агенција за регионални развој Расинског округа
Смањење нивоа насилног понашања код младих	-континуирана едукација младих у циљу превенције вршњачког насиља -медијска кампања против вршњачког насиља -промоција кампање против говора мржње на интернету	Успостављен систем превенције вршњачког насиља	- број едукативних радионица -број младих који похађају едукативне садржаје	КЗМ
Повећање нивоа недискриминаторног понашања међу младима	-континуирана едукација младих у циљу превенције дискриминације међу младима -медијска кампања против дискриминације међу младима	Успостављен систем превенције дискриминације младих	-број едукативних радионица -број младих који похађају едукативне садржаје	КЗМ
Подршка развоју цивилног сектора и подршка развоју неформалних група (подршка младима да формирају омладинске организације)	-организовање инфо семинара за младе на годишњем нивоу, како би се упознали са појмом цивилног сектора -организовање обука за писање предлога пројекта за постојеће организације	Стварање предуслова за унапређење рада локалних омладинских Удружења грађана	-број организованих садржаја -број младих укључених у активности	КЗМ, Агенција за регионални развој Расинског округа

<sup>13</sup> МИНРСЗ-Министарство рада, запошљавања и социјалне политике Републике Србије

	-информисање постојећих Удружења грађана о конкурсима и тендерима -организација сајма Удружења грађана које се баве младима и које су активне на територији Града Крушевца			
Повећање заинтересованости локалних медија за позитивне примере у области омладинске политике	-организовање годишњих састанака са медијима -организовање излета са новинарима и младима из КЗМ -обезбеђивање недељних емисија/текстова у медијима које ће уређивати КЗМ	Формирање позитивне медијске слике о резултатима локалне омладинске политике	-број организованих садржаја -број медија/новинара укључених у активности -број медијских појављивања КЗМ-а	КЗМ
Обезбеђивање финансијских и материјалних ресурса за спровођење локалне омладинске политике	Постојање буџета за текуће активности КЗМ и постојање буџета за имплементацију пројеката који су у складу са ЈАП-ом за младе Града Крушевца	Успостављен одржив систем за финансијску подршку	Формирање буџета	КЗМ
Унапређивање рада локалне КЗМ кроз примену стандарда рада КЗМ и компетенција локалних координатора у складу са препорукама МОС-а	-Реализација активности из Одељка 7, у циљу постизања стандарда рада локалне КЗМ -Похађање едукација у циљу стицања компетенција наведених у Одељку 7	Ефикасан и компетентан рад рад локалне КЗМ	Број реализованих активности Ниво испуњења индикатора Број стечених компетенција од стране локалног координатора	КЗМ
Успостављање сарадње са Асоцијацијом локалних КЗМ на националном нивоу	-Пристап Асоцијацији локалних КЗМ на националном нивоу -Учествовање у раду тематских група Асоцијације	Успостављена сарадња са новим партнерима на националном и градском нивоу	Број реализованих заједничких активности Број формално успостављених партнерстава	КЗМ
Успостављање сарадње са другим организацијама које се баве младима	-Израда плана заједничких активности -Организовање годишњих састанака са представницима организација за младе и организација младих	Успостављена сарадња са новим партнерима на националном и градском нивоу	Број реализованих заједничких активности Број формално успостављених партнерстава	КЗМ

**Издавања из градског буџета за потребе младих – за период 2016.-2020. године**

<b>Врста трошка</b>	<b>2016.</b>	<b>2017.</b>	<b>2018.</b>	<b>2019.</b>	<b>План за 2020.</b>
Издавања за рад канцеларије за младе	1.991.000	1.991.000	1.491.000	1.491.000	1.491.000
Стипендирање и кредитирање младих	16.520.000	4.879.458	4.156.676	7.129.000	8.630.000
Финансирање културно уметничког друштва	3.284.100	6.119.999	6.354.999	6.360.000	6.500.000
Финансирање удружења у активностима које се односе на младе	44.000.000	44.000.000	44.500.000	44.500.000	44.500.000
Средства обезбеђена за социјалну помоћ деци и омладини	7.000.000	7.000.000	7.000.000	7.500.000	9.000.000
<b>УКУПНО</b>	<b>72.795.100</b>	<b>63.990.457</b>	<b>63.502.675</b>	<b>66.980.000</b>	<b>70.121.000</b>



# ГОДИШЊИ ПЛАН АКТИВНОСТИ ЗА ПЕРИОД 2020 - 2025. ГОД.

## ОПШТИ ЦИЉЕВИ СВИХ ОБЛАСТИ 1-8. У НАРЕДНОМ ПРИЛОГУ ОДНОСЕ СЕ НА СВЕ МЛАДЕ ГРАДА КРУШЕВЦА, УЗ СПРОВОЂЕЊЕ ИНКЛУЗИВНЕ ПОЛИТИКЕ

### Области:

1. **Образовање младих**
2. **Запошљавање младих**
3. **Здравље младих**
4. **Безбедност младих**
5. **Култура, спорт и слободно време младих**
6. **Информисање и мобилност младих**
7. **Активно учешће и волонтеризам младих**
8. **Млади у очувању и заштити животне**

### средине

#### 1. **Образовање младих**

##### Анализа стања и положаја младих

Образовање има значајну функцију у сваком друштву. Путем образовања снажно се мења структура друштва породице и професија. Образовање је у ствари израз друштвеног система и као такав битан је сегмент настанка, развоја и даљег напретка сваког друштва.

Институционализација образовања, поред тога што се заснива на усвајању низа правила и друштвених вредности, огледа се и кроз знања и способности којима појединац овлада у процесу оспособљавања – школа припрема дете за његову улогу и допринос друштву у целини.

Ослањајући се на основну улогу различитих видова образовања – развој укупних потенцијала личности и усклађеност са друштвеним потребама - образовање замишљамо као доживотни процес стицања знања, вештина и ставова са циљем да се омогући младој особи да препозна и оствари своје афинитете и потребе и постане самостална личност у оквиру друштва. На територији града Крушевца делује један факултет, три више школе, осам средњих и седамнаест основних школа са 53 истурена одељења и једним Интернатом за ученике средњих школа "Пане Ђукић Лимар".

У Крушевцу делује 8 средњих школа: Економско-трговинска школа (761 ученик), Гимназија (1104 ученика), Хемијско-технолошка школа (765 ученика), Прва техничка школа (1076 ученика), Медицинска школа (605 ученика), Политехничка школа Милутин Миланковић (717 ученика), Средња школа за ученике са сметњама у развоју „Веселин Николић“ (89 ученика) и средња Музичка школа (132 ученика). Укупан број ученика у средњим школама за школску 2019./ 2020. годину је 5249.

Пољопривредни факултет у Крушевцу Универзитета у Нишу је почео са радом школске 2018/2019 године, када је добијена почетна акредитација и дозвола за рад, са акредитованим бројем од 75 буџетских и 30 студената који се сами финансирају. У првој и другој генерацији уписаних студената студира 117 студената, на три студијска програма. У Академији васпитачко-

медицинских струковних студија коју је основала Влада Републике Србије у априлу 2019 године, у одсеку у Крушевцу, на свим студијским програмима основних струковних студија је број акредитованих буџетских студената 100, а студената који се сами финансирају 30. У одсеку Академије „Шумадија“, која је такође основана ове године одлуком Владе Републике Србије односно бившој Техничко технолошкој школи на све три године основних струковних студија студира 256 студената. У приватној акредитованој високој школи струковних студија „Високој пословној школи струковних студија професор др. Радомир Бојковић, студира 75 студената на свим студијским програмима.

Студенти који студирају на високошколским установама на територији града Крушевца су у последње три године били су укључени у пројекте које је спроводио „Бизнис инкубатор“ и то 2016. године у пројекат Креативни бизнис генератор - 51 студент. 2017. године, у пројекат Креативни бизнис генератор у функцији омладинског и женског предузетништва и 2018/19 године, пројекат отварање регионалног иновационог стартап центра Расинског округа - 319 студената и ученика завршних година средњих школа са територије Расинског округа.

Формално образовање представља хијерархијски уређен, временски степенан образовни систем који се спроводи у основним, средњошколским и високошколским институцијама.

Неформално образовање је организована образовна активност ван оквира установљеног формалног система који служи различитим циљним групама и има одређене садржајне циљеве, пружа образовање, развија самосталност и негује систем вредности. Реализатори ових активности су: удружења грађана и владине организације, клубови, удружења, а врсте едукација: семинари, тренинзи, креативне радионице и друго.

Информално образовање је процес где сваки појединац стиче ставове, вредносне норме, вештине и знања из свакодневнoг искуства, из породице, од пријатеља, групе вршњака, медија, и других утицајних чинилаца у окружењу.

##### Дуално образовање

У Школској управи Крушевац је од 2015. године започео пилот пројекат „У сусрет дуалном образовању“ на основу исказаних потреба за кадровима Фабрике мазива – ФАМ АД Крушевац, које је спроводила ПКС РПК Крушевац у сарадњи са Школском управом и привредом. У Фабрици мазива ФАМ АД Крушевац потписан је Уговор о пословно-техничкој сарадњи са директорима три средње школе у Крушевцу (Хемијско-технолошка школа Крушевац, Прва техничка школа Крушевац и Економско-трговинска школа Крушевац), а ученици Прве техничке школе Крушевац и Економско-трговинске школе Крушевац (15 ученика различитих образовних профила, међу којима су : електротехничар рачунара, механичар грејне и расхладне технике, аутоелектричар, електроинсталатер, електромеханичар за термичке и расхладне уређаје, возач моторних возила, техничар друмског саобраћаја, економски техничар, пословни администратор, правни техничар), на основу

сагласности родитеља, успешно су обавили похађање практичне наставе у овој крушевачкој компанији.

У школској 2018/19. години, по дуалном принципу школовало се 75 ученика у три средње стручне школе у Крушевцу и Тртсенику и у 18 компанија за три образовна профила. Реч је о образовним профилима Модни кројач у Политехничкој школи „Милутин Миланковић“ у Крушевцу и у компанијама Брама Александровац, ТИД Јасика, Леганца Крушевац, Грантекс Крушевац и Конфекција Симић Крушевац. Такође за образовни профил Оператер машинске обраде – оператер на ЦНЦ машинама у Техничкој школи у Тртсенику и у компанијама ППТ Наменска Тртеник и ППТ Петолетка доо Тртеник као и образовни профил Механичар моторних возила у Првој техничкој школи у Крушевцу, а практични део наставе се спроводи у компанијама Рубин Крушевац, Југопревоз Крушевац, Брана Комерц Крушевац, Интер Ауто Чачак Кошеви, МВ Ауто тур Крушевац, Аутосервис Кики Крушевац, Аутомеханичарска радња Мома Крушевац, Аутомеханичарска радња Миле + БД Крушевац, Аутосервис и трговина Старт компани Крушевац и Аутосервис Н. Васић Крушевац.

За школску 2019/20. годину прикупљене су изјаве о намерама. Привреда је исказала интересовање за следеће образовне профиле: Оператер машинске обраде, Механичар моторних возила, Модни кројач и Техничар за компјутерско конструисање на ЦНЦ машинама. Изјаве о намери је послало 35 послодаваца. Иначе, за ову школску годину у средњим школама ШУ Крушевац, по дуалном принципу, школоваће се 150 ученика у три средње стручне школе у Крушевцу и Тртсенику (У Првој техничкој школи у Крушевцу, два образовна профила: Бравар-завариивач – 30 ученика (III степен) и Оператер машинске обраде – 30 ученика (III степен). Сви ученици ће практичну наставу обављати у 14. Октобру из Крушевца; У Техничкој школи у Тртсенику школоваће се два образовна профила по дуалном образовању и то: Оператер машинске обраде (III степен) – 30 ученика и Техничар за компјутерско управљање ЦНЦ машинама (IV степен) – 30 ученика Ови ученици обављаће стручну праксу у ТС Интерком ГРОУП, АСБ Доњи Рибник, Микролајн Тртеник, Орликон, НБУ Метал, ППТ Наменска Тртеник и ППТ Прва Петолетка Тртсеник; У Политехничкој школи „Милутин Миланковић“ у Крушевцу школоваће се по дуалном образовању образовни профил Модни кројач (III степен) – 30 ученика, а праксу ће обављати у компанијама: Леганца Крушевац, Тид Импулс Јасика и Брама Александровац.

### Дефинисање приоритетних проблема образовања младих:

- **Формално образовање: Спора и недовољно ефикасна реформа школског система**

Мрежа образовних профила у средњим школама не одговара потребама тржишта рада; недостатак финансијских средстава за унапређивање рада, недостатак савремених наставних средстава и учила, недовољно стицање практичног знања ученика током школовања; недовољно развијање и богаћење ваншколских и ваннаставних активности; запостављена је васпитна функција школа, недостатак програма

професионалног усвршавања наставника, недовољна је мотивисаност ученика за квалитетно учествовање у образовном процесу, недовољна отвореност школа за друштвене промене и искуства из окружења.

- **Неформално образовање: Недовољно развијено неформално образовање и неформално образовни садржаји**

Основни проблем неформалног образовања у Србији је то што није у довољној мери препознато и признато (вредновао). Разлоге недовољне развијености неформалног образовања можемо сагледати кроз програме неформалног образовања који се спровode и реализаторе програма неформалног образовања.

Евидентан је недостатак квантитативне и квалитетне понуде неформалног образовања за лични и професионални развој младих, недовољна подршка програмима неформалног образовања, недовољна сарадња школа и друштвених актера који спровode програме неформалног образовања, недовољно развијена свест и мотивација младих о потреби за сталним личним и професионалним развојем, недовољна информисаност младих о програмима неформалног образовања, недовољно уважавање образовних потреба младих.

- **Ђачки парламенти: Недовољна информисаност ученика о законској регулативи, надлежностима и делокругу рада парламента**

Ђачки парламенти су базичне организације за активно укључивање средњошколаца у процесе доношења одлука у оквиру образовног система. Ђачки парламенти су регулисани Законом о систему образовања и васпитања РС. Током 2003. године формиран су ђачки парламенти у средњим школама у Крушевцу, а током 2006. године формиран је Градски ученички парламент кога чине делегати парламената свих средњих школа.

Највећи проблем у функционисању ђачких парламената се огледа у недовољној информисаности ученика о законској регулативи, надлежностима и делокругу рада парламента, немотивисаности ученика да се активно укључе у његов рад, недостатак знања и вештина чланова парламента за успешан рад, недостатак подршке наставног кадра и отвореност школе да се унапреди рад парламента.

### Стратешки циљ:

1. *Стварање и унапређење услова за развој формалног и неформалног образовања за младе на територији града Крушевца*

### Специфични циљеви:

1. Развијање свести и мотивације младих о потреби за целоживотним личним и професионалним развојем и усавршавањем
2. Информисање и мотивисање ученика средњих школа на територији града Крушевца да се активно укључе у рад ђачких парламената

3. Подизање капацитета ђачких парламената у средњим школама

4. Награђивање најбољих средњошколаца и студената са територије града Крушевца

5. Побољшање услова живота младих кроз подршку у завршетку средњег образовања

#### **Стратешки циљ:**

***2. Обезбедити услове за развој компетенција потребних за активно укључивање младих у друштво, запошљавање и даље образовање, кроз квалитетне програме неформалног образовања и омладинског рада који прате потребе младих***

#### **Специфични циљеви:**

1. Испитати потребе младих за програмима неформалног образовања

2. Креирати и спроводити програме неформалног образовања и омладинског рада традиционалним и модерним технологијама

3. Информисати младе о постојећим програмима неформалног образовања и омладинског рада

#### **Стратешки циљ:**

***3. Подстицати развој квалитетних ваннаставних активности у школама и факултетима кроз међусекторску сарадњу***

#### **Специфични циљеви:**

1. Развити и континуирано спроводити нове ваннаставне активности у средњим школама у складу са потребама младих

2. Развити и спроводити програме обуке наставног кадра у средњим школама за коришћење метода неформалног образовања и нових технологија у ваннаставним активностима

3. Развити и спроводити заједничке програме неформалног образовања са факултетима

#### **Стратешки циљ:**

***4. Промоција науке и истицање значаја образовања за друштвену заједницу***

#### **Специфични циљеви:**

1. Промовисање природних и друштвених наука као професија

2. У напређење квалитета научних радова код младих као и квантитета истих

3. Подстицај иновативним програмима који се баве процесом учења

4. Пружање подршке младим талентима кроз награђивање, стипендирање и усавршавање ученика и студената који постижу високе резултате и поседују квалитете и склоности да се баве научним, истраживачким и креативним радом, уметношћу и спортом

#### **Стратешки циљ:**

***5. Подржати програме стручне и професионалне праксе кроз међусекторску сарадњу (владино, цивилно и привредно сектор)***

#### **Специфични циљеви:**

1. Испитати потребе младих за практичним вештинама и знањима

2. Мапирање места за обављање радне праксе у владином, цивилном и привредном сектору

3. Спроводити информативне кампање за подстицање сарадње 3 сектора ради успостављања квалитетније и разноврсније радне праксе

4. Реализација програма неформалних обука на радном месту

**Образовање младих**  
**Пројекција активности за период 2020- 2025. године**

**СТРАТЕШКИ ЦИЉ:** *Стварање услова за адекватан развој формалног и неформалног образовања, као и квалитетних ваннаставних активности*

<b>Специфични циљ:</b>	<b>Активности</b>	<b>Рокови</b>	<b>Очекивани резултат</b>	<b>Индикатор</b>	<b>Носиоци</b>		<b>Потребна финансијска средства</b>
					<b>Надлежни органи/институције/организације</b>	<b>Учесници</b>	<b>Укупно</b>
1.1. Развијање свести и мотивације младих о потреби за целоживотним личним и професионалним развојем и усавршавањем	1.1.1. Промоција и афирмација неформалног образовања младих и концепта целоживотног учења  1.1.2. Информативно - промотивна кампања, медијска кампања, јавни догађаји, округли столови, трибине.	2020-2025	Развијена свест и мотивација младих о потреби за целоживотним личним и професионалним развојем и усавршавањем	1.1.1.1. Промовисано и афирмисано неформално образовање младих и концепт целоживотног учења  1.1.2.1. Одржана промотивна кампања, медијска кампања, јавни догађаји, округли столови, трибине.	Локална самоуправа, Канцеларија за младе, Школска управа, Хуманитарне организације	Национална служба за запошљавање Агенција за регионални развој Расинског округа удружења грађана средње и више школе Ћачки парламенти Центар за социјални рад, Хуманитарне организације	материјални, људски и просторни ресурси, локални медији, промотивни материјал,

	<p>1.1.3. Афирмативни јавни догађаји подизања свести младих о повећању запошљивости кроз коришћење програма неформалног образовања</p> <p>1.1.4. Подизање нивоа знања младих о равноправности полова, животу без насиља, миру, демократији, недискриминацији и толеранцији</p>			<p>1.1.3.1. Одржани Афирмативни јавни догађаји подизања свести младих о повећању запошљивости кроз коришћење програма неформалног образовања</p> <p>1.1.4.1. Подигнут ниво знања младих о равноправности полова, животу без насиља, миру, демократији, недискриминацији и толеранцији</p>			
<p>1.2. Информисање и мотивисање ученика средњих школа на територији града Крушевца да се активно укључе у рад ђачких парламената</p>	<p>1.2.1. Промоција ђачких парламената у средњим школама (информативне кампање, кампање јавног заговарања, кампање, промотивне активности, треннзи и едукације о омладинском активизму).</p>	<p>2020-2025</p>	<p>Информисаност и мотивисање ученика средњих школа на територији града Крушевца да се активно укључе у рад ђачких парламената</p>	<p>1.2.1.1. Промовисани ђачки парламенти у средњим школама (информативне кампање, кампање јавног заговарања, кампање, промотивне активности, треннзи и едукације о омладинском активизму).</p>	<p>Локална самоуправа, Школска управа ђачки парламенти Канцеларија за младе , средње школе</p>	<p>Удружења грађана</p>	<p>Промотивни материјал, канцеларијски материјал, материјални, људски и просторни ресурси, информације о текућим активностима организација које се баве овом облашћу</p>

	1.2.2. Информисање средњошколаца о законској регулативи, улози и делокругу рада ђачких парламената-трибине, округли столови, инфо брошура (о законским правима и утицају ђачког парламента)			1.2.2.1. Информисани средњошколци о законској регулативи, улози и делокругу рада ђачких парламената-трибине, округли столови, инфо брошура (о законским правима и утицају ђачког парламента)			
1.3. Подизање капацитета ђачких парламената у средњим школама	1.3.1. Обучити представнике ђачких парламената за активно учешће у креирању, реализацији и праћењу резултата школских активности  1.3.2. Едукације и тренинзи за чланове ђачких парламената намењени јачању интерперсоналних вештина- вештине комуникације, вештине тимског рада и преговарања, лидерске вештине.	2020-2025	Активнији рад ђачких парламената у средњим школама	1.3.1.1. Обучени представници ђачких парламената за активно учешће у креирању, реализацији и праћењу резултата школских активности  1.3.2.1. Одржане едукације и тренинзи за чланове ђачких парламената намењени јачању интерперсоналних вештина- вештине комуникације, вештине тимског рада и преговарања, лидерске вештине.	Ђачки парламенти, Канцеларија за младе, средње школе, Школска управа	Локална самоуправа, удружења грађана	Промотивни материјал, канцеларијски материјал, материјални, људски и просторни ресурси, информације о текућим активностима организација које се баве овом облашћу

	<p>1.3.3. Семинари за чланове ђачких парламената из области писања и управљања пројектима</p> <p>1.3.4. Вршњачка едукација средњошколаца о активном учешћу у оквиру школског система</p> <p>1.3.5. Конкурси за финансирање акција и активности ђачких парламената</p>			<p>1.3.3.1. Организовани Семинари за чланове ђачких парламената из области писања и управљања пројектима</p> <p>1.3.4.1. Одржане Вршњачке едукације средњошколаца о активном учешћу у оквиру школског система</p> <p>1.3.5.1. Расписани Конкурси за финансирање акција и активности ђачких парламената</p>			
<p>1.4. Награђивање најбољих средњошколаца и студената са територије града Крушевца</p>	<p>1.4.1. Утврђивање критеријума за награђивање најбољих средњошколаца и студената</p> <p>1.4.2. Годишњи конкурс за доделу награда најбољим средњошколцима и студентима</p>	<p>2020-2025</p>	<p>Подстицај средњошколаца и студентима да постижу још значајне резултате на националним и интернационалним такмичењима и да се усавршавају у земљи и иностранству</p>	<p>1.4.1.1. Утврђени критеријуми за награђивање најбољих средњошколаца и студената</p> <p>1.4.2.1. Расписан конкурс за доделу награда најбољим средњошколцима и студентима</p>	<p>Локална самоуправа; Комисија за стипендирање и награђивање ученика и студената града Крушевца</p>	<p>Канцеларија за младе, Школска управа</p>	<p>Промотивни материјал, канцеларијски материјал, материјални, људски и просторни ресурси, информације о текућим активностима организација које се баве овом облашћу</p>



	<p>1.4.3. Награђивање средњошколаца и студената који постижу значајне резултате на националним и интернационалним такмичењима и конкурсима и стручна усавршавања у земљи и иностранству</p>			<p>1.4.3.1. Број награђених средњошколаца и студената који постижу значајне резултате на националним и интернационалним такмичењима и конкурсима и који се усавршавају у земљи и иностранству</p>			
<p>1.5. Побољшање услова живота младих –средњошколаца са територије града Крушевца кроз подршку у завршетку средњег образовања</p>	<p>1.5.1. Бесплатан превоз младих- средњошколаца са територије града Крушевца који похађају средње школе</p>	<p>2020-2025</p>	<p>Побољшани услови живота младих – средњошколаца са територије града Крушевца кроз подршку у завршетку средњег образовања</p>	<p>1.5.1.1. Број младих- средњошколаца са територије града Крушевца који користе бесплатан превоз</p>	<p>Град Крушевац</p>	<p>Град Крушевац</p>	<p>Буџет града</p>

## 2. Запошљавање младих

### Анализа стања и положаја младих

Према Уставу Републике Србије (Члан 60. Право на рад), у Републици Србији свако има право на слободан избор рада и у складу са важећим законом гарантује му се право на рад. Под једнаким условима свима су доступна сва радна места, уз потпуно поштовање достојанства личности на раду, као и обезбеђивања безбедних и здравих услова рада, потребне заштите на раду, али и ограниченог радног времена, уз дневни и недељни одмор, плаћене годишње одморе, правичну накнаду за рад, као и правну заштиту у случају престанка радног односа. Ових права се није могуће одрећи, а корак испред чини се у случају жена, омладине и особа са инвалидитетом, којима се омогућује посебна заштита на раду и посебни услови рада, у складу са законом.

### **Национални и Европски оквир**

На основу података Републичког завода за статистику стопа незапослености младих у другом кварталу 2019. године на нивоу Србије је износила 24,4% што је висок ниво у поређењу са стопом незапослености укупне популације. Удео младих који нити раде нити су у процесу образовања (формалном или неформалном) у укупној популацији младих између 15 и 24 године старости (тзв. NEET стопа) смањен је за 0,6 п. п. у односу на први квартал ове године и износио је 14,1%. Код популације старости од 15 до 29 година, NEET стопа је износила 17,6%.

Унутар популације младих, положај жена на тржишту рада је знатно неповољнији од њихових мушких вршњака, гледано по свим индикаторима, а та разлика је посебно значајна код стопе активности – код младих жена износи 41,5% и за 12,9 процентних поена је мања од стопе активности младих мушкараца (54,4%) и стопе запослености – код младих жена износи 30,5% и за 11,4 процентна поена је мања од стопе запослености младих мушкараца (41,9%).

Млади у Србији и даље су у знатно неповољнијем положају у односу на њихове вршњаке у Европској унији. Према подацима Евростата за 2018. годину, стопа активности младих 15-29 у ЕУ-28 износила је 56,6%, стопа запослености 49,8%, а стопа незапослености 12,0%. Стопа NEET је износила 12,9%. Ипак, треба имати у виду велике разлике између појединих држава чланица ЕУ, нпр. Чешка бележи стопу незапослености младих од 4,4%, Шпанија 26,2%, а Грчка 32,3%, док је стопа запослености младих у Холандији 70,9%, у Грчкој 30,0%, а у Шпанији 37,7%.

Највише забрињава она категорија младих која “нити се образује нити тражи посао“ (NEET популација) Врло често, ова маргинализована група тражи излаз у сивој економији. Додатни проблем јесте што су ове особе “невидљиве“ за државну статистику (или се провлаче кроз појам неформалне запослености).

## Локални оквир

Према подацима Националне службе за запошљавање филијале Крушевац од укупно 10.548 незапослених лица у септембру 2019. године на територији града Крушевца, младих од 15 до 30 година је 1.894 што чини близу 18%.

укупно	укупно	10.548
	жене	6.232
Од 15 до 19 година	Укупно	222
	жене	109
Од 20 до 24 година	укупно	667
	жене	369
Од 25 до 29 година	укупно	1.005
	жене	647

Табела 1. Незапослена лица према старости и полу на крају септембра 2019. године на територији града Крушевца

Резултати истраживања које је Београдска отворена школа спровела показују позитивну корелацију између добијања услуга каријерног вођења и саветовања (у даљем тексту: КВиС) и повећања запошљивости и запослености младих. Подаци који су добијени након коришћења услуга КВиС-а показали су да се број младих који су конкурисали за посао, праксу и/или волонтирање повећао за 14,3%, да се 11,7% више младих изјаснило да су спремни на професионалну мобилност, док се 10,3% више младих изјаснило да су спремни на територијалну мобилност. Поред тога, проценат незапослених младих који су користили услуге КВиС-а износио је 64,9%.

Све ово указује на то да је младима потребно пружити подршку у успешној транзицији из образовања на тржиште рада. Ту заправо треба позиционирати све актере града Крушевца који су компетентни да младима помогну и омогуће олакшани прелаз из основног у средње и високо образовање и касније свет рада. Међутим, приметан је недовољни обухват младих услугама КВиС-а, као и недовољна видљивост услуга које нуде пружаоци и то је сегмент који је потребно унапређивати.

Директне услуге као помоћ запошљавања младих нуди град Крушевац као и Национална служба за запошљавање кроз програме: субвенције за запошљавање, програм стручне праксе, програм стицања практичних знања, учешће у финансирању програма обуке на захтев послодавца Млади генерално нису довољно информисани, а ни едуковани, на тему могућности за samozapošljavanje. Оно што је очигледан помак, јесте популаризација фриленсинга. Млади, образовани и информисани људи сами себи проналазе послодавце путем специјализованих интернет платформи, али на глобалном тржишту рада постоји још доста простора.

Информисање на тему запошљавања младих, предузетништва, samozapošljavanja и сл., требало би да добије и већу медијску покривеност. Примери добре праксе, млади предузетници, јавни часови и трибине, заслужују да се нађу у опису активности једног каријерног сервиса и да се баве афирмацијом

конкретних струка у развоју, попут информационих технологија и креативних индустрија, туризма, пољопривреде, руралног развоја итд.

Када су у питању млади из угрожених и маргинализованих група, неопходно их је информисати на тему друштвеног (социјалног) предузетништва.а и обуке за тржиште рада.

У Европи и свету, као један од посебних видова запошљавања, препознаје се предузетништво. Веома је важно да се на формалном нивоу образовања промовише предузетнички начин размишљања, тако да буде усаглашен са наставним програмом, као хоризонтални елемент у свим сферама учења. Искуство стечено у предузетничком образовању повећава могућност отварања нових компанија, samozapoшљавања, стварања нових радних места, али и стицања самопоуздања и јачања креативности и друштвене одговорности код младих људи. На основу расположивих података показује се да око 20% младих који су учествовали у ученичким компанијама у средњој школи, касније заиста и оснују своје предузеће, што је преко 3 пута више од опште популације.

Директну помоћ за развијање и покретање предузетничке идеје младима нуди Бизнис инкубатор и Иновациони стартап центар кроз менторски рад и инфраструктурну подршку.

### **Дефинисање приоритетних проблема запошљавања младих:**

1. Млади не поседују потребна практична знања, вештине и компетенције које су тражене на тржишту рада

2. Предузетништво младих није адекватно развијено и није довољно препознат допринос предузетништва смањењу незапослености младих као и мали број иницијатива за покретање сопственог посла од стране младих

3. Недовољна сарадња образовних институција, привредних субјеката и фирми за запошљавање и samozapoшљавање

4. Недостатак функционалног, свеобухватног, квалитетног и одрживог система каријерног вођења и саветовања младих

5. Лоша информисаност младих о пословима и понудама на тржишту рада

6. Недовољна предузимљивост младих

7. Неспремност за даље усавршавање

8. Одлагање рада због школовања

9. Недовољна понуда стручних послова на територији града

10. Недовољно адекватних прилика за аплицирање на програме који поспешују запошљивост и запосленост младих и мала мотивисаност младих да се на њих пријављују.

### **Општи циљ:**

**Повећано запошљавање младих кроз унапређивање перспективе за све облике запошљавања, samozapoшљавања и предузетништва младих.**

Специфични циљ 1:

**1. Информисаност и подстицај младих да унапређују знања и вештине запошљивости, са посебним акцентом на повећање обухвата младих људи, а посебно младих из осетљивих група;**

Активност: ( радња која нас доводи до специфичног и општег циља)

1.1. Спроводити јавне кампање и промоцију примера добре праксе које подстичу младе да активно раде на унапређењу својих капацитета запошљивости

1.2. Организовати програме неформалног образовања који подижу капацитете младих за већу запошљивост

1.3. Организовати и крерати спровођење прилагођених обука за осетљиве групе младих за већу запошљивост

1.4. Увођење иновативних модела за повећање запошљивости младих који се реализују у сарадњи цивилног и привредног сектора

1.5. Прилагодити образовне профиле потребама тржишта рада кроз дуално образовање

1.6. Промоција преквалификације, доквалификације образовних профила и волонтирање

Специфични циљ 2:

**2. Подигнут капацитет младих за ефикасно управљање каријером кроз едукације, кампање и развој програма каријерног вођења и саветовања;**

Активности:

2.1. Увести услуге за каријерно информисање и саветовање младих у институцијама и ван институција

2.2. Едукације младих на тему ефикасно управљање каријере за младе

2.3. Промовисати значај каријерног саветовања и вођења младих кроз промотивне активности

2.4. Прикупљање и представљање података о доступним услугама и програмима за каријерно вођење младих, прилагођених и младима из осетљивих група

2.5. Обезбеђење и подржавање преквалификације и доквалификације

Специфични циљ 3:

**3. Већа заступљеност предузетништва младих и свих облика samozapoшљавања, посебно фриленсинга, кроз промоцију примера добре праксе младих предузетника и савремених облика samozapoшљавања у областима као што су креативна индустрија и ИКТ индустрија.**

Активности:

3.1. Организовати обуке за почетнике и активне младе у бизнису

3.2. Организовати инфо активности о доступним изворима финансирања сопственог посла и институцијама које пружају нефинансијску подршку

3.3. Организовати манифестације које популаризују ИКТ и креативну индустрију

3.4. Реализовати активности које промовишу примере добре праксе младих предузетника и подстицати њихово умрежавање

3.5. Оформити базу успешних младих предузетника који ће пружати менторску подршку младима за савремене облике самозапошљавања

3.6. Пружање подршке раду Бизнис инкубатора и Иновационог стартап центра „Агенцији за регионални развој Расинског округа и другим релевантним институцијама које се баве пружањем услуга за развој предузетништва, бизнис стартап и менторске<sup>14</sup> подршке, посебно у области креативне индустрије и ИКТ индустрија

3.7. Унапређење механизма подршке који доприносе повећању запошљивости младих и развоју омладинског предузетништва

Специфични циљ 4:

**4. Повећана усклађеност знања, вештина и компетенција које се стичу у процесу целоживотног учења, са потребама тржишта рада**

Активности:

4.1. Учествовање послодаваца и других релевантних актера у креирању и спровођењу концепта целоживотног учења.

4.2. Укључивање представника послодаваца у рад школских одбора и научно наставна већа школских установа;

4.3. Укључивање послодаваца и других релевантних актера у креирање и спровођење наставних планова и програма средњег образовања;

4.4. Увођење транспарентнијег и инклузивнијег приступа ка послодавцима и другим релевантним актерима у раду акредитационе комисије и акредитационих поткомисија високошколских установа;

4.5. Унапређивање механизма подршке послодавцима и другим релевантним актерима који спроводе програме целоживотног учења младих

## ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Очекивани резултати и планиране активности реализације:

1. Представници привредног и омладинског сектора су укључени у развој услуга и механизма који поспешују запосленост и запошљивост младих.

– Подржати унапређење јавних политика које омогућавају да представници привредног и омладинског сектора буду укључени у креирање услуга и механизма који поспешују запосленост и запошљивост младих;

– обезбедити развој стандарда и модела за укључивање представника привредног и омладинског сектора у локалне савета за запошљавање у својству сталних чланова савета са правом гласа;

– подстаћи укључивање представника привредног и омладинског сектора у локалне савете за запошљавање, као сталне чланове савета са правом гласа;

– подржати развој и имплементацију међусекторских услуга које поспешују стопу активности, запошљивост и запосленост младих на локалном нивоу.

2. Унапређени постојећи и креирани нови програми који поспешују запошљивост и запосленост младих.

– Унапредити постојеће активне мере запошљавања младих, са посебним фокусом на пакет за младе;

– развити мере запошљавања и смањења дискриминације младих жена на тржишту рада у сарадњи са приватним сектором;

– подржати унапређивање постојећих и креирање нових програма за преквалификацију и доквалификацију;

– унапредити постојеће и креирати нове програме преко којих млади стичу практична знања, вештине и компетенције које су неопходне на тржишту рада;

– обезбедити унапређивање постојећих и креирање нових програма који подстичу активност младих жена, као и младих из осетљивих друштвених група и младих из NEET групе;

– подржати развој афирмативних мера за запошљавање младих из осетљивих група.

3. Подржан развој, примена и промоција активности које подстичу запошљивост и запосленост младих.

– Подржати развој и примену програма и вршњачке едукације који подстичу активност младих;

– обезбедити подршку младим женама, младима из осетљивих друштвених група и младима који нису у образовању, обуци, нити су активни на тржишту рада, да конкуришу на програме који поспешују активност младих;

– подржати промоцију примера добре праксе младих који су прошли програме који подстичу запошљивост и запосленост младих путем медија и друштвених мрежа.

4. Подигнут ниво предузетничког размишљања младих, већи број самозапошљавања.

– Подржати Иновациони стартап центар, Бизнис инкубатор, Агенцију за регионални развој Расинског округа и остале релевантне организације које поспешују развој предузетничке културе

– Оформити посебне фондове за самозапошљавање младих

– Унапредити рад организација за каријерно вођење и саветовање

Носиоци активности:

1. Град Крушевац

2. Бизнис инкубатор Крушевац

3. Национална служба за запошљавање

4. Агенција за регионални развој Расинског округа

5. Цивилни сектор

6. Привредна Комора Србије- Регионална Привредна Комора Србије

<sup>14</sup> Менторску подршку спроводе сертификовани ментори од стране релевантних државних и међународних институција

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: Повећано запошљавање младих кроз унапређивање перспективе за све облике запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих.

Специфични циљ:	Активности	Рокови	Очекивани резултат	Индикатор	Носиоци		Потребна финансијска средства
					Надлежни органи/институције/организације	Учесници	Укупно
2.1. Информисани и подстакнути млади да унапреде знање и вештине запошљивости, са посебним акцентом на повећање обухвата младих људи, а посебно младих из осетљивих група	<p>2.1.1. Спровести јавне кампање и промоцију примера добре праксе које подстичу младе да активно раде на унапређењу својих капацитета запошљивости</p> <p>2.1.2. Организовати програме неформалног образовања који подижу капацитете младих за већу запошљивост</p> <p>2.1.3. Организовати и крерати спровођење прилагођених обука за осетљиве групе младих за већу запошљивост</p>	2020-2025.	<p>– Подржати унапређење јавних политика које омогућавају да представници привредног и омладинског сектора буду укључени у креирање услуга и механизма који поспешују запосленост и запошљивост младих;</p> <p>– обезбедити развој стандарда и модела за укључивање представника привредног и омладинског сектора у локалне савета за запошљавање у својству сталних чланова савета са правом гласа;</p>	<p>2.1.1.1. Спровести јавне кампање и промоцију добре праксе које подстичу младе да активно раде на унапређењу својих капацитета запошљивости</p> <p>2.1.2.1. Организовано Најмање 5 различитих програма годишње</p> <p>2.1.3.1. - Најмање 4 обуке Најмање 30 младих из осетљивих група</p>	Град Крушевац, Бизнис инкубатор Крушевац, Национална служба за запошљавањ, Агенција за регионални развој Расинског округа, Цивилни сектор Школе, Хуманитарне организације, Агенција за регионални развој Расинског округа	Млади Града Крушевца	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

	<p>2.1.4. Увођење иновативних модела за повећање запошљивости младих који се реализују у сарадњи цивилног и привредног сектора</p> <p>2.1.5. Прилагодити образовне профиле потребама тржишта рада кроз дуално образовање</p> <p>2.1.6. Промоција преквалификације, доквалификације образовних профила и волонтирање</p>		<p>– подстаћи укључивање представника привредног и омладинског сектора у локалне савете за запошљавање, као сталне чланове савета са правом гласа;</p> <p>– подржати развој и имплементацију међусекторских услуга које поспешују стопу активности, запошљивост и запосленост младих на локалном нивоу.</p>	<p>2.1.4.1. Најмање 3 различита иновативна програма, Најмање 200 младих који су укључени у програме</p> <p>Број удружења и привредника укључених у програме</p> <p>2.1.5.1. Број образовних профила потребних кроз дуално образовање</p> <p>2.1.6.1. Број младих који су извршили преквалификацију, доквалификацију образовних профила и бр. волонтирање</p>			
<p>2.2.</p> <p>Подигнут капацитет младих за ефикасно управљање каријером кроз едукације, кампање и развој програма</p>	<p>2.2.1. Увести услуге за каријерно информисање и саветовање младих у институцијама и ван институција</p>	<p>2020-2025.</p>	<p>– Унапредити постојеће активне мере запошљавања младих, са посебним фокусом на пакет за младе;</p>	<p>2.2.1.1. Најмање једна услуга годишње 500 младих који користе услугу</p>	<p>Град Крушевац, Бизнис инкубатор Крушевац, Национална служба за запошљавањ,</p>	<p>Млади Града Крушевца</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>

<p>каријерног вођења и саветовања</p>	<p>2.2.2. Едукације младих на тему ефикасно управљање каријере за младе</p> <p>2.2.3. Промовисати значај каријерног саветовања и вођења младих кроз промотивне активности</p> <p>2.2.4. Прикупљање и представљање података о доступним услугама и програмима за каријерно вођење младих, прилагођених и младима из рањивих група</p> <p>2.2.5. Обезбеђење и подржавање преквалификације и доквалификације</p> <p>2.2.6. Организовање пракси и програма обука на радном месту</p>		<p>– развити мере запошљавања и смањења дискриминације младих жена на тржишту рада у сарадњи са приватним сектором;</p> <p>– подржати унапређивање постојећих и креирање нових програма за преквалификацију и доквалификацију;</p> <p>– унапредити постојеће и креирати нове програме преко којих млади стичу практична знања, вештине и компетенције које су неопходне на тржишту рада;</p> <p>– обезбедити унапређивање постојећих и креирање нових програма који подстичу активност младих жена, као и младих из осетљивих друштвених група и младих из NEET групе;</p>	<p>2.2.2.1 6 спроведених едукација, 100 младих на едукацијама</p> <p>2.2.3.1. 6 реализованих активности 2000 младих информисано</p> <p>2.2.4.1 Спроведена 2 циклуса прикупљања података, о доступним услугама и програмима за каријерно вођење младих, прилагођених и младима из рањивих група</p> <p>2.2.5.1. Број преквалификације и доквалификације</p> <p>2.2.6.1. Спроведена 3 програма обука и пракси на радном месту</p>	<p>Агенција за регионални развој Расинског округа, Цивилни сектор</p>		
---------------------------------------	--	--	--	---	---	--	--

			– подржати развој афирмативних мера за запошљавање младих из осетљивих група.				
2.3. Већа заступљеност предузетништва младих и свих облика самозапошљавања, посебно фриленсинга, кроз промоцију примера добре праксе младих предузетника и савремених облика самозапошљавања у областима као што су креативна индустрија и ИКТ индустрија.	2.3.1. Организовати обуке за почетнике и активне младе у бизнису  2.3.2. Организовати инфо активности о доступним изворима финансирања сопственог посла и институцијама које пружају нефинансијску подршку  2.3.3. Организовати манифестације које популаризују ИКТ и креативну индустрију  2.3.4. Реализовати активности које промовишу примере добре праксе младих предузетника и подстицати њихово умрежавање	2020-2025.	– Подржати развој и примену програма и вршњачке едукације који подстичу активност младих;  – обезбедити подршку младим женама, младима из осетљивих друштвених група и младима који нису у образовању, обуци, нити су активни на тржишту рада, да конкуришу на програме који поспешују активност младих;  – подржати промоцију примера добре праксе младих који су прошли програме који подстичу	2.3.1.1. 6 реализованих обука 90 младих који су присуствовали и активно учествовали на обукама  2.3.2.1. Реализована 4 инфо-дана, 120 младих који су присуствовали инфо-дану  2.3.3.1. Број манифестација које популаризују ИКТ и креативну индустрију  2.3.4.1. Број младих који су присуствовали Догађајима	Град Крушевац, Бизнис инкубатор Крушевац, Национална служба за запошљавањ, Агенција за регионални развој Расинског округа, Цивилни сектор	Млади привредници Града Крушевца, незапослена млада лица	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси



	<p>2.3.5. Оформити базу успешних младих предузетника који ће пружати менторску подршку младима за савремене облике самозапошљавања</p> <p>2.3.6. Пружање подршке раду Бизнис инкубатора и Иновационог стартап центра у пружању бизнис стартап и менторске подршке, посебно у области креативне индустрије и ИКТ индустрија</p>		<p>запошљивост и запосленост младих путем медија и друштвених мрежа.</p>	<p>2.3.5.1. Оформљена база Број младих предузетника у бази Број пружених информација Број корисника базе</p> <p>2.3.6.1. Број активности као пружање подршке раду Бизнис инкубатора и Иновационог стартап центра у пружању бизнис стартап и менторске подршке, посебно у области креативне индустрије и ИКТ индустрија</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--

<p>2.4. Подигнут ниво предузетничког размишљања младих, већи број самозапошљавања.</p>	<p>2.4.1. Подржати Иновациони стартап центар, Бизнис инкубатор, Агенцију за регионални развој Расинског округа и остале релевантне организације које поспешују развој предузетничке културе</p> <p>2.4.2. Оформити фондове за самозапошљавање младих</p>	<p>2020- 2025.</p>	<p>- Подржати младе са иновативним идејама и приступом предузетништву</p> <p>- Повећан број младих предузетника на територији Града Крушевца</p> <p>- Створен фонд за самозапошљавањ е младих</p>	<p>2.4.1.1. Број младих који су покренули сопствени бизнис, Број младих предузетника</p> <p>2.4.2.1. Број корисника фондова за самозапошљав ање младих</p>	<p>Удружења младих и удружења за младе, Град Крушевац, НСЗ, Привредни сектор, ИКТ привредни сектор, Бизнис инкубатор центар, КЗМ, Агенција за регионални развој Расинског округа</p>	<p>Млади привредници Града Крушевца, незапослена млада лица</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>
--	--	------------------------	---	--	--	---	--

### 3. Здравље младих

#### Анализа стања и положаја младих

Анализом података из рутинске здравствене статистике, као и анализом резултата спорадичних истраживања о понашању и навикама младих везаних за здравље на територији града Крушевца, у периоду од 2015. до 2019. године, утврђене су бројни и разноврсни здравствени проблеми младих, који се могу сврстати у следеће категорије:

- болести зависности
- репродуктивно здравље
- ментално здравље младих
- недовољно организована, прилагођена, доступна и промовисана здравствена заштита за младе, посебно за маргинализоване групе

Иако се у популационој групи младих региструје најнижа стопа разбољевања и умирања, здравље младих угрожавају одређени ризици по здравље: све већа злоупотреба дувана, алкохола, опојних дрога, повреде (саобраћајни трауматизам, занемаривање и злостављање), физичка неактивност, неправилна исхрана. Такође, здравствено стање младих карактерише и лоше ментално здравље са све вишом стопом поремећаја понашања, болести зависности, депресије и самоубиства, као и ниска стопа контрацептивне заштите са све већим порастом учесталости сексуално преносивих инфекција.

Код младих није развијена здравствена култура, у смислу навика чувања и редовне контроле здравља, здравих стилова живота.

Нарочите проблеме у задовољавању специфичних потреба имају млади са инвалидитетом (суочавање са архитектонским и информационим баријерама, стигма, предрасуде) и млади из посебно осетљивих, маргинализованих и социјално угрожених група (млади без родитељског старања, бескућници, сиромашни, они који нису обухваћени школским системом).

Потенцијални проблеми и околности у којима се налазе млади нису у довољној мери препознати од стране друштва, породице и појединаца.

Здравствена заштита младих, као интегрални део здравствене заштите становништва, није довољно сензибилисана и прилагођена потребама младих и начину рада са младима и више је оријентисана на лечење болести него на очување и унапређење здравља. Постојећи број и организација здравствених служби и удружења која се баве менталним проблемима младих је недовољан и недовољно функционалан.

#### Дефинисање приоритетних проблема код здравља младих младих

1. У структури морбидитета младих доминирају болести зависности, поремећаји репродуктивног здравља, сексуално преносиве инфекције и депресије као болести које најозбиљније угрожавају здравље младих.

2. Широка распрострањеност штетних облика понашања по здравље младих и недовољно развијене вештине одрастања.

3. Непотпуна доступност свим програмима и пројектима за очување и унапређење здравља младих са инвалидитетом, маргинализованих и социјално угрожених.

4. Недовољно едуковани здравствени радници за рад са младима у областима промоције здравља младих.

5. Неадекватна и недовољна подршка окружења младима за очување и унапређење здравља у смислу високог вредновања здравих стилова живота.

6. Здравствена заштита за младе је превасходно усмерена ка лечењу болести, а не ка промоцији здравља и очувању и унапређењу здравља младих.

### 6.3. Здравље младих

#### Стратешки циљ:

1. Очувано и унапређено здравље и благостање младих жена и мушкараца града Крушевца уз обезбеђивање једнаких могућности (услова) младима за достизање оптималног здравља и уз учешће свих делова друштвене заједнице.

#### Специфични циљеви/Активности:

1. Смањена стопа обољевања младих града Крушевца од сексуално преносивих инфекција.

2. Развијени програми прилагођени младима града Крушевца у циљу промоције здравих стилова живота (правилна исхрана, физичка активност, креативно коришћење слободног времена и сл.), а нарочито превенције болести зависности, сексуално преносивих инфекција, менталних проблема и агресивног понашања.

3. Развијене услуге за психосоцијалну подршку и помоћ у одрастању младима града Крушевца.

4. Повећана доступност програма за очување и унапређење здравља и здравствене заштите младима са инвалидитетом, маргинализованим и социјално угроженим младима.

5. Развијен систем здравствене заштите за младе града Крушевца који је територијално, садржајно и квалитетом прилагођен потребама младих, доступан и „наклоњен“ – иновирани процеси и функционална реорганизација здравствене заштите за младе до краја 2025. године.

6. Едукован здравствени кадар за рад са младима.

7. Развијен систем евиденције за праћење здравственог стања младих града Крушевца, њихових стилова живота и активности у оквиру реализације ЈАП-а за младе.

**СТРАТЕШКИ ЦИЉ:** Очувано и унапређено здравље и благостање младих жена и мушкараца града Крушевца уз обезбеђивање једнаких могућности (услова) младима за достизање оптималног здравља и уз учешће свих делова друштвене заједнице.

Специфични циљ:	Активности	Рокови	Очекивани резултат	Индикатор	Носиоци		Потребна финансијска средства
					Надлежни органи/институције/органи-зације	Учесници	Укупно
3.1. Смањена стопа обољевања младих града Крушевца од сексуално преносивих инфекција.	<p>3.1.1. Креирање и спровођење едукативних програма: радионице, кампање, предавања, вршњачка едукација</p> <p>3.1.2 Бесплатно, доступно и поверљиво тестирање и саветовање младих у вези полно преносивих болести</p>	2020-2025.	Смањена стопа обољевања младих града Крушевца од сексуално преносивих инфекција за 20%	<p>3.1.1.1. Број едукативних програма: радионица, кампања, предавања, вршњачких едукација</p> <p>3.1.2.1. Број тестираних младих Стопа обољевања младих града Крушевца од сексуално преносивих инфекција</p>	<p>-Саветовалиште за младе при Дому здравља Крушевац</p> <p>-Здравствене установе</p> <p>-Ђачки парламенти</p> <p>-Школе</p> <p>- Хуманитарне организације</p> <p>-Средства јавног информисања</p>	Млади Града Крушевца	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

	<p>3.1.3 Медијска промоција активности у вези превенције полно преносивих инфекција</p> <p>3.1.4. Евалуација успешности програма и кампања</p>			<p>3.1.3.1. Број промоција активности у вези превенције полно преносивих инфекција</p> <p>3.1.4.1. Споровођење евалуације програма и кампања</p>			
<p>3.2. Развијени програми прилагођени младима града Крушевца у циљу промоције здравих стилова живота (правилна исхрана, физичка активност, креативно коришћење слободног времена и сл.), а нарочито превенције болести зависности, сексуално преносивих инфекција,</p>	<p>3.2.1 Увођење програмске едукације о здравим стиливима живота у школе</p> <p>3.2.2. Покретање иницијативе за обезбеђивање obroka припремљених по принципима правилне исхране у школама.</p> <p>3.2.3. Увођење у програмску активност</p>	2020-2025.	<p>Велики број младих едукован о здравим стиливима живота</p>	<p>3.2.1.1. Број програмских едукације о здравим стиливима живота у школе</p> <p>3.2.2.1. Усвајање иницијативе за обезбеђивање obroka припремљених по принципима правилне исхране у школама.</p>	<p>- Канцеларија за младе</p> <p>- Здравствене установе</p> <p>- Хуманитарне организације</p> <p>- УГ<sup>15</sup></p> <p>- Средства јавног информисања</p> <p>-Приватни сектор</p>	Млади Града Крушевца	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>

<sup>15</sup> УГ – Удружења грађана

<p>менталних проблема и агресивног понашања</p>	<p>средстава јавног информисања прилоге о здравим стиловима живота.</p> <p>3.2.4. Организовање и спровођење кампања за промоцију здравих стилова живота и уз учешће великог броја учесника.</p>			<p>3.2.3.1. Број емитованих програмских активности средстава јавног информисања прилоге о здравим стиловима живота.</p> <p>3.2.4.1. Број развијених програма</p>			
<p>3.3. Развијене услуге за психосоцијалну подршку и помоћ у одрастању младима града Крушевца.</p>	<p>3.3.1. Унапређење квалитета рада Саветовалишног центра за децу, младе и родитеље Крушевац</p> <p>3.3.2. Унапређење квалитета рада Саветовалишта за младе Дома здравља Крушевац</p> <p>3.3.3. Организовање и спровођење активности на</p>	<p>2020-2025.</p>	<p>Развијеније услуге за психосоцијалну подршку и помоћ у одрастању младима града Крушевца</p>	<p>3.3.1.1. Унапређен квалитета рада Саветовалишног центра за децу, младе и родитеље Крушевац</p> <p>3.3.2.1. Унапређен квалитета рада Саветовалишта за младе Дома здравља Крушевац</p>	<p>- Канцеларија за младе</p> <p>- Саветовалишни центар за децу, младе и родитеље Крушевац</p> <p>- Саветовалиште за младе Дома здравља Крушевац</p> <p>- Хуманитарне организације</p> <p>- УГ</p>	<p>Млади Града Крушевца</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>

	<p>местима где млади проводе слободно време.</p> <p>3.3.4. Креирање и реализација нових услуга за помоћ младима у одрастању (волонтеризам, едукација младих, спорт, креативне радионице, коришћење интернет мрежа за младе, телефонских и интернет саветовалишта)</p>			<p>3.3.3.1. Организоване и спроведене активности на местима где млади проводе слободно време</p> <p>3.3.4.1. Број развијених услуга</p>			
<p>3.4. Повећана доступност програма за очување и унапређење здравља и здравствене заштите младима са инвалидитетом, маргинализованим и социјално угроженим младима</p>	<p>3.4.1. Развој програма за стицање знања, развој самопоуздања, вештина комуникације и преговарања усклађених са потенцијалима младих са инвалидитетом, маргинализованих и социјално угрожених</p>	<p>2020-2025.</p>	<p>Унапређени програми за очување и унапређење здравља и здравствене заштите младима са инвалидитетом, маргинализованим и социјално угроженим младима</p>	<p>3.4.1.1. Број развијених програма</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Канцеларија за младе</li> <li>- Центар за социјални рад</li> <li>- Дом здравља</li> <li>- УГ</li> <li>- Хуманитарне организације</li> <li>- Приватни сектор</li> <li>- Средства јавног информисања</li> </ul>	<p>Млади Града Крушевца</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>

<p>3.5. Развијен систем здравствене заштите за младе града Крушевца који је територијално, садржајно и квалитетом прилагођен потребама младих, доступан и „наклоњен“ – иновирани процеси и функционална реорганизација здравствене заштите за младе до краја 2025. године.</p>	<p>3.5.1. Иновирати процесе и функционално реорганизовати здравствену заштиту за младе.</p> <p>3.5.2. Интегрисати деловање служби здравствене заштите.</p> <p>3.5.3. Континуирана едукација професионалаца у здравству и из других области повезаних са здрављем младих и стварање мреже едукованих мултидисциплинарних тимова стручњака.</p>	<p>2020-2025.</p>	<p>Побољшана и доступнија здравствене заштите за младе</p>	<p>3.5.1.1. Иновирани процеси и функционално реорганизована здравствена заштита за младе</p> <p>- Развијена 3 програма за очување и унапређење здравља младих у</p> <p>3.5.2.1. Интегрисано деловање служби здравствене заштите.</p> <p>3.5.3.1. Број одржаних едукација здравствених професионалаца</p>	<p>- Дом здравља Крушевац</p> <p>- Завод за јавно здравље Крушевац</p> <p>- Хуманитарне организације</p> <p>- Установе социјалне и здравствене заштите</p>	<p>Млади Града Крушевца</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>
<p>3.6. Едукован здравствени кадар за рад са младима.</p>	<p>3.6.1. Доедукација здравственог кадра за рад са младима.</p> <p>3.6.2. Развој програма едукације за рад са младима за здравствене раднике.</p>	<p>2020-2025.</p>	<p>Едукованији здравствени кадар за рад са младима</p>	<p>3.6.1.1. Процент здравственог кадра едукованог за рад са младима</p>	<p>-Дом здравља Крушевац</p> <p>-Завод за јавно здравље Крушевац</p> <p>-Канцеларија за младе</p>	<p>Млади Града Крушевца</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>



	<p>3.6.3. Укључивање младих у рад Саветовалишта за младе.</p> <p>3.6.4. Организовање web-форума у циљу размене информација о здрављу међу младима и консултације са здравственим професионалцима</p>			<p>3.6.2.1. Развијен програм едукације за рад са младима за здравствене раднике</p> <p>3.6.3.1. Број младих укључен у рад Саветовалишта за младе.</p> <p>3.6.4.1. Организован web-форум/апликације у циљу размене информација о здрављу међу младима и консултације са здравственим професионалцима</p>	<p>- Хуманитарне организације</p> <p>-УГ</p>		
<p>3.7. Развијен систем евиденције за праћење здравственог стања младих града Крушевца, њихових стилова живота и</p>	<p>3.7.1. Дефинисање сета података за праћење здравственог стања младих, стилова живота и активности у оквиру ЛАП за младе.</p>	<p>2020-2025.</p>	<p>Ефикаснији систем за праћење здравственог стања младих града Крушевца, њихових стилова</p>	<p>3.7.1.1. Формирана база података о здравственом стању младих, стиловима живота младих,</p>	<p>- Градска управа</p> <p>- Завод за јавно здравље Крушевац и друге установе</p>	<p>Млади Града Крушевца</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>

<p>активности у оквиру реализације ЛПА за младе.</p>	<p>3.7.2. Едукација запослених на пословима прикупљања, праћења и анализе тих података</p> <p>3.7.3. Креирање базе података</p> <p>3.7.4. Дефинисање извора података</p> <p>3.7.5. Прикупљање, уношење, праћење и анализа података</p> <p>3.7.6. Евалуација програма и давање повратне информације</p>		<p>живота и активности у оквиру реализације ЛПА за младе.</p>	<p>активностима младих у оквиру реализације ЛАП-а</p> <p>3.7.2.1. Број Едукација запослених на пословима прикупљања, праћења и анализе тих података</p> <p>3.7.3.1. Креирана база података</p> <p>3.7.4.1. Дефинисани извора података</p> <p>3.7.5.1. Прикупљени, уношени, праћени и анализирани података</p> <p>3.7.6.1. Евалуирани програми и дабијене повратне информације</p>			
--	--	--	---	---	--	--	--

#### 4. Безбедност младих

Безбедност у савременим условима представља заштиту животно важних вредности друштва, али и појединца који је у фокусу опште људске безбедности. Како сигурност као облик заштите представља једну од најважнијих човекових потреба, тако су институције система дужне да грађанима обезбеде заштиту и делују превентивно. У том смислу институционалана је одговорност спровођење услуга и програма који одговарају потребама локалне заједнице и прилагођени су интересу њених чланова.

Безбедност младих као специфичне друштвене групе представљала изазов за све друштвене чиниоце који се баве овом проблематиком. Насиље међу младима данас постаје свеprisутна појава и испољава се у различитим облицима (физичко, психичко, економско и сексуално насиље).

Будући да се ради о особама које се суочавају са бројним изазовима и претњама на путу изградње сопствене личности и сазревања, безбедносна проблематика захтева активано учешће безбедносних, правосудних, просветних, здравствених, социјалних и других служби.

С` обзиром на чињеницу да су млади чешће извршиоци, него што су жртве кривичних дела, важно је пронаћи у факторе ризика за делинквентно понашање младих како би се на ефикасан начин приступило превенцији проблема.

Неки од кључних ризика који се најчешће јављају су и:

- Ризици условљени различитим поремећајима у породици и најближем окружењу (материјално-финансијска ситуација, насиље у породици).
- Ризици који се тичу насиља међу вршњацима и утицаја одређених екстремних група (хулигани, медијска заступљеност насиља као прихватљивог модела понашања и сл.).
- Ризици који потичу од злоупотребе алкохола и других психоактивних супстанци.

#### **Анализа стања и положаја младих у области безбедности:**

##### ***- Малолетни извршиоци кривичних дела***

На подручју Полицијске управе у Крушевцу у периоду од 2016. до септембра 2019. године евидентирано је укупно 4530 кривичних дела, од којих је 301 кривично дело или 6,64% извршено од стране малолетника. За наведена кривична дела, против 248 малолетних лица, надлежном тужилаштво је поднето 295 кривичних пријава. Током прве три године анализираног периода, малолетници су у просеку вршили по 65 кривичних дела годишње, у последњој години анализираног периода евидентирано је повећање кривичних дела извршених од стране малолетника за 38%.

*Табеларни приказ број 1: Преглед малолетничког криминала на подручју Полицијске управе Крушевац у периоду од 2016. до септембра 2019. године по годинама.*

	Број кривичних дела извршених од стране малолетника	Број кривичних пријава поднетих против малолетника	Број пријављених малолетника				
			укупно	старији	млађи	деца	странци
2016.	64	63	58	34	18	6	0
2017.	67	67	54	37	15	2	0
2018.	65	63	53	30	20	2	1
1.-9. 2019.	105	102	83	52	25	4	2
<b>Укупно</b>	<b>301</b>	<b>295</b>	<b>248</b>	<b>153</b>	<b>78</b>	<b>14</b>	<b>3</b>

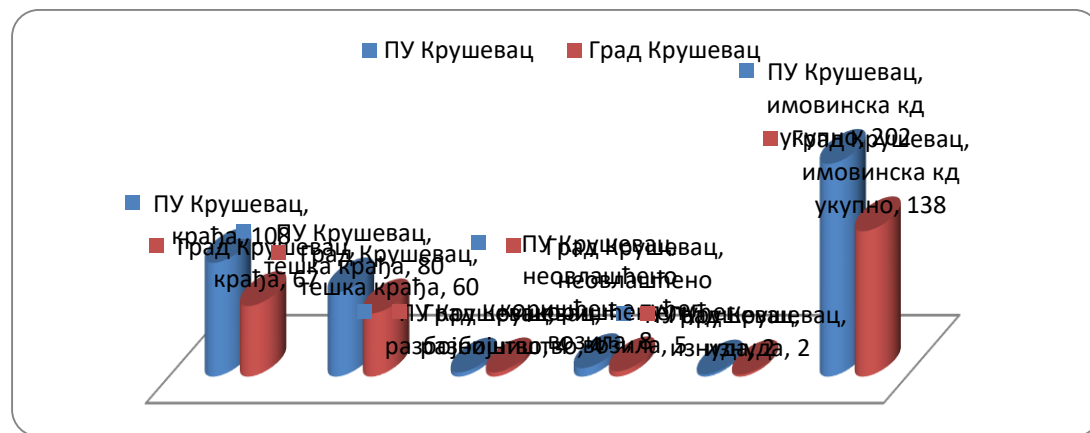
На територији града Крушевца евидентирана су укупно **2732** кривична дела, од којих су **214** или **7,83%** извршили малолетници. Против **186** малолетних извршилаца кривичних дела, надлежном тужилаштву је поднето **208** кривичних пријава.

*Табеларни приказ број 2: Преглед малолетничког криминала на територији Града Крушевца у периоду од 2016. до септембра 2019. године по годинама.*

	Број кривичних дела извршених од стране малолетника	Број кривичних пријава поднетих против малолетника	Број пријављених малолетника				
			укупно	старији	млађи	деца	странци
2016.	40	39	48	29	14	5	0
2017.	50	50	41	32	8	1	0
2018.	44	42	33	17	14	2	0
1.-9. 2019.	80	77	64	37	23	4	0
<b>Укупно</b>	<b>214</b>	<b>208</b>	<b>186</b>	<b>115</b>	<b>59</b>	<b>12</b>	<b>0</b>

Од укупно броја кривичних дела која су извршили малолетници на подручју Полицијске управе Крушевац, 67% су кривична дела против имовине, следе кривична дела у вези са дрогом са заступљеношћу од 16% и остала кривична дела која су процентуално мање заступљена. Од укупно 202 кривична дела против имовине која су извршили малолетници, 108 кд су крађе, 80 кд тешке крађе, 4 кд разбојништва, 5 кд неовлашћено коришћење туђег возила и 2 кд изнуда.

**Графички приказ бр 1: Кривична дела имовинског карактера која су вршили малолетници на подручју Полицијске управе Крушевац/Града Крушевца у периоду од 2019. до септембра 2019. године.**



Такође, на територији Града Крушевца у анализираном периоду, у структури кривичних дела извршених од стране малолетника најзаступљенија су кривична дела против имовине и то: крађе-67 кд, тешке крађе-60 кд, разбојништва-4 кд, неовлашћено коришћење туђег возила- 8 кд и изнуда – 2 кд. Такође, следе кривична дела у вези са дрогом која су заступљена 18% у укупном криминалитету малолетника за наведени период.

Према *Закону о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица*, узраст малолетних учинилаца подељен је на млађе и старије малолетнике. У категорију млађих малолетника спадају лица која су у тренутку извршења кривичног дела навршила 14, а нису навршила 16 година, а старији малолетници су лица која су у тренутку извршења кривичног дела навршила 16, а нису навршила 18 година.<sup>16</sup>

У структури малолетних извршилаца кривичних дела, на подручју Полицијске управе, старији малолетници заступљени су са 62% у односу на укупан број малолетних извршилаца, млађи са 31%, деца 6% и малолетни страни државани 1%. Што се тиче полне структуре малолетних извршилаца кривичних дела, 94% су мушки и 6% женски малолетници.

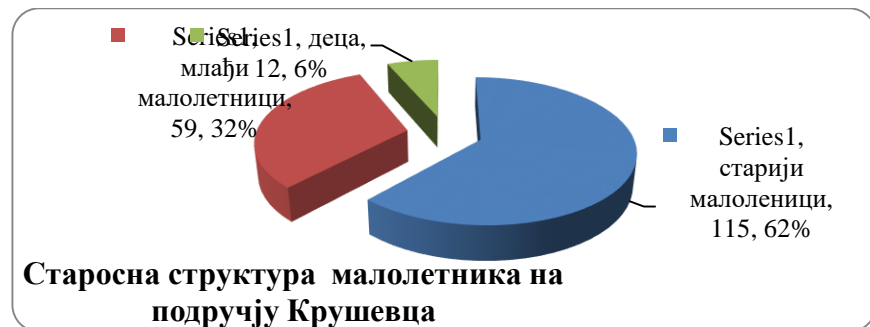
<sup>16</sup> Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Сл. гласник РС“, бр.85/2005)

**Графички приказ бр 1: Структура малолетних извршилаца кривичних дела на подручју Полицијске управе Крушевац у периоду од 2019. до септембра 2019. године.**



Узрастна структура малолетних извршилаца кривичних дела на територији Града Крушевца иста је као и на нивоу Полицијске управе- приказано стање у Графичком приказу бр.2. Полна структура малолетних извршилаца кривичних дела, такође је истоветна са оном на подручју полицијске управе.

**Графички приказ бр 2: Структура малолетних извршилаца кривичних дела на подручју Града Крушевца у периоду од 2019. до септембра 2019. године.**



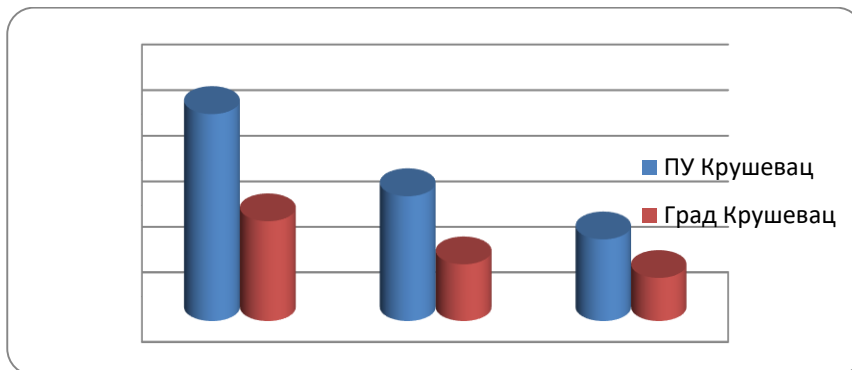
### ***- Међувршњачка делинквенција (малолетни извршиоци кривичног дела и оштећени кривичним делом)***

Међувршњачку делинквенцију (када је малолетник оштећен кривичним делом које је извршио такође малолетник) најчешће карактеришу кривична дела са елементима насиља, као што су тешка и лака телесна повреда, угрожавање опасним оруђем при тучи или свађи, угрожавање сигурности, насилничко понашање и друга. Од укупно 26 кривичних дела извршених од стране малолетног лица на штету малолетника, на подручју ПУ Крушевац у анализираном периоду, око **35%** су кривична дела против живота и тела (тешка и лака телесна повреда, учествовање у тучи и угрожавање опасним оруђем при тучи или свађи).

### ***- Малолетници оштећени кривичним делом***

На подручју Полицијске управе Крушевац, у анализираном периоду, неким кривичним делом (без обзира на старост извршиоца) оштећена је 91 малолетна особа, од којих је 55 мушких и 36 женских малолетника. Они су у 32 случаја били жртве кривичних дела са елементима насиља, без обзира да ли се ради о насиљу у породици или међувршњачком насиљу.

**Графички приказ бр 3: Структура малолетника оштећених кривичним делом на подручју ПУ Крушевац и територији Града Крушевца у периоду од 2019. до септембра 2019. године.**



На територији Града Крушевца, у анализираном периоду, неким кривичним делом оштећене су 44 малолетне особе, од којих је 25 мушких и 19 женских малолетника. Они су у 13 случаја били жртве кривичних дела са елементима насиља, без обзира да ли се ради о насиљу у породици или међувршњачком насиљу.

## ***- Малолетни учиниоци прекршаја***

Што се прекршаја тиче, на територији Полицијске управе Крушевац у периоду од 2016. до септембра 2019. године поднет је 161 захтев за покретање прекршајног поступка против 231 малолетног лица због учињеног некод од прекршаја против јавног реда и мира. Малолетници су најчешће чинили прекршаје: вређање, вршење насиља, претња или туча и непристојно, дрско и безобзирно понашање.

На територији Града Крушевца, у анализираном периоду, поднета су 104 захтева за покретање прекршајног поступка против 139 малолетних лица због учињеног некод од прекршаја против јавног реда и мира. Малолетници су најчешће чинили прекршаје: вређање, вршење насиља, претња или туча и непристојно, дрско и безобзирно понашање.

### **Закључна разматрања у вези безбедности младих**

Статистички показатељи малолетничког криминала на подручју Полицијске управе Крушевац указују на пораст евидентираних кривичних дела у последњој години анализираних периода. У прве три године малолетници су у просеку вршили око 65 кривичних дела годишње, док је током девет месеци 2019. године евидентирано 105 кривичних дела извршених од стране малолетника.

На територији града Крушевца безбедносна проблематика слична је оној на подручју Расинског округа. Наиме, број евидентираних кривичних дела се повећава, као и број пријављених лица која су извршиоци ових дела.

Малолетници су најчешће вршили кривична дела имовинског карактера: крађе и тешке крађе, али и кривична дела у вези са дрогом.

Свеукупно повећање малолетничких деликата евидентирано је код кривичних дела против имовине, кривичних дела са елементима насиља и у вези са дрогом.

Потреба малолетне особе за насиљем је комплексан проблем, а статистика указује на потребу да се у његово решавање укључи шира друштвена заједница како би се проникло у узрок и адекватно усмерила превенција на отклањање узрочника.

Како полиција не води евиденцију о санкционисању малолетних лица за учињена кривична дела и прекршаје, не можемо да говоримо о ефекту санкција на делинквентно понашање малолетника.

Кад говоримо о прекршајима против јавног реда и мира, није евидентирано знатно одсупање по годинама, просечан тренд у вршењу прекршаја од стране малолетника је 40 прекршаја годишње.

Иако су најчешће извршиоци кривичних дела против имовине, малолетници су најмање оштећени овом врстом деликта. Малолетне особе су углавном жртве кривичног дела са елементима насиља, без обзира да ли се ради о породичном или међувршњачком насиљу.

### **Дефинисање приоритетних проблема младих у области безбедности:**

1. Проблеми младих везани за породичне односе.
2. Медијска презасићеност насилним садржајим и недовољно истицање и вредновање позитивних примера.
3. Неповољан утицај вршњачких група и проблем вршњачког насиља.
4. Недовољна и неадекватна информисаност младих у области безбедности.
5. Непознавање закона и прописа у области безбедности од стране младих.
6. Недовољно (квантитативно и квалитативно) едукативних програма у области превенције.
7. Недовољно санкционисање оних група које негативно делују на младе.

### **Општи циљ:**

***Стварање услова за безбедан живот младих унапређивањем превентивног деловања и уз активно укључивање свих релевантних актера у локалној заједници.***

### **Специфични циљеви:**

1. Развијање постојећих и креирање нових програма превенције у области безбедности младих.
2. Едукација и усавршавање стручних (просветних) радника у области безбедности младих.
3. Креирање и реализација едукативних програма за младе у области безбедног понашања.
4. Континуирано и адекватно информисање младих у области безбедности младих, промовисање и истицање примера позитивне праксе у области безбедности младих



**Анекс 2**

**Безбедност младих  
Пројекција активности за период 2020- 2025. године**

**СТРАТЕШКИ ЦИЉ: Повећан с тепаен безбедности младих**

Специфични циљ:	Активности	Рокови	Очекивани резултат	Индикатор	Носиоци		Потребна финансијска средства
					Надлежни органи/институције/организације	Учесници	Укупно
4.1. Развијање постојећих и креирање нових програма превенције у области безбедности младих	4.1.1. Интерактивне трибине са средњоколцима и ученицима виших разреда основних школа.	Током 2020./2021 .године	Развијена толеранција и ојачане ненасилне комуникације међу младима.	4.1.1.1. Број Интерактивних трибина са средњоколцима и ученицима виших разреда основних школа.	Школска управа (школе), ПУ Крушевац, КЦК, УГ, Хуманитарне организације	Просветни радници, представници МУП, установе у култури, удружења грађана, Хуманитарне организације	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси
4.2. Едукација и усавршавање стручних (просветних) радника у области безбедности младих	4.2.1. Организовати Трибине са разредним старшинама.	Током 2022./2023 .године	Достављање података о кривичним делима и прекршајима извршених међу младима у школама	4.2.1.1. Број одржаних трибина а	Школска управа (школе), ПУ Крушевац, ЦЗСР, Хуманитарне организације	Разредне старешине, представници МУП и ЦЗСР, Хуманитарне организације	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

<p>4.3. Креирање и реализација едукативних програма за младе у области безбедног понашања</p>	<p>4.3.1. Организовати Позоришне представе, концерти, спортски програми.</p>	<p>Током 2023./2024 .године</p>	<p>Повећано интересовање младих за учешће у креативном раду.</p>	<p>4.3.1.1. Број одржаних Позоришних представа, концерата, спортских програма.</p>	<p>Културни центар Крушевац, Крушевачко позориште, Хуманитарне организације</p>	<p>Уредници програма и секција КЦК, глумци, Хуманитарне организације</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>
<p>4.4. Континуирано и адекватно информисање младих у области безбедности младих, промовисање и истицање примера позитивне праксе у области безбедности младих.</p>	<p>4.4.1. Увођење нових ТВ и радио емисија, документарних кратких филмова.</p>	<p>Током 2021./2025. године</p>	<p>Боља информисаност младих о међувршњачким безбедносним проблемима, прихватање позитивних примера као модел понашања, развијање здравог такмичарског духа.</p>	<p>4.4.1.1. Број Уведених нових ТВ и радио емисија, документарних кратких филмова</p>	<p>Медији, удружења младих, КЦК, Спортски савез и клубови, Хуманитарне организације</p>	<p>Уредници медија, ученици средњих школа и виших разреда основних школа, истакнути спортски и радници у култури, Хуманитарне организације</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>

## 5. Култура, спорт и слободно време младих

### КУЛТУРА

#### Анализа стања и положаја младих у области културе

Култура се састоји од материјалних, когнитивних и нормативних елемената, тј. од предмета, знања, те вредности и норми. Култура је духовни, географски и физички простор када комуницирају културно наслеђе, садашњост и будућност. Циљ културе је просвећивање, односно оплемењивање младих и обликовање простора где ће појединци развијати своју културу живљења и доживљај културе у складу са личним афинитетима.

Култура младих је често и најважнији елемент изградње њиховог идентитета јер се млади управо кроз ово подручје афирмишу, комуницирају са другима, граде свој животни стил али и преиспитују традиционалне културне обрасце стварајући нове. Врло често, култура младих подразумева алтернативно и ванинституционално културно стваралаштво. Недовољно развијена комуникација и сарадња у области културе младих. проузрокује неадекватно финансирање програма културе младих на државном и локалном нивоу.. Такође, недовољно су развијени механизми друштвене афирмације и промоције младих талентованих уметника. Не постоји организована активност за стварање адекватне мреже која би повезивала и стварала предуслове за сарадњу младих у реализацији културноуметничких пројеката.

На територији града Крушевца са околним насељима активно је 17 КУД-ова. Велики број чланова КУД-ова чине млади. На територији града активне су установе културе, бројни хорови и аматерска друштва у којима делују и омладинске секције.

#### ПРОГРАМИ КОЈИ СЕ СПРОВОДЕ:

- Учешће на општинским, регионалним и републичким смотрима
- Неговање традиције и културе народа кроз концерте и наступе
- Интеркултуралне размене (регионални и интернационални ниво)  
организовање забавних садржаја (концерти, пројекције документарних филмова, представе, изложбе слика и фотографија...)

### СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА

#### Анализа стања и положаја младих у спорту

Спорт је међу младима препознат као вредност и као активност којом се подиже квалитет живота, одржава људе у доброј кондицији и добром физичком и менталном здрављу; превентива је болестима, посебно болестима зависности, као и социјалној искључености; развија смисао за сарадњу али и такмичарски дух. Појаве и трендови у спорту који имају негативне последице по развој појединца јесу: рана селекција тј.

долази до ране „професионализације“ спорта . Бављење спортом, на тај начин, уместо да буде масовна и игровна активност, постаје престижна активност доступна само одабраним, тако да је неретко критеријум за бављење спортом социо-економски статус породице из тог разлога долази до остављања по страни великог броја деце и младих.

Спорт обухвата много више од традиционалних тимских игара и такмичења. Дефиницију спорта је усвојио Савет Европе у спортској повељи из 1993. године: «Спорт подразумева све облике физичке активности, који путем повремениог и организованог учествовања, тежи изражавању или унапређивању физичког фитнеса и менталне добробити, формирању друштвених односа или постизању резултата на такмичењима свих нивоа.»

Унапређење спорта у граду захтева проверу различитих приступа, праваца и мишљења. Циљ унапређења јесте да се створи систематска основа за проверу приоритета и утицајних промена – дефинисаних као значајно повећање броја људи, посебно младих који се редовно баве спортом и побољшања нивоа спортских учинака.

Утврђивање приоритета је први корак ка именовању покретача и постизању учинка за спорт. Кључни очекивани учинак оквира стратегије развоја градског спорта иде даље од првог корака. Важно је да се мере ефекти изграђивања спорта, како би се показао њихов утицај путем мерења учествовања и успеха у спорту, али и путем утврђивања ширих здравствених, социјалних и економских добробити.

#### 4.5.3 СЛОБОДНО ВРЕМЕ

Слободно време је време без обавеза, односно време које сами себи креирамо. Оно може бити испуњено спортом и рекреацијом, путовањима, забавом, читањем, музиком, филмовима, аматерским стваралаштвом, активизањем и волонтеризањем, неформалним образовањем. Садржаји су претежно концентрисани у граду. Млади су већином недовољно информисани, пасивни и незаинтересовани.

Један од приоритетних проблема је недостатак адекватних програма и институција/организација које би се њиме бавиле организованим провођењем слободног времена младих на стручан начин. Истовремено, недовољна је подршка организацијама које се баве организованоом бригом о слободном времену младих.

#### Анализа стања и положаја младих у области слободног времена

Садржаје испуњавања слободног времена младих пласирају удружења грађана, културно-уметничка друштва, спортски центри и клубови, клубови младих, јавна и приватна предузећа, неформалне групе и појединци, укљученост у медијски и информатички простор као и део неформалног образовања.

Потенцијал понуде је у младим људима, културном наслеђу и савременим техничким достигнућима, а с обзиром да квалитет слободног времена утиче на расположење и емоционалну испуњеност потребно је учинити све напоре да слободно време младих буде што потпуније и разноврсније.

Као нација која проводи пуно времена уз телевизор слободно време млади највећим делом троше на неструктурално дружење са вршњацима, провођење времена за рачунаром или слушање музике.

Посета биоскопима је све мања што због техничких услова, а једним делом због доступности филмова на Интернету. Незнатан број младих се бави неким стваралаштвом, посета културним догађајима је веома мала и незаступљена, а чланство у неким културно-уметничким и омладинским удружењима је готово не приметна.

#### **Дефинисање приоритетних проблема младих у области културе, спорта и слободног времена:**

1. Анализом постојећих културно – уметничких дешавања у Крушевцу можемо доћи до закључка да у Граду не постоји довољан број идеја и културних дешавања која задовољава потребе младих или ако постоје тренутно су на минималном нивоу

2. Програми који се спроводе нису сталног карактера јер углавном зависе од донаторских средстава

3. Неиспитане потребе младих за програмима у оквиру слободног времена

4. Недовољна је подршка иницијативама младих

5. Недовољна је понуда спортских, рекреативних и културних садржаја за младе

6. Недовољна мотивисаност и заинтересованост младих за активно и креативно коришћење слободног времена

7. Недостатак адекватних јавних простора отворених за младе и активности младих

8. Недовољна је информисаност младих о постојећим активностима/програмима за младе

#### **Општи циљ за културу, спорт и слободно време:**

*Побољшање културног и спортског живота младих кроз развијање квалитетне и доступне понуде културних, спортских и рекреативних садржаја за младе на територији града Крушевца*

#### **Специфични циљеви за културу, спорт и слободно време:**

1. Развијати и унапређивати доступност културних садржаја за младе

2. Створити услове (простор и опрема) за нормално функционисање аматерских бендова који свирају цез, рок музику

3. Установљење биоскопа на отвореном и подршка у реконструкцији постојећих биоскопа

4. Промоција и организовање омладинских ТВ и радио емисија

5. Подршка организацији фестивала разних типова (драмски, филмски, ликовни, дечији...)

6. Промоција спортских и рекреативних садржаја и активности за младе

7. Подстицање младих да се укључе у спортске и рекреативне програме и активности

8. Промоција спорта и здравих животних стилова код младих

**СТРАТЕШКИ ЦИЉ: Побољшање културног и спортског живота младих кроз развијање квалитетне и доступне понуде културних, спортских и рекреативних садржаја за младе на територији града Крушевца**

Специфични циљ:	Активности	Рокови	Очекивани резултат	Индикатор	Носиоци		Потребна финансијска средства
					Надлежни органи/институције/организације	Учесници	Укупно
5.1. Развијати и унапређивати доступност културних садржаја за младе	<p>5.1.1. Организовати музичке догађаје (рок концерти, концерт хаус музике, реп концерти и остали алтернативни и мање заступљени музички правци)</p> <p>5.1.2. Довођење домаћих и бендова из региона на локалну сцену</p> <p>5.1.3. Организовати музички фестивал</p>	2020-2025	Развијен и доступан културни садржај за младе	<p>5.1.1.1. Број Организованих музичких догађаја (рок концерти, концерт хаус музике, реп концерти и остали алтернативни и мање заступљени музички правци).</p> <p>5.1.2.1. Број наступа домаћих и бендова из региона на локалну сцену,</p> <p>5.1.3.1. Организован музички фестивал</p>	Културни центар Града Крушевца	Туристичка организација Града Крушевца, Туристичке агенције, Културни центар Крушевац, Градска управа, Канцеларија за младе Крушевац, регионални и локални медији, Удружења грађана	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

<p>5.2. Створити услове (простор и опрема) за нормално функционисање аматерских бендова који свирају цез, рок и друге, мање заступљене правце музике</p>	<p>5.2.1. Уредити и реновирати постојеће просторе</p>	<p>2020-2025</p>	<p>Уређени и реновирани постојећи простори</p>	<p>5.2.1.1. Коришћење уређених и реновираних простора ос стране бендова</p>	<p>Градска управа</p>	<p>МОС, домаћи и страни донатори</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>
<p>5.3. Установљење биоскопа на отвореном и подршка у реконструкцији постојећих биоскопа</p>	<p>5.3.1. Реновирање постојећих биоскопа (седишта, озвучење, пројектор, платно)</p> <p>5.3.2. Формирање тима за израду идејног пројекта биоскопа на отвореном</p>	<p>2020-2025</p>	<p>Већа посећеност биоскопа</p>	<p>5.3.1.1. Реновирани постојећи биоскопи (седишта, озвучење, пројектор, платно)</p> <p>5.3.2.1. Формиран тим за израду идејног пројекта биоскопа на отвореном</p>	<p>Градска управа</p>	<p>Страни и домаћи донатори, јавна предузећа,</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>
<p>5.4. Промоција и организовање омладинских ТВ и радио емисија</p>	<p>5.4.1. Формирање тима за израду идејног пројекта ТВ и радио емисије посвећене омладинским</p>	<p>2020-2025</p>	<p>Нови медијски садржаји, онлајн, ТВ и радио емисије посвећене омладинским темама</p>	<p>5.4.1.1. Формиран тим за израду идејног пројекта ТВ и радио емисије посвећене омладинским</p>	<p>Градска управа, КЦК, Канцеларија за младе,</p>	<p>Туристичка организација Града Крушевца, Туристичке агенције, Културни центар Крушевац, Градска управа, Канцеларија за</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>

	темама (екологија, хуманизам, учешће младих у одлучивању)		(екологија, хуманизам, учешће младих у одлучивању...)	темама (екологија, хуманизам, учешће младих)		младе Крушевац, регионални и локални медији, Удружења грађана	
5.5. Подршка организацији фестивала разних типова (драмски, филмски, ликовни, дечији...)	5.5.1. Организовање фестивала на којима би било учесника из земље и иностранства	2020-2025	Заинтересованост за фестивале чији су учесници из земље и иностранства	5.5.1.1. Организован фестивал на којима би било учесника из земље и иностранства	Градска управа, КЦК, Канцеларија за младе,	Туристичка организација Града Крушевца, Туристичке агенције, Културни центар Крушевац, Градска управа, Канцеларија за младе Крушевац, регионални и локални медији, Удружења грађана	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси
5.6. Промоција спортских рекреативних садржаја и активности за младе	5.6.1. Израда плана за изградњу нове и обнову постојеће спортске инфраструктуре  5.6.2. Промоција спорта у граду и околини	2020-2025	Већи број употребљиве спортске инфраструктуре, Веће сазнање младих за спортске садржаје, Сазнање младих за нове спортске клубове	5.6.1.1. Израђен план за изградњу нове и обнову постојеће спортске инфраструктуре,	Спортски центар, Савез спортова,	Министарство омладине и спорта, Школска управа, Градска управа, Канцеларија за младе Града Крушевца, Удружења грађана	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

	5.6.3. Подстицање и подржавање оснивања клубова у спортовима који не постоје у нашем граду			5.6.2.1. Промовисан спорт у граду и околини,  5.6.3.1.оснивани клубови у спортовима који не постоје у нашем граду			
5.7. Подстицање младих да се укључе у спортске, рекреативне програме и активности	5.7.1. Повећање броја спортских објеката доступних за рекреативно бављење спортом широј популацији младих  5.7.2. Повећање броја,разноврсност и доступност спортско-рекреативних програма на нивоу школа	2020-2025	Повећање броја младих који се баве рекреативним спортом, повећан број младих школског узраста који се баве спортско-рекреативним програмом	5.7.1.1.Повећан броја спортских објеката доступних за рекреативно бављење спортом широј популацији младих  5.7.2.1., повећан броја,разноврсност и доступност спортско-рекреативних програма на нивоу школа	Спортски центар, Савез спортова,	Министарство омладине и спорта, Школска управа, Градска управа, Канцеларија за младе Града Крушевца, Удружења грађана	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси
5.8. Промоција здравих животних стилова код младих	5.8.1. Организовање едукативних програма у школама	2020-2025	Укључење младих у едукативне програме у школи, сарадња спортских организација и	5.8.1.1. Број Организованих едукативних програма у школама,	Канцеларија за младе, Спортски центар, Савез спортова, Хуманитарне организације	Министарство омладине и спорта, Школска управа, Градска управа, Хуманитарне организације	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси



	<p>5.8.2. Успостављање сарадње спортских организација и клубова са свим институцијама одговорних за бригу и здравље младих</p> <p>5.8.3. Организовање акција и спортских турнира који ће промовисати здраве стилове живота</p>		<p>клубова са свим институцијама одговорних за бригу и здравље младих, промовисани здрави стилови живота</p>	<p>5.8.2.1. Успостављена сарадња спортских организација и клубова са свим институцијама одговорних за бригу и здравље младих,</p> <p>5.8.3.1. Број организованих акција и спортских турнира који ће промовисати здраве стилове живота</p>			
--	--	--	--	---	--	--	--

## **6. Информисање и мобилност младих**

### **ИНФОРМИСАЊЕ**

#### **Анализа стања:**

Информисање младих претпоставља постојање континуираног, квалитетног и доступног информисања о формалним и неформалним облицима образовања, врстама неформалног образовања, самоукључивање у различите активности, о програмима стипендирања, о запошљавању, социјалном и здравственом осигурању, правној заштити, могућностима волонтерског ангажовања, помоћи и подршци у кризним ситуацијама, културним, спортским и рекреативним активностима, забави, могућностима мобилности како у својој

земљи тако и иностранству, омладинском туризму и свим другим питањима од значаја и интереса за младе.

Да би информисање младих било квалитетно и адекватно, важно је и на који начин су информације младима презентоване од стране институција и организација које се баве младима. Различита истраживања на националном и локалном нивоу указују да су млади недовољно и неадекватно информисани о ваннаставним активностима у оквиру школског система, могућностима за активно укључивање у друштвени живот локалне заједнице као и о услугама које реализују институције и организације које се баве младима (у областима здравља и социјалне бриге о младима). Посебно је лош положај младих из осетљивих група у области информисања.

У процесу изградње целовитог система информисања младих, посебан проблем представља и низак ниво комуникације и сарадње свих институција и осталих актера у области информисања на локалном нивоу.

#### **Дефинисање приоритетних проблема:**

1. Неистражене потребе младих у области информисања (реалне потребе, области информисања, начина информисања, координације информативних активности).

2. Недостатак јединственог и одрживог модела информисања младих.

3. Неусклађеност постојећих информативних програма са реалним и актуелним потребама младих.

4. Недовољна подршка (финансијска, техничка, едукативна) развоју информисања младих као и развоју људских ресурса у области информисања младих.

5. Недовољна прилагођеност медијских садржаја потребама младих.

6. Недовољна укљученост младих у постојеће програме информисања у локалним медијима

7. Мањак медијског простора за активности младих у локалној заједници.

### **МОБИЛНОСТ**

#### **Анализа стања:**

Када је у питању мобилност младих, Крушевац се не разликује битно од ситуације у осталим градовима Србије. Мобилност младих се може посматрати са становишта мобилности у оквиру локалне заједнице, на националном и интернационалном нивоу.

Сва истраживања указују на то да су покретљивост и мобилност младих у директној вези са нивоом информисаности, финансијским могућностима, али и са неједнаким могућностима које имају осетљиве групе младих.

Млади са функционалним проблемима у највећем броју случајева нису у могућности да присуствују различитим дешавањима или учествују у различитим програмима због недостатка персоналне асистенције, као и због недоступности приступа неким местима због архитектонских баријера и недостатка адекватног превоза.

Посебан проблем је и недовољна доступност различитих догађаја младима са сеоског подручја.

**СТРАТЕШКИ ЦИЉ: Унапређен систем информисања младих и повећан степен мобилности**

Специфични циљ:	Активности	Рокови	Очекивани резултат	Индикатор	Носиоци		Потребна финансијска средства
					Надлежни органи/институције/организације	Учесници	Укупно
6.1. Младима је омогућен приступ потпуним, разумљивим и поузданим информацијама у складу са њиховим потребама	6.1.1. Подржати учешће младих у идентификовању потреба (производњи и емитовању медијских), развоју информативних програма и сервиса, припремању и достављању информација и евалуацији услуга и програма	2020 - 2025	Успостављен је повезан и координисан приступ информисању младих	6.1.1.1. 2 подржана програма и сервиса који укључују младе у процес	Канцеларија за младе, Локални и регионални медији, WEB портали	Формалне и неформалне групе младих, Удружења младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси
	6.1.2. Подржати развој ванинституционалних информативних програма и сервиса за младе на локалном нивоу	2020 - 2025	Успостављен је повезан и координисан приступ информисању младих	6.1.2.1. 3 подржана ванинституционална програма и сервиса	Канцеларија за младе, Локални и регионални медији, WEB портали	Формалне и неформалне групе младих, Удружења младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

	<p>6.1.3.</p> <p>Успоставити сарадњу и координацију информативних програма и сервиса за младе на локалном нивоу са другим програмима, сервисима и структурама за младе</p>	2020 - 2025	Успостављен повезан и координисан приступ информисању младих	<p>6.1.3.1.</p> <p>Присуство програма и активности за младе у програмима јавног информисања</p>	Канцеларија за младе, Локални и регионални медији, WEB портали	<p>Формалне и неформалне групе младих, Удружења младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти</p>	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси
6.2. Медији пружају информације и креирају садржаје за младе и о младима у складу са потребама младих	<p>6.2.1.</p> <p>Обезбедити праћење обима и врсте садржаја за младе у медијима и анализу прилагођености идентификованим потребама младих и темама од интереса</p>	2020 - 2025	Информисање путем медија је унапређено и прилагођено младима уз развијену сарадњу са субјектима омладинске политике	<p>6.2.1.1.</p> <p>Спроведена анализа о садржајима за младе</p>	Канцеларија за младе, Локални и регионални медији, WEB портали	<p>Формалне и неформалне групе младих, Удружења младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти</p>	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси
	<p>6.2.2.</p> <p>Успоставити сарадњу и развити партнерство између носиоца програма и сервиса информисања младих и медија</p>	2020 - 2025	Информисање путем медија је унапређено и прилагођено младима уз развијену сарадњу са субјектима омладинске политике	<p>6.2.2.1.</p> <p>Успостављена 4 партнерства</p>	Канцеларија за младе, Локални и регионални медији, WEB портали	<p>Формалне и неформалне групе младих, Удружења младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти</p>	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

	6.2.3. Развити капацитете субјеката омладинске политике на свим нивоима за сарадњу са медијима у размени информација и прилагођавању информација младима	2020 - 2025	Информисање путем медија је унапређено и прилагођено младима уз развијену сарадњу са субјектима омладинске политике	6.2.3.1. 2 обуке за субјекте омладинске политике о сарадњи са медијима  60 учесника активности	Канцеларија за младе, Локални и регионални медији, WEB портали	Формалне и неформалне групе младих, Удружења младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси
	6.2.4. Омогућити подршку развоју медијских садржаја за младе усмерене на представљање младих у позитивном контексту, позитивне примере и достигнућа младих	2020 - 2025	Информисање путем медија је унапређено и прилагођено младима уз развијену сарадњу са субјектима омладинске политике	6.2.4.1. 3 реализована медијска садржаја са позитивном поруком о младима	Канцеларија за младе, Локални и регионални медији, WEB портали	Формалне и неформалне групе младих, Удружења младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси
6.3. Млади имају адекватан приступ и знање за коришћење нових технологија и интернета	6.3.1. Програми обуке за развој знања за коришћење нових технологија и интернета су доступни без материјалне надокнаде и прилагођени младима	2020 - 2025	Омогућити свакодневни бесплатан приступ новим технологијама и интернету за ученике и студенте у образовним установама	6.3.1.1. У свим образовним установама на локалном нивоу омогућен отворен дневни приступ новим технологијама	Школе и друге високошколске установе, Канцеларија за младе Града Крушевца, Бизнис инкубатор центар, Центар за стручно усавршавање,	Формалне и неформалне групе младих, Удружења младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

					Хуманитарне организације, Удружења грађана		
	6.3.2. Подржати оснивање и опремање јавних простора на локалном нивоу у којима млади могу бесплатно да користе нове технологије и интернет	2020 - 2025	Постојање 5 простора на нивоу Града Крушевца у којима млади могу бесплатно да користе нове технологије и интернет	6.3.2.1. У Граду Крушевцу постоје наменски простори за младе са бесплатним интернет садржајима	Школе и друге висошколске установе, Канцеларија за малде Града Крушевца, Бизнис инкубатор центар, Центар за стручно усавршавање, Удружења грађана	Формалне и неформалне групе младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Висошколске установе, као и њихови студентски парламенти	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси
6.4. Млади имају адекватан приступ и знање за коришћење нових технологија и интернета	6.4.1. Развијени и унапређени програми обуке за развој знања за коришћење нових технологија и интернета су доступни без материјалне надокнаде и прилагођени младима	2020 - 2025	Подржати обуку наставника, стручних сарадника и активиста удружења која спроводе омладинске активности за коришћење нових технологија у раду са младима	6.4.1.1. Повећан проценат младих који дневно користи интернет и нове технологије  Одржаних 5 обука	Школе и друге висошколске установе, Канцеларија за младе Града Крушевца, Хуманитарне организације, Бизнис инкубатор центар, Центар за стручно усавршавање, Удружења грађана	Формалне и неформалне групе младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Висошколске установе, као и њихови студентски парламенти	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

<p>6.5.</p> <p>Побољшани су економски, културни и административни предуслови за мобилност младих жена и мушкараца</p>	<p>6.5.1.</p> <p>Унапређени програми и сервиси материјалне подршке мобилности</p>	<p>2020 - 2025</p>	<p>Унапредити националне програме финансирања мобилности младих и међународне сарадње младих</p>	<p>6.5.1.1.</p> <p>Подржаних 5 активности</p>	<p>Канцеларија за младе, Хуманитарне организације, локалне и регионалне Удружења грађана</p>	<p>Формалне и неформалне групе младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти</p>	<p>Финансијски, технички и људски ресурси, просторни ресурси, опрема и потрошни материјал</p>
<p>6.6.</p> <p>Унапређена је доступност програма подршке мобилности младих и обим коришћења програма међу младима</p>	<p>6.6.1.</p> <p>Подржати активности информисања младих о програмима подршке мобилности младих у активностима удружења која спроводе омладинске активности и КЗМ</p>	<p>2020 - 2025</p>	<p>Половина младих жена и мушкараца је информисано о могућностима за мобилност на територији Града Крушевца</p>	<p>6.6.1.1.</p> <p>Подржано 10 активности</p>	<p>Канцеларија за младе, Хуманитарне организације, локалне и регионалне Удружења грађана</p>	<p>Формалне и неформалне групе младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>
	<p>6.6.2.</p> <p>Унапредити информисање младих о програмима подршке мобилности младих у образовном систему</p>	<p>2020 - 2025</p>	<p>Дистрибуиране информације о стипендијама и другим моделима финансирања у оквиру школа</p>	<p>6.6.2.1.</p> <p>Подржано 5 активности</p>	<p>Канцеларија за младе, локалне и регионалне Удружења грађана</p>	<p>Формалне и неформалне групе младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти</p>	<p>Финансијски, технички и људски ресурси, просторни ресурси, опрема и потрошни материјал</p>

6.7. Унапређено је препознавање и промовисање мобилности младих код наставног особља, омладинских радника, родитеља и старатеља	6.7.1. Организовати обуке за наставнике и стручне сараднике о сврси мобилности и доступним програмима мобилности	2020 - 2025	Инфорисани наставници и стручни сарадници о сврси програма мобилности	6.7.1.1. Одржаних 5 активности информисања и 3 активности обука	Канцеларија за младе, локалне и регионалне Удружења грађана, школске установе (средњошколске, високошколске)	Формалне и неформалне групе младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси
	6.7.2. Поспешити информисање родитеља и старатеља о сврси мобилности и доступним програмима мобилности	2020 - 2025	Информисани родитељи и старатељи о сврси мобилности и доступним програмима за младе	6.7.2.1. Одржано 5 активности информисања	Канцеларија за младе, локалне и регионалне Удружења грађана, школске установе (средњошколске, високошколске)	Формалне и неформалне групе младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти	Финансијски, технички и људски ресурси, просторни ресурси, опрема и потрошни материјал
6.8. Обезбеђени су услови за повећање мобилности младих и унапређење међународне сарадње младих	6.8.1. Промовисати учешће младих у различитим програмима и пројектима регионалне и међународне сарадње у области омладинске политике	2020 - 2025	Унапређена је регионална и међународна сарадња у области омладинске политике	6.8.1.1. 500 младих из Града Крушевца је пријављено за међународне догађаје, програме и сервисе	Канцеларија за младе, локалне и регионалне Удружења грађана, школске установе (средњошколске, високошколске), Хуманитарне организације	Формалне и неформалне групе младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти	



	<p>6.8.2.</p> <p>Обезбедити реализацију међународних догађаја у Граду Крушевцу од значаја за младе</p>	<p>2020 - 2025</p>	<p>Обезбеђена је разноврсност и одрживост програма мобилности и међународне сарадње младих</p>	<p>6.8.2.1.</p> <p>5 подржаних догађаја</p>	<p>Канцеларија за младе, локалне и регионалне Удружења грађана, школске установе (средњошколске, високошколске), Хуманитарне организације</p>	<p>Формалне и неформалне групе младих, Удружења младих, Удружења грађана које се баве младима, Бачки парламенти и вршњачки тимови, Школе, Високошколске установе, као и њихови студентски парламенти</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>
--	--	--------------------	--	---	---	--	--

## 7. Активно учешће и волонтеризам младих

### Анализа стања:

У односу на активно учешће и волонтеризам младих, на нивоу локалне заједнице није било релевантних истраживања и евалуације стања и потреба младих, као и постојећих ресурса и механизма за остваривање активног односа и учешћа у младих у процесима доношења одлука. Подаци и истраживања са националног нивоа (Национална стратегија за младе РС 2020 -2025 и Акциони план за спровођење Стратегије) се могу користити као општа места која се генерално тичу свих младих у Србији, али она не одсликавају специфичности које постоје на нивоу сваке локалне заједнице.

У припремној фази израде овог ЛАП-а за младе, радна група је спровела истраживање, путем онлајн упитника са циљем да се сазнају ставови и предлози младих из наше локалне заједнице по питањима укључивања и учешћа младих у процесима доношења одлука и волонтерског ангажовања. Истраживање је било мањег обима и не може да да релевантне податке за укупну циљну групу младих, али може да постави основу за дефинисање стратешких циљева и приоритета, ако и индикаторе за праћење реализације и процене успешности Локалног акционог плана за младе.

Упитник је попунило 178-оро младих, узраста од 15 до 30 година старости, са територије града Крушевца. У односу на полну структуру испитаника, у већини су младе жене и оне чине 2/3 од укупног броја анкетираних, док су удносу на узраст равномерно распоређени испитаници у све 3 подгрупе – 15 до 19, 20 до 25 и 26 до 30 година.

Анализа анкете каже да млади о дешавањима у локалној заједници углавном сазнају путем интернета и друштвених мрежа (54,9%), а затим непосредно, преко пријатеља (20,9%), што заједно чини укупно 2/3 анкетираних.. Чак 77% младих каже да никада нису консултовани или предлагали у вези тога шта су потребе младих у Крушевцу. Мали број оних који су били негде консултовани, највећим делом наводи учешће у анкетама. Алармантан податак је да чак 2/3 испитаника не познаје ниједан пример где су млади укључени у процесе доношења одлука у локалној заједници. Млади који су одговорили да знају, навели су учешће у Удружењима грађана, Бачком парламенту, Канцеларији за младе, примере са националног нивоа (Кровна организација младих Србије), примере које знају из других градова или са европског нивоа.

Предлози за боље укључивање младих у процесе доношења одлука које их се тичу се односе на: боље информисање (он лине платформа, интерактивна комуникација, прилагођене информације и канали информисања младима), места и механизма за учешће

(радне групе, тела, Савети), начинима за боље укључивање (двосмерна дискусија, консултације и јавни догађаји са доносиоцима одлука), подршка и едукација за активно грађанство, јачање места и улоге Бачких парламената и других облика представничких тела младих, као и уважавање активне улоге младих (“Дати простор младима кад се доносе одлуке, а не само за предлоге”).

У односу на питања која се тичу волонтеризма и волонтерског ангажовања, нешто мање од половине испитаника (46,6%) је некада, макер једном, учествовало у некој волонтерској активности. На питање где су волонтирали, наводе локална удружења грађана, спортске организације, Канцеларију за младе, политичке странке. О могућностима за волонтирање сазнају најчешће директним путем (од познаника и пријатеља 40% и непосредно од организатора волонтирања 34,7%), а на интернету и друштвеним мрежама 20% младих. Разлози и мотиви које наводе за укључивање у волонтерске активности су: хуманост (25%), квалитетно провођење слободног времена, унапређење личних знања и вештина, остваривање нових контаката и дружење, и остваривање позитивних промена у заједници.

Мере које млади предлажу за побољшање волонтеризма се односе на да се волонтерске акције организују за стварне, реалне потребе, промовисање доприноса које волонтеризам има за развој заједнице, коришћење позитивних примера и личног искуства волонтера, бољим информисањем о могућностима и програмима за волонтирање, награђивањем и признавањем волонтера и доприноса волонтерског рада, укључивањем свих локалних актера у организовање и учествовање у волонтерским акцијама и стручнијим приступом организатора волонтерских активности.

Активно учешће младих у процесима доношења одлука и целокупном друштвеном животу локалне заједнице, основа су за креирање подстицајног окружења које одговара на актуелне потребе младих. Проактиван однос младих према развоју локалне заједнице могуће је остварити успостављањем механизма који омогућавају њихово активно учешће у доношењу локалних јавних политика. Активно учешће младих у креирању и спровођењу политика за младе, консултативни процеси са младима, укључивање младих у радне групе, савете у којима се доносе одлуке од значаја за младе, представничка тела младих, неки су од облика којима се креира окружење и подстичу се млади на активан однос како према сопственом животу тако и према развоју своје локалне заједнице.

Удружења младих, удружења за младе и неформалне групе младих које спроводе различите омладинске активности су значајна места која подржавају и подстичу активизам младих. Удружења

грађана покрећу и спроводе широки спектар активности неформалног образовања, омладинског рада, каријерног вођења и саветовања, стицања практичних знања и вештина, родне равноправности, инклузије и подршке посебно осетљивим групама младих, те на тај начин оснажују младе за активно учешће у развоју локалне заједнице. Међутим, потребно је унапредити услове за даљи развој и јачање капацитета локаних организација како би значајније допринеле повећању активизма младих.

Један од најзначајнијих видова активног односа према друштву и заједници, јесте волонтеризам и волонтерско ангажовање. Постојећа национална законска регулатива није се до сада показала у довољној мери као подржавајуће и подстицајно окружење за промовисање и усвајање културе волонтирања за добробит друштвеној заједници. Удружења грађана у својој основи имају мисију промовисања и подстицања волонтеризма, посебно код младих. И поред повремених организовања различитих волонтерских акција и активности, потребно је додатно радити на промоцији волонтеризма као општој добробити за заједницу, јачању едукативних и практичних капацитета организатора волонтирања и креирању потребама локане заједнице прилагођених волонтерских програма са младима и за младе. За даље унапређење битна је и промена генералног односа јавности, па и младих, према волонтирању као “раду за царе”.

## **СТРАТЕШКИ ЦИЉ:**

Унапређивање активног учешћа младих жена и мушкараца у процесима доношењу одлука и друштвеном животу локалне заједнице.

## **Специфични циљеви:**

- Развијање механизма за укључивање младих у процесе доношења одлука и развијања политика за младе
- Развијање структурираног дијалога са младима (консултације младих и доносилаца одлука у циљу заједничког дефинисања и спровођења политика за младе)
- Подржавати деловање и развој удружења младих и за младе и неформалних група младих које спроводе активности за младе и омогућавају активно учешће младих
- Унапређивање знања, вештина, вредности и ставова младих за активно учешће у целокупном друштвеном животу заједнице - социјални, економски, политички живот;
- Развијање услова и стандарда волонтеризма међу младима и за младе

**СТРАТЕШКИ ЦИЉ:** Унапређивање активног учешћа младих жена и мушкараца у процесима доношењу одлука и друштвеном животу локалне заједнице

Специфични циљ:	Активности	Рокови	Очекивани резултат	Индикатор	Носиоци		Потребна финансијска средства
					Надлежни органи/институције/организације	Учесници	Укупно
6.1. Развијање механизма за укључивање младих у процесе доношења одлука и развијања политика за младе	<p>7.1.1. Укључивање представника младих у тела у којима се доносе одлуке од значаја за младе</p> <p>7.1.2. Јачање капацитета младих да учествују у процесима креирања политика и доношењу одлука</p> <p>7.1.3. Пружање подршке развоју представничких тела младих (Ђачки и студентски парламенти, Савети, клубови и др.)</p>	2020 - 2025	Учестовање младих у процесима креирања политика и доношењу одлука	<p>7.1.1.1. Број Представника младих укључени у тела у којима се доносе одлуке</p> <p>7.1.2.1. број младих који учествује у представничким телима младих</p> <p>7.1.3.1. Број представничких тела младих (Ђачки и студентски парламенти,</p>	<p>ГУ Крушевац Одељење за друштвене делатности Савет за младе града Крушевца Ђачки и студентски парламенти Канцеларија за младе Крушевац Удружења младих и Удружења за младе Неформалне групе младих Радне групе и тела у којима су активно укључени млади... Образовне установе Школска управа,</p>	Младе жене и мушкарци (15 до 30 година старости)	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

	<p>7.1.4. Укључивање перспективе посебно осетљивих група младих у локалне политике и праксе</p> <p>7.1.5. Формулисање критеријума за родно осетљиво праћење политика у којима су уврштене перспективе младих представника/ца жена и мушкараца</p> <p>7.1.6. Пружање подршке осетљивим групама младих за активно учешће у друштвеном животу и процесима доношења одлука</p>			<p>Савети, клубови и др.)</p> <p>7.1.4.1. Урађена анализа стања, потреба и перспектива младих</p> <p>7.1.5.1. Дефинисани критеријуми и модели младих за родно осетљиво праћење политика у којима су уврштене перспективе младих представника/ца жена и мушкараца</p> <p>7.1.6.1. Број програма кроз које се млади оснажују за активно учешће</p>			
<p>6.2. Развијање структурираног дијалога са младима (консултације)</p>	<p>6.2.1. Анализа стања, потреба и перспектива младих, Број и врста</p>	<p>2020 - 2025</p>	<p>- Локалне политике и пракса уважавају и укључују</p>	<p>7.2.1.1. Урађена анализа стања, потреба и</p>	<p>ГУ Крушевац Одељење за друштвене делатности</p>	<p>Младе жене и мушкарци (15 до 30 година старости)</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>

<p>младих и доносилаца одлука у циљу заједничког дефинисања и спровођења политика за младе)</p>	<p>локалних политика и пракси са укљученом перспективом младих</p> <p>7.2.2. Организовање консултација са младима код доношења, спровођења и праћења локалних политика и праксе</p> <p>7.2.3. Обезбеђивање учешћа представника младих у телима и процесима доношења одлука за младе у свим областима друштвеног живота (образовање, запошљавање, култура, здравље, безбедност)</p> <p>7.2.4. Укључивање препорука Циљева одрживог развоја Уједињених Нација приликом креирања локалних политика и пракси за младе и са младима, који се односе на: смањење сиромаштва;</p>		<p>перспективу младих</p> <p>-Развијени су механизми за успостављање консултативног процеса са младима</p> <p>-Млади су укључени у консултативни процес код доношења, спровођења и праћења локалних политика и пракси</p> <p>-</p> <p>Представници младих учествују у телима и процесима доношења одлука за младе у свим областима друштвеног живота</p> <p>-Уважене су и укључене препоруке из Циљева одрживог развоја Уједињених Нација при</p>	<p>перспектива младих, Број и врста локалних политика и пракси са укљученом перспективом младих</p> <p>7.2.2.1. Број и врста одржаних консултација са младима</p> <p>7.2.3.1. Повећан је број младих у телима и процесима доношења одлука</p> <p>7.2.4.1. Урађена анализа креираних политика за младе (у чијој су изради учествовали и представници младих мушкараца и жена) која показује у којој мери су укључене препоруке из Циљева одрживог</p>	<p>Савет за младе града Крушевца Ђачки и студентски парламенти Канцеларија за младе Крушевац Удружења младих и за младе Неформалне групе младих Радне групе и тела у којима су активно укључени млади... Образовне установе Школска управа, Центар за социјални рад, Полицијска управа, Основно јавно тужилаштво,  Знања о свим специфичним потребама, стању и перспективама младих треба да буду заснована на релевантним подацима који се користе за планирање у свим областима и на свим нивоима управљања, односно креирања свих политика које се односе на младе.</p>		
---	--	--	---	--	--	--	--

	<p>ментално и свако друго здравље младих; на квалитетно и бесплатно образовање; на родну равноправност и елиминисање родно заснованог, дигиталног родно заснованог и вршњачког насиља на свим нивоима; на инклузиван и одржив економски раст, запосленост и достојанствени рад...</p> <p>7.2.5. Укључивање препорука Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених Нација приликом креирања локалних политика и пракси за младе и са младима, које се односе на:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Личну безбедност;</li> <li>- Политичку безбедност;</li> <li>- Безбедност заједнице и културну безбедност;</li> </ul>		<p>креирању пракси и политика за младе и са младима.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Уважене су и укључене препоруке из Резолуције 1325 Савета Безбедности Уједињених Нација при креирању пракси и политика за младе и са младима.</li> <li>- Креиране су и спроводе се политике за превенцију дигиталног насиља међу младима (са посебним акцентом на превенцију родно заснованог дигиталног насиља).</li> </ul>	<p>развоја Уједињених нације и Резолуције 1325 Савета Безбедности Уједињених Нација.</p> <p>7.2.5.1.</p> <p>Број Младих који су укључени у едукативне и практичне процесе превенције дигиталног насиља кроз ваннаставне активности у средњим школама и у оквиру програмских активности различитих организација и установа.</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Економску безбедност;</li> <li>- Безбедност хране;</li> <li>- Безбедност здравља;</li> <li>- Безбедност животне средине.</li> <li>- Укључивање перспективе младих по питању креирања политика и пракси у превенцији и реаговања по питању дигиталне безбедности.</li> </ul>						
<p>7.3. Подржавати деловање и развој удружења младих и за младе и неформалних група младих које спроводе активности за младе и омогућавају активно учешће младих</p>	<p>7.3.1. Подршка деловању и одрживости формалних и неформалних удружења и група које спроводе активности за младе и са младима</p> <p>7.3.2. Подршка удружењима која спроводе активности и омогућавају активно учешће младих</p>	2020 - 2025	<p>- Извршена анализа потреба младих и процена капацитета формалних и неформалних група и удружења, на основу које су унапређени постојећи програми а које су институције/о рганизације препознале</p>	<p>7.3.1.1. Број креираних и реализованих програма за младе и са младима, број учесника/ца.</p> <p>7.3.2.1. Повећање броја младих укључених у рад удружења и неформалних група које спроводе омладинске активности</p>	<p>ГУ Крушевац Одељење за друштвене делатности Савет за младе града Крушевца Ђачки и студентски парламенти Канцеларија за младе Крушевац Удружења младих и за младе Неформалне групе младих Радне групе и тела у којима су активно укључени млади... Образовне установе Школска управа,</p>	<p>Младе жене и мушкарци (15 до 30 година старости)</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>



	<p>7.3.3. Утврдити доступне и потребне услуге младима и пружаоце услуга младима у локалној заједници</p> <p>7.3.4. Пружање подршке и стандардизовање доступних услуга као и креирање нових у складу са потребама младих у локалној заједници</p> <p>7.3.5. Развијање смерница за мотивисање и активно учешће младих у активностима и рад удружења и неформалних група које спроводе омладинске активности</p> <p>7.3.6. Унапређивање и подршка програмима формалних и неформалних група и удружења за бављење основним људским и мањинским правима, родном равноправношћу, прихватањем</p>		<p>као релевантне, те у сарадњи са њима имплементирају или пружају подршку у имплементацији.</p> <p>-Креирана је мрежа (успостављена је међусекторска сарадња) и креирани су инклузивни програми за младе из категорије која је у ризику од социјалне искључености</p>	<p>7.3.3.1. Повећање броја и активног учешћа младих у представничким телима младих</p> <p>7.3.4.1. Повећање броја и врсте реализованих програма и активности намењених младима</p> <p>7.3.5.1. Развијане смернице за мотивисање и активно учешће младих у активностима и рад удружења и неформалних група које спроводе омладинске активности</p> <p>7.3.6.1. Број програма формалних и неформалних група и Број удружења за бављење основним људским и мањинским</p>	<p>Агенција за регионални развој Расинског округа, Бизнис инкубатор центар, Центар за стручно усавршавање Центар за социјални рад, Полицијска управа, Основно јавно тужилаштво,</p> <p>Знања о свим специфичним потребама, стању и перспективама младих треба да буду заснована на релевантним подацима који се користе за планирање у свим областима и на свим нивоима управљања, односно креирања свих политика које се односе на младе.</p>		
--	--	--	--	---	--	--	--

	<p>различитости, толеранције и неговања ненасилних начина комуникације.</p> <p>7.3.7. Креирање и унапређивање програма и сервиса за друштвено укључивање младих из категорије у ризику од социјалне искључености.</p> <p>7.3.8. Омогућити коришћење јавних простора удружењима и неформалним групама младих које спроводе активности за младе и са младима</p>			<p>правима, родном равноправношћу, прихватањем различитости, толеранције и неговања ненасилних начина ко</p> <p>7.3.7.1. Креиран и унапређен програм и сервиса за друштвено укључивање младих из категорије у ризику од социјалне искључености комуникације</p> <p>7.3.8.1. Број јавних простора који користе удружења и неформалне групе младих које спроводе активности за младе и са младима</p>		
--	--	--	--	---	--	--

<p>7.4. Унапређивање знања, вештина, вредности и ставова младих за активно учешће у целокупном друштвеном животу заједнице - социјални, економски, политички живот...</p>	<p>7.4.1. Подршка спровођењу и одрживости програма омладинског рада (лични и социјални развој младих)</p> <p>7.4.2. Подршка у каријерном развоју и стицању знања и вештина којима се млади оснажују за активно учешће у друштву</p> <p>7.4.3. Оснаживање младих за успостављање образовних, каријерних и професионалних планова</p> <p>7.4.4. Успостављање система за препознавање, вредновање и признавање компетенција стечених целоживотним учењем кроз инструмент „Пасош компетенција“</p>	<p>2020 - 2025</p>	<p>- Млади су оснажени и користе укупне потенцијале личних и друштвених ресурса</p> <p>- Развијена интерсекторска мобилност и укљученост младих кроз ефикасно планирање активности за лично и друштвено ангажовање;</p> <p>-Унапређена ефикасност младих у постављању личних циљева, и циљева који су у интересу заједнице</p> <p>-Оснажени млади успешно користе личне вештине и компетенција за активно учешће у друштвеном</p>	<p>7.4.1.1. Повећан број младих који су поставили план својих будућих активности и друштвеног ангажовања</p> <p>7.4.2.1. Повећан број младих који су одредили своје образовне, каријерне и професионалне циљеве</p> <p>7.4.3.1. 250 младих је поставило своје краткорочне и дугорочне циљеве за активно учешће у локалној заједници</p> <p>7.4.4.1. 250 младих је завршило процес саветовања са Пасошем компетенција и добило Потврду личних</p>	<p>ГУ Крушевац Одељење за друштвене делатности Савет за младе града Крушевца Ђачки и студентски парламенти Канцеларија за младе Крушевац Удружења младих и за младе Неформалне групе младих Радне групе и тела у којима су активно укључени млади...</p> <p>Агенција за регионални развој Расинског округа, Бизнис инкубатор центар, Центар за стручно усавршавање</p> <p>Школска управа, Национална служба за запошљавање Центар за социјални рад, Хуманитарне организације</p> <p>Полицијска управа, Основно јавно тужилаштво,</p> <p>Знања о свим специфичним потребама, стању и перспективама младих треба да</p>	<p>Младе жене и мушкарци (15 до 30 година старости)</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>
---	--	--------------------	---	--	---	---	--

	<p>7.4.5. Креирање програма мотивисања и подршке младима за учешће у политичком животу заједнице</p> <p>7.4.6. Креирање програма за рад са младима у ризику или који су претрпели неки вид насиља.</p> <p>7.4.7. Креирање едукативних програма за емоционално оснаживање младих и одржавања менталне хигијене.</p>		<p>животу заједнице</p> <p>-Оснажени млади да креирају своје образовне, каријерне и професионалне циљеве</p> <p>-Млади који су у ризику или су претрпели неки вид насиља користе креиране програме за подршку и оснаживање.</p>	<p>вештина и компетенција</p> <p>7.4.5.1. Број младих који су узели учешће у политичком животу заједнице</p> <p>7.4.6.1 Број креираних програма за рад са младима у ризику или који су претрпели неки вид насиља.</p> <p>7.4.7.1. Број креираних едукативних програма за емоционално оснаживање младих и одржавања менталне хигијене</p>	<p>буду заснована на релевантним подацима који се користе за планирање у свим областима и на свим нивоима управљања, односно креирања свих политика које се односе на младе.</p>		
<p>7.5. Развијање услова и стандарда волонтеризма међу младима и за младе</p>	<p>7.5.1. Стварање подстицајног окружења за развој волонтеризма младих и за младе</p>	<p>2020 - 2025</p>	<p>-Унапређени су услови и окружење за развој волонтеризма младих и за младе у локалној заједници</p>	<p>7.5.1.1. Створена база за волонтеризам младих и за младе</p>	<p>ГУ Крушевац Одељење за друштвене делатности Савет за младе града Крушевца Ђачки и студентски парламенти</p>	<p>Младе жене и мушкарци (15 до 30 година старости)</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>

	<p>7.5.2. Развијати стандарде волонтерског менаџмента у институцијама/организацијама које спроводе омладинске активности</p> <p>7.5.3. Развијање подстицајне средине за препознавање, подршку и вредновање волонтерског ангажовања младих</p> <p>7.5.4. Успостављање система за приступање младих волонтерским активностима</p> <p>7.5.5. Подстицање и укључивање младих из осетљивих група у волонтерске програме и активности</p> <p>7.5.6. Унапређење система/начина информисања младих о доступним волонтерским</p>		<p>-</p> <p>Успостављени су стандарди квалитета волонтерског менаџмента у институцијама /организацијама које спроводе омладинске активности</p> <p>-</p> <p>Успостављени су механизми за препознавање и вредновање волонтерског ангажовања младих</p> <p>-Развијени су волонтерски сервис и програми за волонтирање</p> <p>-Развијена је подршка младима из осетљивих група за укључивање у волонтерске програме и активности</p>	<p>7.5.2.1. Развијени стандарди волонтерског менаџмента у институцијама/организацијама које спроводе омладинске активности</p> <p>7.5.3.1. Јавност информисана и пружа подршку волонтерском ангажовању младих</p> <p>7.5.4.1. Успостављање систем за приступање младих волонтерским активностима</p> <p>7.5.5.1. Број младих из осетљивих група укључен у волонтерске програме и активности</p> <p>7.5.6.1. Већа информисаност младих о доступним волонтерским</p>	<p>Канцеларија за младе Крушевац Удружења младих и за младе Неформалне групе младих Радне групе и тела у којима су активно укључени млади... Хуманитарне организације, Школска управа, Национална служба за запошљавање Центар за социјални рад, Полицијска управа, Основно јавно тужилаштво,</p> <p>Знања о свим специфичним потребама, стању и перспективама младих треба да буду заснована на релевантним подацима који се користе за планирање у свим областима и на свим нивоима управљања, односно креирања свих политика које се односе на младе.</p>		
--	---	--	---	--	--	--	--

	<p>програмима и могућностима за волонтирање</p> <p>7.5.7. Препознавање и вредновање вештина стечених волонтирањем за повећање капацитета запошљивости и при запошљавању младих</p> <p>...</p>		<p>-Развијени су инфомративн и сервиси о доступним волонтерским програмима и могућностима за волонтирање</p> <p>-Вредноване су вештине стечене волонтирањем за повећање капацитета запошљивост и и бољи приступ запошљавању</p>	<p>програмима и могућностима за волонтирање</p> <p>7.5.7.1. Број младих запошљених због вештина стечених волонтирањем</p> <p>...</p>			
--	---	--	---	--	--	--	--

## 1. Млади у очувању и заштити животне средине

Заштита животне средине представља значајну област чији је задатак да осигура да се потребе садашњих генерација намире тако да не угрожавају компаративни потенцијал задовољавања потреба будућих генерација.

Животна средина јесте скуп природних и створених вредности чији комплексни међусобни односи чине окружење, односно простор и услове за живот. Заштита животне средине подразумева активности и планове који имају за циљ очување природних ресурса, одржање тренутног стања у животној средини и где год је то могуће унапређење стања животне средине. Одрживи развој представља тежњу за напретком који задовољава потребе садашње генерације без угрожавања потреба будућих генерација за живот у оквиру капацитета животне средине. То подразумева да је одрживи развој усклађени систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у којем се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације.

Животна средина обухвата широк спектар тема које су важне за младе и које утичу на њих. Млади су једна су од најважнијих циљних група политике заштите животне средине, с обзиром да су промене које је неопходно спроводити дугорочне и великим делом се спроводе на локалном нивоу. Потенцијал младих се огледа у њиховој енергији и иновативности, они могу да осмисле ефикаснија решења за актуелне еколошке изазове. Укључивање младих и организација цивилног друштва у процес доношења одлука, спровођење и праћење политике животне средине препознато је као неопходан предуслов за одговорну и ефикасну јавну управу, али и основ за квалитетно учешће грађана у практично-политичком животу локалне заједнице.

Учешће младих у програмима образовања становништва и подизања јавне свести о значају заштите животне средине је недовољно у граду Крушевцу, јер не постоје довољно развијени механизми за учешће грађана у одлучивању о проблемима повезаним са овом облашћу. Један од веома поузданих механизма укључивање младих у питања у вези са заштитом животне средине свакако је едукација и информисање. (8.1. Развијање свести младих о очувању животне) 8.2. Образовање и информисање младих у области очувања животне средине).

Међу највећим проблемима у домену животне средине млади препознају једино оне непосредно видљиве недостатке попут "смећа", "прљавштине", "загађености", "бахатости", "уништавања зеленила". Упадљив је недостатак забринутости младих за многе дубље и структурне проблеме који се тичу заштите животне средине као што је нпр. глобално загревање, климатске промене, управљење отпадом и заштита вода.

Овај податак имплицира релативно проблематично неразумевање глобалних изазова са којима се данас суочавају наша планета и наша друштва, али које свакако није резервисано једино за младе у нашем граду или друштву. Наведени ставови и понашање младих у Крушевцу упућују на релативно оскудну еколошку и друштвену свест о оним проблемима који надилазе њихово релативно непосредно искуство и практично благостање или осећање квалитета живота. Одговорна омладинска политика свакако мора да укаже на проблеме који се тичу заштите животне средине у друштву, али и на планети, у којима живимо (8.2. Образовање и информисање младих у области очувања животне средине).

Неопходна је едукација и спона између науке и становништва и приближавање младима, уз укључивање Канцеларија за младе, Формалне и неформалне групе младих, Канцеларија за заштиту животне средине, Радне групе за имплементацију образовања из области заштите животне средине, школа, јавних институција, Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана који се баве образовањем Удружења грађана која се баве заштитом животне средине.

Програме би требало прилагодити савременим начинима информисања и дигитализацији и користити школе, јавне институције као полазну основу за деловање у Граду Крушевцу. Недовољна укљученост младих у активности у вези са заштитом животне средине, као и у доношење одлука у овој области, произилази из чињенице да не постоји довољан број информација о начинима на које то млади могу да ураде. Међутим, недостатак информација није једини проблем који доводи до тога. Недовољно повезивање између сектора заштите животне средине, здравља и образовања, проблем сиромаштва и изостанак мултидисциплинарног приступа свакако доприносе увећању овог проблема. Подизање свести младих о кључним еколошким проблемима данашњице зато је од необично хитне важности. Важно је да организације и омладински радници, врше едукацију и тренинге са људима који се баве заштитом животне средине како би их научили како да раде с младима, уз укључивање образовних установа у Крушевцу, који се баве заштитом животне средине и екологијом јер недостаје локално научна заједница. Акценат је на партиципацији младих у сталним скупштинским радним телима и комисијама градске управе који се тичу заштите животне средине. Веома је важно да се у реализацију циљева и мера који су наведени у акционом плану укључе сви субјекти који се баве овом области, од удружења до институција према принципима међусекторске сарадње. (8.3. Умрежавање институција и организација у циљу заједничког деловања на очувању животне средине 8.5. Подршка установама и организацијама које се баве очувањем и заштитом животне средине).

Потребе за пројектима у области животне средине су велике, посебно је важно укључивање младих у

пројекте који обухватају едукације, подизање свести и јавне кампање. У наредном периоду ће бити неопходна велика улагања како би се унапредили стандарди у области животне средине. У планирању пројеката у области заштите животне средине који укључују младе треба применити мултисекторски приступ и увођење разноврснијих тема. Такође, потребно је јачање капацитета омладинских организација за припрему пројектних предлога, већих буџета за различите донаторе, који би имали више ефекта и постигли боље резултате. Потребно је стално радити на унапређењу знања и вештина у писању пројектних предлога како би у све јачој конкуренцији били успешни у добијању средстава. Применом ових знања и вештина, уз добру информисаност и активно учешће, могуће је искористити пун потенцијал и покретачку снагу младих у Граду Крушевцу.

Стратешки оквир у области животне средине Града Крушевца препознаје значај тема у области заштите животне средине, директно упућујући на одређени сектор или тему у области животне средине, а некада посредно, кроз ширу дефиницију могућих активности. Ово омогућава да ЛАП за младе кроз своје стратешке циљеве препознају и циљеве везане за животну средину,

и да остварујући циљеве из стратегија за младе допринесе и заштити животне средине. У том смислу, из најважнијих стратешких докумената за младе су овде издвојени циљеви, специфични проблеми, приоритети, резултати и активности у области заштите животне средине

**СТРАТЕШКИ ЦИЉ:** Мотивисање младих за активно учествовање у очувању и унапређењу заштите животне средине на територији Града Крушевца

#### **Специфични циљеви:**

Развијање свести младих у очување животне средине

Образовање и информисање младих у области очувања животне средине

Умрежавање институција и организација у циљу заједничког деловања на очувању животне средине

Промоција позитивних примера из области очувања и заштите животне средине

Подршка установама и организацијама које се баве очувањем и заштитом животне средине

Подршка развоју програма, акција и едукација за укључивање младих путем волонтерског ангажовања



**СТРАТЕШКИ ЦИЉ:** Мотивисање младих за активно учествовање у очувању и унапређењу заштите животне средине на територији Града Крушевца

Специфични циљ:	Активности	Рокови	Очекивани резултат	Индикатор	Носиоци		Потребна финансијска средства
					Надлежни органи/институције/органи-зације	Учесници	Укупно
8.1. Развијање свести младих о очувању животне средине	8.1.1. Спровођење активност и у вези очувања животне средине-акције, трибине и друге активност и.  8.1.2. Истражит и која су знања из области животне средине потребна	2020-2025	Јавне манифестације Трибине Предавања Дебате Интерактивне радионице и фестивали  Реализовано минимум 2 истраживања и минимум 10% младих у истраживању Број укључених институција	8.1.1.1. Број спроведених програма Број младих који су оспособљени кроз програме  8.1.2.1. Анкете и резултати истраживања и јавно представљање у циљу подизања свести о очувању животне средине	Канцеларија за младе, Формалне и неформалне групе младих, Канцеларија за заштиту животне средине ,Радна група за еколошко образовање града Крушевац, Удружења грађана које се баве младима, Школе ( овде треба да стоје школе само јер ђачки парламент и вршњачки тимови су у оквиру школе.) Ђачки парламенти и вршњачки тимови, Јавне установе  Град Крушевац  Канцеларија за младе, Формалне и неформалне групе младих, Канцеларија за заштиту животне средине, Радна група	Млади Млади Формалне и неформалне групе младих, Школе, Јавне установе и институције, Радна група за еколошко образовање града Крушевац, Удружења  Млади Млади Формалне и неформалне групе младих, Школе  Јавне установе и институције, Радна група за еколошко образовање	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

	<p>8.1.3. Подржати креирање континуираних едукативних програма који ће одговарати реалним потребама младих за стицање знања кроз конкретне акције које се спроводе у циљу заштите животне средине</p>	<p>2020-2025</p> <p>2020-2025</p>	<p>Број програма за стицање знања кроз конкретне акције које се спроводе у циљу заштите животне средине</p> <p>Број учесника јавних институција</p> <p>Број младих</p>	<p>8.1.3.1. Најмање 4 покренута програма</p> <p>Најмање 200 учесника</p>	<p>за еколошко образовање града Крушевац Удружења грађана које се баве младима, Школе</p> <p>Јавне установе</p> <p>Град Крушевац</p> <p>Канцеларија за младе, Канцеларија за заштиту животне средине, Формалне и неформалне групе младих, Школе, Радна група за еколошко образовање града Крушевац, Удружења грађана које се баве младима,, Удружења грађана који се баве образовањем, Удружења грађана која се баве заштитом животне средине, Јавне установе</p>	<p>града Крушеваца, Удружења</p> <p>Млади Формалне и неформалне групе младих,</p> <p>Школе Јавне установе и институције</p> <p>Радна група за еколошко образовање града Крушевац</p> <p>Удружења</p>	
<p>8.2. Образовање и информисање младих у области очувања животне средине</p>	<p>8.2.1. Реализација програма и кампања из ове области у циљу едукације младих</p> <p>8.2.2.</p>	<p>2020-2025</p> <p>2020-2025</p>	<p>Трибине, едукативни програми, манифестације</p> <p>Креирани образовни</p>	<p>8.2.1.1. Број трибина, број учесника, евалуационе листе</p> <p>8.2.2.1. Образовни програми</p>	<p>Град Крушевац</p> <p>Канцеларија за младе, Канцеларија за заштиту животне средине, Формалне и неформалне групе младих, Школе,</p>	<p>Млади Формалне и неформалне групе младих,</p> <p>Школе Јавне установе и</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>

	<p>Креирати и организовати различите образовне програме о заштити животне средине кроз све видове формалног и неформалног образовања</p> <p>8.2.3. Омогућити услове за активно учешће младих у доношењу одлука у вези заштите животне средине</p>	2020-2025	<p>програми о заштити животне средине</p> <p>Млади учествују у процесима одлучивања у институцијама, јавним расправама у вези животне средине</p>	<p>Број младих који користи образовне програме Квалитет спроведених програма на основу евауације корисника</p> <p>8.2.3.1. Број младих који су укључени у процесима одлучивања у институцијама, јавним расправама у вези животне средине Број и врста институција које укључују младе</p>	<p>Радна група за еколошко образовање града Крушевац</p> <p>Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана који се баве образовањем, Удружења грађана која се баве заштитом животне средине</p>	<p>институције, Радна група за еколошко образовање града Крушевац</p> <p>Млади Формалне и неформалне групе младих, Школе, Удружења, Радна група за еколошко образовање града Крушевац</p>	
<p>8.3. Умрежавање институција и организација у циљу заједничког деловања на очувању животне средине</p>	<p>8.3.1. Повезати установе и организације које се за циљ имају деловање у оквиру програма очувања и заштите животне средине</p>	2020-2025	<p>Успостављена сарадња између, институција, удружења и организација младих и за младе, у решавању актуелних проблема стања</p>	<p>8.3.1.1. Меморандуми о сарадњи Број и врста покренутих иницијатива Број манифестација и активности</p>	<p>Град Крушевац Канцеларија за младе, Формалне и неформалне групе младих, Канцеларија за заштиту животне средине, Радна група за еколошко</p>	<p>Млади Формалне и неформалне групе младих, Школе Јавне установе и институције Удружења</p>	

			у животној средин Јавне манифестације, фестивали, трибине дебате	Број младих учесника	образовање града Крушевац Хуманитарне организације  Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана које се баве младима,  Удружења грађана који се баве образовањем Удружења грађана која се баве заштитом животне средине Школе	Радна група за еколошко образовање града Крушевац	
--	--	--	--	----------------------	--	---	--

<p>8.3.2.</p> <p>Промовисати коришћење природних одрживих ресурса</p>	<p>2020-2025</p>	<p>Јавне манифестације, кампови о промовисања природних ресурса и заштите животне средине Трибине Предавања Дебате Интерактивне радионице и фестивали</p>	<p>8.3.2.1.</p> <p>Број младих који учествује у организацији, реализацији и промоцији садржаја активности</p>	<p>Град Крушевац</p> <p>Канцеларија за младе, Формалне и неформалне групе младих, Канцеларија за заштиту животне средине, Радна група за еколошко образовање града Крушевац, Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана који се баве образовањем Удружења грађана која се баве заштитом животне средине Школе</p>	<p>Млади Формалне и неформалне групе младих, Школе Јавне установе и институције, Удружења, Радна група за еколошко образовање града Крушевац</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>
<p>8.3.3.</p> <p>Подржати програме неформалне едукације, стручног усавршавања и запошљавања младих у овој области, као и организовање стручних скупова у циљу информисања, размене знања и искуства у овим областима</p>	<p>2020-2025</p>	<p>Неформални програми у циљу мотивисања и подизања свести о очувању животне средине</p>	<p>8.3.3.1.</p> <p>Број младих укључених у неформалне програме Број одржаних обука неформалног образовања Број програма запошљавања/ ангажовања Број стручних скупова</p>	<p>Канцеларија за младе, Формалне и неформалне групе младих, Канцеларија за заштиту животне средине, Радна група за еколошко образовање града</p>	<p>Млади Формалне и неформалне групе младих,</p>	

			Обуке и радионице о Стручни скупови	Број институција укључених у активности	Крушевац Школе Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана који се баве образовањем Удружења грађана која се баве заштитом животне средине	Школе Јавне институције, Радна група за еколошко образовање града Крушеваца, Медији, Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана који се баве образовањем Удружења грађана која се баве заштитом животне средине	
8.4. Промоција позитивних примера из области очувања и заштите животне средине	8.4.1. Пратити и промовисати све примере добре праксе у овој области и информисати младе о очувању и заштити животне	2020-2025	Манифестације Трибине Радионице Промовисана примена знања младих о заштити животне средине	8.4.1.1. Број учесника младих Број младих који су применили знања о заштити животне средине	Канцеларија за младе, Формалне и неформалне групе младих, Канцеларија за заштиту животне средине, Радна група за еколошко образовање града Крушеваца, Удружења грађана које се баве	Млади Формалне и неформалне групе младих, Школе, Јавне институције, Удружења, Медији,	Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси

	<p>средине у циљу мотивације.</p> <p>8.4.2.</p> <p>Подржати информативне кампање из области заштите животне средине и одрживог развоја са акцентом на реализацију у образовним установама.</p>	<p>2020-2025</p>	<p>Информативних кампања и образовних медијских програми</p> <p>Најмање број особа информисано</p> <p>Број медија укључених</p> <p>Број медијских наступа и извештаја у медијима</p>	<p>Број иницијатива покренутих од стране младих</p> <p>8.4.2.1.</p> <p>Број младих који учествује у организацији, реализацији и промоцији садржаја активности.</p> <p>Број установа укључених у промоцији</p>	<p>младима, Удружења грађана који се баве образовањем</p> <p>Удружења грађана која се баве заштитом животне средине</p> <p>Школе</p> <p>Канцеларија за младе, Формалне и неформалне групе младих, Канцеларија за заштиту животне средине, Радна група за еколошко образовање града Крушеваца, Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана који се баве образовањем</p> <p>Удружења грађана која се баве заштитом животне средине</p> <p>Школе</p>	<p>Друштвене мреже</p> <p>Млади Формалне и неформалне групе младих,</p> <p>Школе Јавне институције Медији Друштвене мреже</p>	<p>Млади Формалне и неформалне групе младих,</p>
	<p>8.4.3.</p> <p>Подстицати развој програма</p>	<p>2020-2025</p>	<p>Развијени програми о превенцији проблема здравља изазвани загађеном животном средином и</p>	<p>8.4.3.1.</p> <p>Број и програми превенције проблема здравља</p>	<p>Канцеларија за младе, Формалне и неформалне групе младих, Канцеларија</p>	<p>Млади Формалне и неформалне групе младих,</p>	

	<p>превенције проблема здравља проузроковане загађеном животном средином и нездравим стилем живота</p>		<p>нездравим стилем живота</p>	<p>Број младих корисника програма</p>	<p>за заштиту животне средине, Радна група за еколошко образовање грађана Крушеваца, Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана који се баве образовањем Удружења грађана која се баве заштитом животне средине</p> <p>Школе</p>	<p>Школе Јавне институције Медији Друштвене мреже</p>	
<p>8.5. Подршка установама и организацијама које се баве очувањем и заштитом животне средине</p>	<p>8.5.1. Укључивање установа и организација које се баве овим проблемом у едукацију младих у области очувања и заштите животне средине.</p> <p>8.5.2. Подржати и оснажити програме установа и организација</p>	<p>2020-2025</p>	<p>Промовисани програми за заштиту животне средине</p> <p>- Креирани пројекти који за циљ имају унапређење животне средине и</p>	<p>8.5.1.1. Број предавања, трибина, активности из области заштите животне средине Број програма реализованих у установама</p> <p>8.5.2.1. Број и врста подржаних пројеката</p> <p>8.5.3.1.</p>	<p>Канцеларија за младе, Канцеларија за заштиту животне средине Формалне и неформалне групе младих, Радна група за еколошко образовање грађана Крушеваца, Удружења грађана који се баве образовањем Удружења грађана која се баве заштитом животне средине Удружења грађана које се баве младима, Школе</p> <p>Канцеларија за младе, Формалне и неформалне групе младих, Канцеларија за заштиту животне</p>	<p>Млади Формалне и неформалне групе младих, Школе Јавне институције Удружења, Радна група за еколошко образовање града Крушевца</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>



	<p>8.5.3. Подстицати и омогућити омладинским организацијама и организацијама које се баве младима креирање пројеката који за циљ имају унапређење животне средине и одрживог развоја и информисања младих о наведеним темама</p> <p>8.5.4. Покренути и подржавати сарадњу између Факултета и Виших Школа, институција Града Крушевца и организација младих и за младе, у решавању актуелних проблема стања у животној средини</p>	2020-2025	одрживог развоја - Информисани млади	<p>Број младих који су учествовали у реализацији пројеката и у самом пројекту</p> <p>8.5.4.1. Број информисаних младих о подршкама и пројектима</p>	<p>средине, Радна група за еколошко образовање града Крушеваца, Удружења грађана које се баве младима, Удружења грађана који се баве образовањем Удружења грађана која се баве заштитом животне средине Школе</p>	<p>Млади Формалне и неформалне групе младих, Школе, удружења</p>	
<p>8.6. Подршка развоју програма, акција и едукација за укључивање младих путем волонтерског ангожавања</p>	<p>8.6.1. Унапређивање капацитета волонтерских организација на пољу људских ресурса и техничких могућности за спровођење пројеката из области заштите животне средине</p>	2020-2025	Организовање волонтерских акција заштите животне средине, предавања, едукација младих	<p>8.6.1.1. Меморандуми о сарадњи - Број и врста покренутих иницијатива - Број младих учесника иницијатива</p>	<p>Канцеларија за младе Града Крушевца</p> <p>УГ</p> <p>Бачки парламенти</p> <p>Неформалне групе младих</p> <p>Хуманитарне организације</p>	<p>Млади Формалне и неформалне групе младих, Школе, удружења</p>	<p>Финансијска средства, техничка опрема, људски ресурси</p>

**Одељак 8 | КОНТАКТ ПОДАЦИ КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА МЛАДЕ И  
КЛУБА ЗА МЛАДЕ ГРАДА КРУШЕВЦА**

**Канцеларија за младе Одељења за друштвене делатности града Крушевца**

Адреса: Балканска 63/3, 37000 Крушевац

Е-пошта: [kzmkruisevac@gmail.com](mailto:kzmkruisevac@gmail.com)

Телефон: 037/440-099

**Клуб за младе Канцеларије за младе града Крушевца**

Адреса: Трг Костурница 58, локал 16, 37000 Крушевац

Е-пошта: [kzmkruisevac@gmail.com](mailto:kzmkruisevac@gmail.com)

Телефон: 037/204-725

**Интернет презентација Канцеларије за младе:**

[www.kzmkruisevac.rs](http://www.kzmkruisevac.rs)

**Канцеларија за младе на друштвеним мрежама:**

Фејсбук: <https://www.facebook.com/kancelarijazamlade.krusevac>

Твитер: [https://twitter.com/kzm\\_kruisevac](https://twitter.com/kzm_kruisevac)

ЈуТјуб: <https://bit.ly/2q9RpBu>